

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

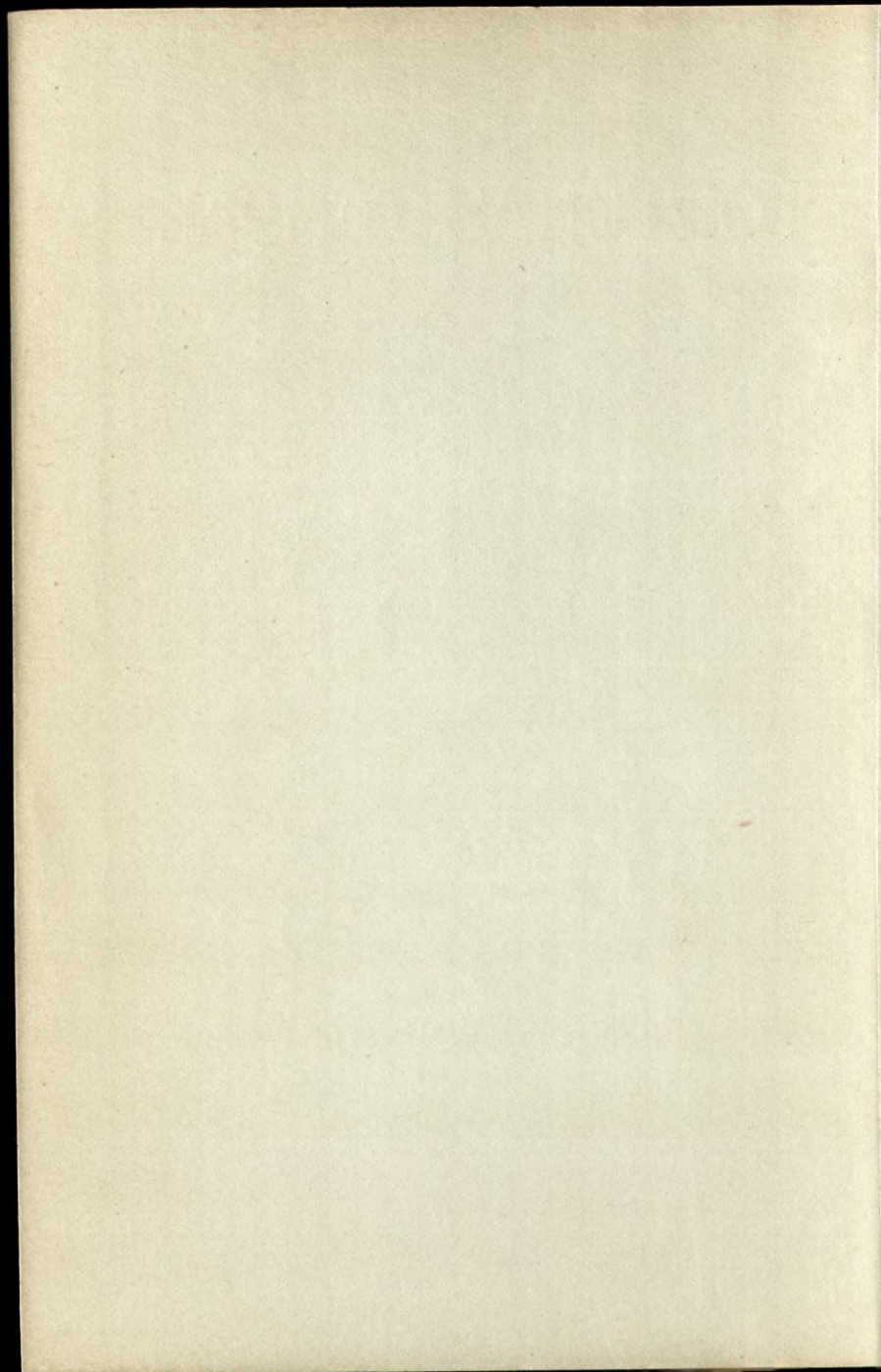
FORTUNAS TEMPEL

JÄMTE
FLERA
BERÄTTELSE
OCH
SKISSER
AF

ERNST LUNDQUIST

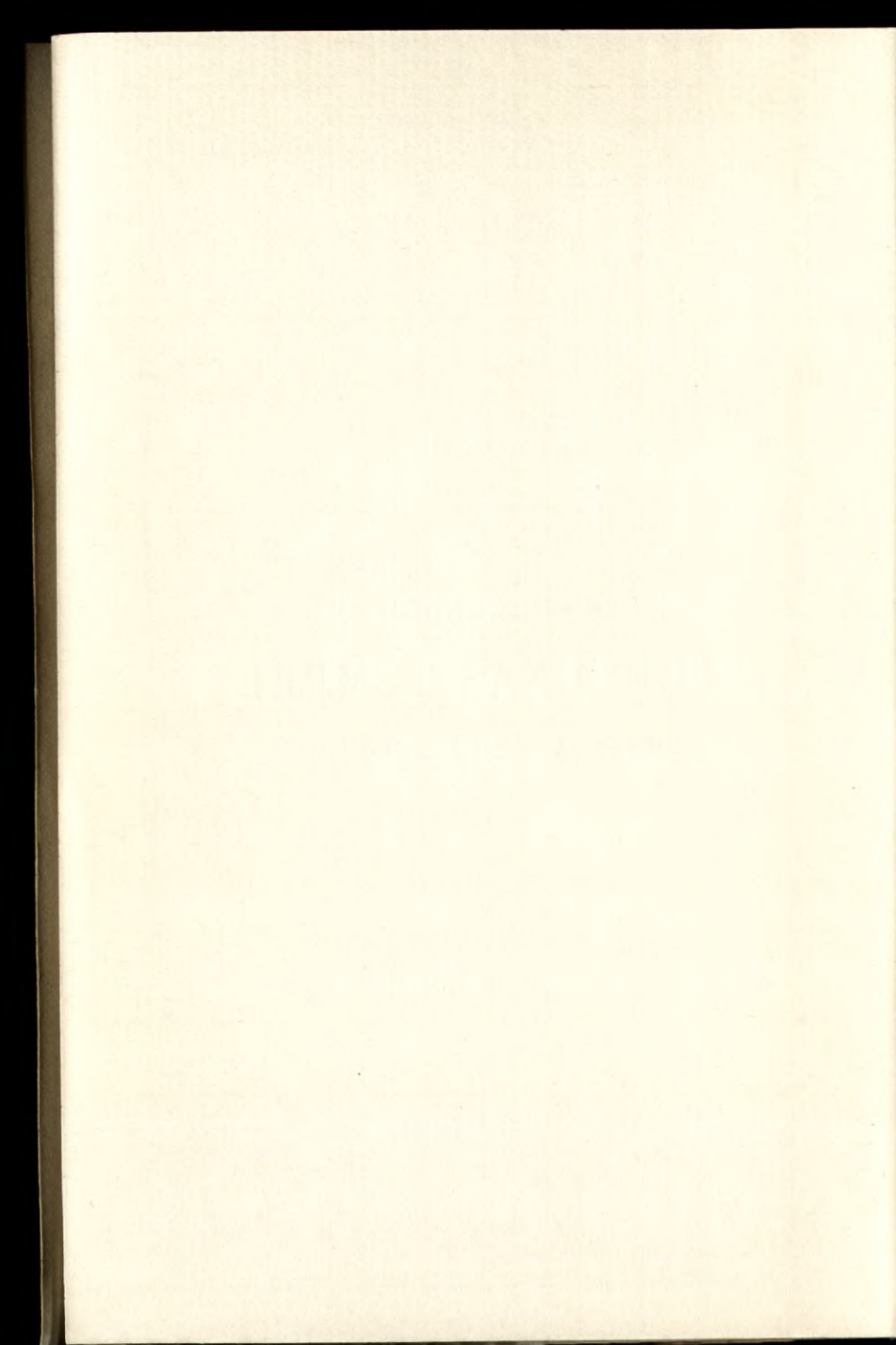
STOCKHOLM
HUGO GEBERS FÖRLAG

ERNST LUNDQUIST

FORTUNAS TEMPEL

JÄMTE FLERA BERÄTTELSE OCH SKISSER

FORTUNAS TEMPEL

JÄMTE

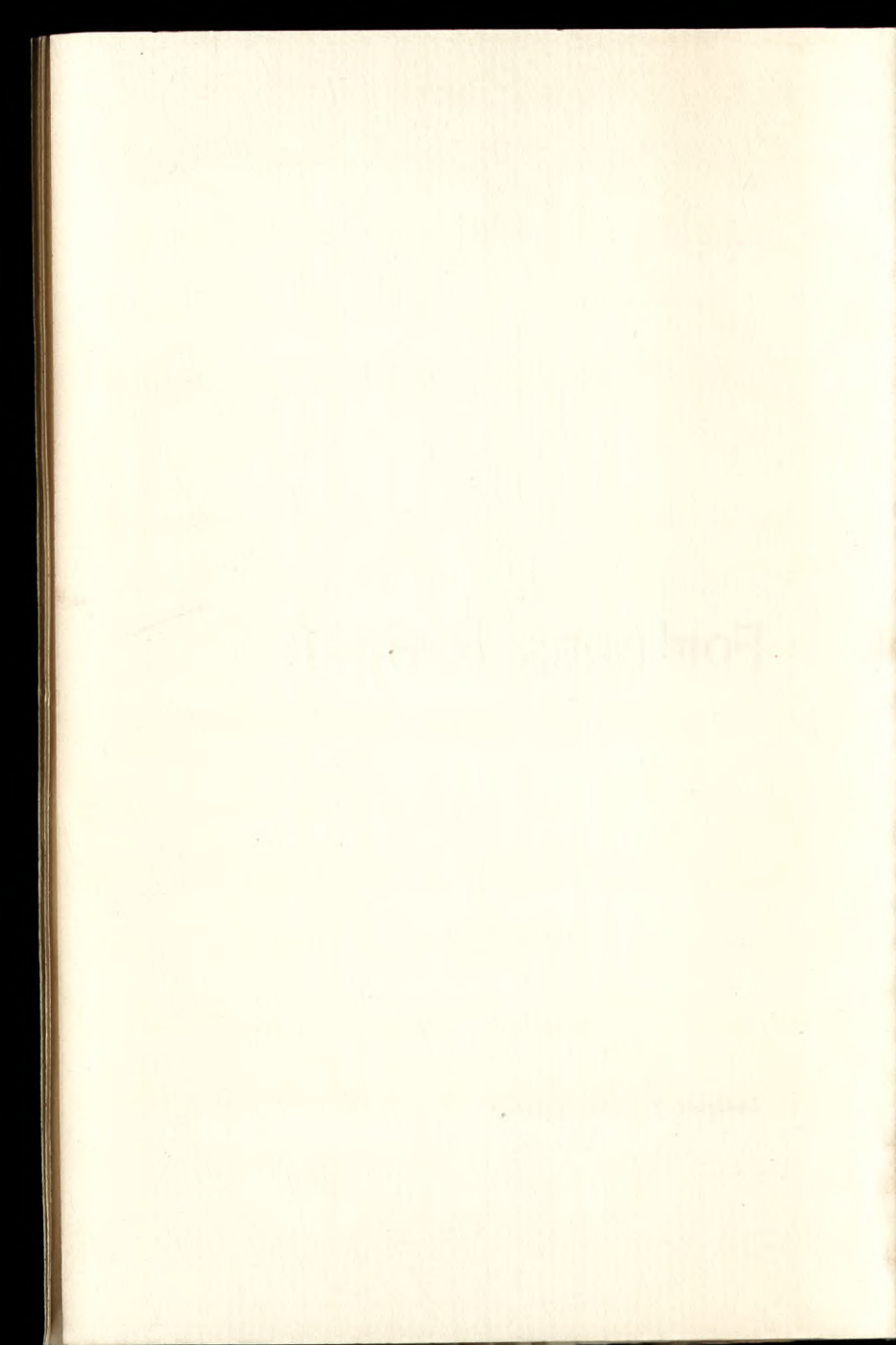
FLERA BERÄTTELSER OCH SKISSER

AF

ERNST LUNDQUIST

STOCKHOLM
HUGO GEBERS FÖRLAG

Flavio Rocca var så att säga född och upp-
född i köket. Hans gamle girige far ägde ett
litet hotell vid en af de smalaste gatorna i
Avellino och klagade alltid öfver, att han hade
så många barn och att inkomsterna ej räckte
till att betala deras uppfostran; så pass långt
in i Campanien nå ju ej vågorna af den turist-
flood, som eljes lämnar så många guldkorn efter
sig i de mera gynnade trakterna af Italien.
Det blef sålunda ingen annan utväg för Flavio,
den yngste, än att redan från tidiga år börja
hjälpa till i köksdepartementet och på det sättet
göra nytta för maten. Gossen var foglig och
stillsam till lynnet och hördes aldrig knota öfver
sitt öde. Därtill hade han medfödda anlag för
yrket och skötte sina sysslor ordentligt och
skickligt, antingen det gällde att diska, biträda
vid matlagningen eller städa i rummen. Ty
han fick gå igenom graderna från början, för

att en gång — det var planen —, då den gamle Rocca ej längre orkade föra spiran, öfvertaga ledningen af affären och sköta den för familjens räkning.

Då Flavio växt upp och hans drag stadgat sig, befanns det, att alla flickorna funno honom alltför ful med sin platta näsa, sin breda mun och sina utstående röda öron, för att någon af dem skulle vilja ha honom till käresta. På det hållet hade han således ingenting att hoppas. Hans jämnåriga manliga bekanta tyckte ej heller om honom, de kallade honom tråkig, slö och inbunden, och han hade ju ej heller den ringaste smak för deras vanliga nöjen, att hänga på osterian, spela käglor i gränden bakom sindacons trädgård eller ströfva omkring i bergen med en bössa på ryggen och utrota småfåglarna. De få stunder han hade lediga från arbetet fick han sålunda mest vara ensam.

Han hade hunnit öfver tjugu år utan att ännu ha varit längre utom stadspörtarna än till en gift syster, som bodde ett stycke ner i dalen. Dessa små utflykter, som för öfrigt voro ganska sällsynta, tycktes ej vara nyttiga för honom. Han kom tillbaka från dem med leriga skor, kläderna inmängda med frisk landluft, grässtrån i håret och bak på rocken och bägge

händerna fulla af vilda blommor, som han sedan vårdade ömt, så länge de ville lefva; men i ögonen hade han fått ett drömmande, längtansfullt uttryck, som ej ville gå bort på en hel vecka, och under de närmaste dagarna gjorde han sig ofta skyldig till fel och försummelse i sitt arbete. Hade han undantagsvis en ledig stund, såg man honom stå och hänga med halfva kroppen utöfver järnräcket uppe på takterrassen, där man hade en någorlunda fri utsikt öfver Monte Vergine och de mellanliggande kullarna med sina spelande, violetta dagar, och där kunde han glömma sig kvar, tills fadern måste gå ut och ropa ner honom.

Då Flavio var ett par och trettio år, dog fadern knall och fall. Efter begrafningen blef det familjeråd i den lilla matsalen innanför köket. Syskonen voro fulltaligt samlade, och det fanns icke mer än en mening bland dem: hotellrörelsen borde fortfarande drifvas för arfvingarnes räkning, och Flavio var den, som skulle åtaga sig ledningen däraf.

Men här stötte man på ett oväntadt motstånd. Den tystlåtna, stillsamma Flavio, som suttit där i en mörk vrå och tummat sitt svarta, stripiga skägg och låtit de andra tala, reste sig plötsligt och förklarade i bestämd ton, att ingen-

ting i världen kunde förmå honom att stanna i Avellino. Han visste nog, att det varit faderns önskan, men han hade offrat tillräckligt af sin ungdom för hotellet, han ville inte lefva instängd längre mellan stekspett och kastruller, han ville ha ut sin arfvedel i reda pengar, och sedan — ut i världen, hvart som helst, bara han fick andas luft i stället för matos. Helst ville han bli bonde, det var han skapad till.

Syskonens öfvertalningsförsök studsade tillbaka mot en föresats, hård som en bergvägg. Och då ingen af dem ville eller kunde öfvertaga hotellet, blef det ingen annan utväg än att sälja alltsammans och dela rofvet. Och detta befanns vara långt fetare än man väntat, ty de gamla dammiga lerkrukorna, som stodo på en hylla i bakgrunden af vinkällaren och som man trott vara tomma, hade gubben Rocca genom mångårigt släp fyllt med guld- och silfvermynt ända upp till randen.

Det dröjde om ett år, innan affärerna voro ordnade, och under den tiden hade Flavio lofvat att stanna på sin post, men då allt var klart och han fått ut sin andel af arfvet, försvann han från Avellino och syntes där aldrig mer.

Bonde blef han icke. Han insåg nog, att

syskonen hade rätt: han var för gammal att lära sig ett nytt yrke, och det var mer än oklokt att öfverge en handtering, som han var så grundligt hemmastadd i och där han, om han skötte sig, kunde samla förmögenhet, kanske på några få år.

Men om han fortfarande skulle vara värds-
husvärd, så skulle han i alla fall till landet,
det var hans fasta beslut. Under det år, som
gått efter faderns död, hade han hunnit planera
för sig. Han hade en vän, Calcedone, en f. d.
cameriere på faderns hotell, numera bosatt som
barberare i en liten bergsstad nedåt kusten, och
med honom hade han under den sista tiden
flitigt växlat bref. Genom dennes bemedling
och tack vare gynnsamma omständigheter var
han, då frihetstimmen slog, utan att ens ha be-
höft lämna Avellino för köpekontraktets under-
tecknande, ägare af ett litet hotell beläget ett
drygt stycke nedanför X., den stad, där Calce-
done bodde, så godt som midt på landet,
ej långt från kusten och i en natur, som var
världsberömd för sin skönhet. Den förre ägaren
hade på grund af alltför pressande konkurrens
måst göra konkurs, och nu hade Flavio med
vännen som ombud inköpt alltsammans, hotell
och inredning, för en jämförelsevis ringa summa.

Inteckningarna fingo stå kvar, och hans arfsmedel räckte till den kontanta köpeskillingen.

Efter några timmars järnvägsresa var Flavio på ort och ställe och blef genast betagen af värdshusets vackra läge. Det låg på en bergsplatå, nätt och jämt så rymlig, att det gamla förfallna huset, ett f. d. dominikanerkloster, kunde hålla sig fast, och på alla sidor var det inbäddadt i myrten, mandelträd och evigt gröna stenekar med mjukt rundade kronor, mellan hvilka en och annan olivplantering stack in sin fina grågröna färgton eller en grupp af svarta cypresser reste sig, obevekligt och strängt pekande mot himlen som en varnande påminnelse från de längesedan döda munkar, hvilka en gång planterat dem. Midt igenom den saftiga grönskan och de yfviga, guldgula ginstbuskarna dansade en glittrande bergbäck i ystra krökningar, och i löfmassorna var ett stim och jubel af fåglar, som fyllde hela den vida, soliga rymden med välljud och sprittande glädje.

Och själfva hotellet! Aldrig hade Flavio sett något så egendomligt. De gamla guldbruna murarna med sina små fyrkantiga cellfönster och sina festoner af vilda, tofviga örter, som yppigt frodades i alla springor och blommade i gult, rödt och violett, det mossiga tegel-

taket och det låga tornet med sina gapande ljudöppningar och sina klosterklockor, som ännu hängde kvar, rostiga och försänkta i djup sömn, lyssnande efter sina hundraåriga minnens döende klang! Icke en ton hade de sjungit, sedan det nya Italien befallt dem tiga och de sista munkarne för några år sedan efter klostrens indragning blifvit flyttade till ett annat större convento nere i dalen. Och de bägge inre gårdarna med sina pelargångar, sina förvildade citronplanteringar och sin ålderdomliga stenbrunn med två korintiska pelare härstammande från något gammalt hedniskt tempel och med illa sammanfogade marmortrappsteg, hvilkas Bacchusreliefer i århundraden nöts af munkarnes sandaler! Och de djupa, hvälfda hotellrummen, klosterbrödernas gamla celler, glest möblerade, med spår efter naiva fresker här och där på väggrappningen, fulla af välgörande svalka och tystnad. Å, här skulle man kunna lefva lycklig ett helt lif, och det var ett lämpligt namn man gifvit detta sällsamma hotell och som prunkade i stora blåa bokstäfver där ute öfver den skulpterade portalen: *Albergo della Fortuna*.

Nå, han visste nog, att detta namn hade en helt annan härledning. Det syftade på, att man här befann sig i närheten af detta be-

ryktade Fortunas tempel med sin världsberömda utsikt, som hela året om drog besökande från alla världens länder hit upp till den lilla bergs-staden. Ja, X. hade ju så godt som hela sin existens genom denna dragande magnet. För hundra år sedan, innan denna ojämförliga utsiktspunkt blifvit upptäckt eller åtminstone allmänt känd, hade där uppe på bergsslutningen endast legat några gråa kojor, men småningom hade det ena värdshuset efter det andra rest sig i skrefvorna, och nu var X. en hel liten stad af hotell och med ett par tusen invånare, som nästan alla lefde på turisterna. Och det var konkurrensen med dessa stora, »europiskt» inredda gästhus, som blifvit den föregående värden på Fortuna öfvermäktig och gjort, att Flavio nu blifvit ägare till denna paradisiska vrå.

Just detta läge nedanför eller rättare sagdt bakom staden var det, som utgjorde kloster-hotellets olycka. Först och främst såg man ej hafvet därifrån. Det skymdes af den höga bergås, hvarpå staden bredde ut sig. Man såg ej ens det märkvärdiga templet, ty det låg ännu högre upp än staden, en dryg timmes väg från Albergo della Fortuna, bakom den allra högsta bergskäglan. Och det värsta af allt: turistströmmen gick ej på *denna* sidan, utan hufvud-

sakligast utmed kusten, de flesta resande uppfångades därför af hotellen i staden, och Flavio var nästan uteslutande hänvisad till dem, som kommo från landssidan, eller också dem, som föredrogo att lefva i ro och stillhet, fjärran från de stora turistkaravanseriernas buller.

Men Flavio var ej rädd för denna ojämna täflan. Han hade knappast hunnit taga sin skatt i besittning, förr än han redan gifvit sig själf ett heligt löfte att sätta in hela sin förmåga, alla sina krafter och all sin tid på att rycka upp Albergo della Fortuna ur dess förfall, dra till sig kunder och på möjligaste korta tid förtjäna så mycket penningar, att han kunde inlösa hypoteken och med full rätt kunna kalla sig herre till detta romantiska gamla munknäste. Och sedan . . . sedan skulle han slå sig i ro, nöja sig med en enkel utkomst och endast lefva för naturen . . . naturen . . . andas den gudomliga, silkeslena luften, bada sig i solsken, göra långa upptäcktsfärder efter ständigt ny skönhet, fråssa i detta, som han trånat efter i hela sitt lif, och slutligen dö med en suck af välbehag ansikte mot ansikte med denna utsikt där uppe ifrån Fortunatemplet, som ju skulle vara det skönaste i världen, efter hvad man påstod.

Han hade ämnat att redan den första dagen göra en vandring dit upp, för att riktigt suppa in glädje och styrka i förråd för den långa arbetstid, som nu stundade, men han hindrades därifrån genom Calcedones ankomst, och den första kvällen förgick under affärssamtal. Tidigt dagen därpå kommo redan de handverkare, som den nitiske vännen hade beställt dit, och nu gällde det endast att tänka på de praktiska bestyren.

Inom ett par veckor var hotellet i ordning, ytterligare ett par munkceller förvandlade till gästrum, pelargångarna omkring den stora klostergården försedda med grupper af bänkar och hvilstolar och framför allt den herrliga citronträdgården röjd och putsad och infattad med en kant af blommande krukväxter, rosor, nejlikor och jättestora crysantemumbuskar med kupoler af snöhvita blommor. Flavio hade med flit låtit det hela behålla så mycket som möjligt af den ålderdomliga klosterprägel; han hade endast sökt göra det måleriska mera bekvämt, det romantiska mera renligt.

Redan innan reparationerna voro avslutade och hotellet öppnats på nytt, hade han måst taga emot en liten turistkaravan, några tyska familjer, som nödvändigt velat slå sig ned just

i klosterhotellet, för att därifrån göra utflykter i omgifningarna. Han trodde det skulle bringa honom otur, om han visade de första gästerna på porten — och så var han nästan mot sin vilja redan från första stunden indragen i slaveriets kuggar utan att ett enda ögonblick få tänka på sig själf. Han hade ej ens hunnit göra en vandring upp till Fortunas tempel och se detta naturens under, för hvars skull han nästan uteslutande kommit att köpa just detta hotell. Och nu var det för sent för denna säsong, ty knappast hade hans albergo officiellt öppnats, förr än kunder började strömma till. Det var den beskäftige vännen Calcedone, som på sina många lediga stunder ställde sig utanför stadsporten och delade ut de lockande illustrerade prospekt, som Flavio låtit trycka i Napoli. Och de turister, som ej redan bestämt sig för något af stadens hotell, läto beredvilligt förmå sig att låta kusken köra vidare, ner till detta romantiska Albergo della Fortuna, och de ångrade sig icke.

Här förflöt Flavios hela mannaålder under oafbrutet arbete, utan annan hvila än de få timmar han unnade sig litet sömn i sin kammarinnaför köket, eller någon kort stund, som han tillbragte på den yttre terrassen öfver

klippstupet sent om kvällarna, sedan dagens bestyr voro slutade och det blifvit tyst i hotellet. Där satt han i mörkret under den gnistrande stjärnhimmeln, halft domnad af trötthet, men ändå med en känsla af gudomligt välbehag lyssnande till bäckens brus och insupande nattens dofter, som stego upp från dalen och de blomsterklädda bergväggarna. Och då flög ofta hans tanke upp till detta Fortunas tempel, som han ännu ej haft tid att se, men som han lofvade sig som en belöning för allt sitt släp, vid första tillfälle han kunde göra sig fri på några timmar.

Men det tillfället tycktes dröja. För att bringa ner driftkostnaderna till det minsta möjliga, hade han ej engagerat någon stor tjänstepersonal. En systerdotter, som redan hunnit bli änka, hade han tagit i huset; hon ombesörjde med tillhjälp af sin halfvuxna flicka städningen i gästrummen, matuppköpen i staden och den ganska dryga, för hvarje vecka återkommande tvätten. Hennes båda gossar passade upp vid bordet och tjänstgjorde som vägvisare och åsnedrivare, då hotellgästerna gjorde utflykter i bergstrakten. Själf tillbragte han sina dagar vid köksspiseln, icke en rätt kom på bordet, som han ej lagat till, och därtill måste

han föra räkenskaperna, sköta köksträdgården, som låg på hotellets baksida, ja, det hände till och med, att han, då göromålen hopade sig, måste hjälpa Angiolina att stryka in tvätten. Och oupphörligt blef han afbruten i sina sysslor, då någon af gästerna ville ha en eller annan upplysning. Då gällde det att flänga af sig köksförklädet och den hvita mössan, anlägga en förekommande min och bege sig ut i arkaderna eller på terrassen, för att på den brutna engelska eller tyska han lärt sig på korta mellanstunder, ge svar på herrar forestieris mer eller mindre dumma frågor, allt under det han svettades af ångest för att inte Pancrazio skulle vända det honom anförtrodda stekspettet i rätta ögonblicket, eller att Beppino skulle sveda omeletten.

De oftast förekommande frågorna gällde vägen upp till Fortunas tempel. Ty det fanns gäster, som ej tyckte om vägvisare, utan hellre ville ta sig fram själfva: unga, nygifta par, som ville vara i fred, fattiga konstnärer, som behöfde spara in ciceronafgiften, eller emanciperade missar, som satte en ära i att klättra i bergskrefvorna utan manlig hjälp. Och fastän Flavio aldrig själf varit »där uppe», hade han af sina systersöner inhämtat noggranna

underrättelser om vägen, och han visste så väl besked, som om han själf i årtal vandrat upp och ner som ciceron till Fortunas tempel. Först raka vägen upp till X., snedt öfver piazzan, sedan den första gränden till vänster mellan apoteket och kortvaruhandeln, så hela tiden rakt fram, ända tills staden tog slut och vägen började höja sig brant uppför bergåsen . . . ungefär en half timmes åsneridt eller promenad, tills man kom till en öfverbyggd madonnabild tätt intill bergväggen; där måste man lämna åsnorna åt gamle Giuseppe, som tog dem i förvar för en soldo eller par, och så fortsätta klättringen på egen hand, ty här slutade ridvägen och berget var alldeles för brant till och med för den vigaste åsna. Den i klippan uthuggna stigen var visserligen mycket mödosam, men belöningen väntade där uppe — *ah, signore mio, che bellezza! che bellezza! Un vero miracolo del buon Dio!* Den skönaste utsikt i världen!

Och den gode Flavio fick af hänförelse verkliga tårar i ögonen.

Han hade också en mängd andra nyttiga upplysningar att ge.

Efter ungefär tjugu minuters klättring kom man till en klyfta, nästan som en port i berget,

där man första gången såg hafvet; där skulle man stanna och hvila, och om luften var riktigt klar, kunde man där se kusten blåna tvärs öfver Salernogolfen och med en god kikare också urskilja Pæstums tempelruiner som små leksaks- hus kringströdda på slätten. Och efter ytterligare en half timmes besvärlig klättring var man ändtligen uppe på platån, där Fortunas tempel låg — eller det, som falskeligen kallades Fortunas tempel, ty den vackra, af murgröna öfverspunna ruinen härrörde inte alls från den antika tiden, utan hade anlagts af munkarne för ett par hundra år sedan, endast som en pittoresk prydnad för deras oförlikneliga utsiktsplats. Och när man sedan kom upp på den allra öfversta delen af platån, där marmoralustraden med de vittrade bysterna på var uppförd tätt utmed bråddjupet, skulle man gå till den tredje bysten från vänster, den som föreställde en romersk kejsarinna med krusad peruk och afslagen näsa, och på fotstället skulle man titta till höger, andra hålkälen nedifrån, där stod ordet *Goethe* inristadt, namnet på en berömd tysk skald, som besökt stället anno 1787. Och sedan man tillräckligt beundrat den gudasköna utsikten öfver hafvet och stränderna med sina hvita städer och sina bizarrt

formade uddar, skulle man inte heller glömma att kasta en blick inåt land, öfver kullarna och pinieskogarna, som också bildade ett haf med gröna, violettskiftande vågor, hvarpå byar och villor summo som hvita snäckor uppslungade från djupet. Och man skulle framför allt inte lämna stället, förr än man genom att riktigt skärpa hörseln uppfångat dånet af hafvet, som bröt sig mot klipporna djupt under ens fötter . . . om det var sydlig vind, kunde det låta som en svag, dallrande orgelton i fjärran . . . det vidskepliga folket trodde, att det var sirenerna, som sjöngo, men det var ingenting annat än vågorna, som sögo sig in i grottöppningarna där nere och framkallade denna egendomliga, tröstlösa melodi.

Ja, allt detta och mycket mera hade Flavio nu upprepat år från år, och han hade skildrat det oförlikneliga naturundret så många gånger, att han ibland nästan själf trodde, att han hade sett det. Men det hade han ju icke, fastän hans längtan därefter aldrig somnat in. Ibland om kvällarna föresatte han sig: om söndag skall jag ta mig ledigt mellan frukosten och middagen . . . på tre timmar hinner jag se det, och Angiolina får väl försöka laga maten. Men då söndagen kom, ville hans samvete ej tillåta

honom att skudda af sig plikterna . . . och så hade det kanske kommit någon mer än vanligt kinkig inglese, hvars gastronomiska önskingar det gällde att tillfredsställa, och så blef förverkligandet af hans lifs skönaste dröm ytterligare uppskjutet på obestämd tid.

* * *

Flavio Rocca hade blifvit en gammal man, han visste knappt själf huru det gått till. Då han såg sig i spegeln, fann han, att hans hår och skägg var nästan hvitt, att det fula, olivbruna ansiktet blifvit pussigt och att ögonen förlorat sin ungdomsglans och blifvit rödsprängda af elden från spiseln.

Han var för länge sedan en burgen man, hypoteken voro inlösta, hotellet var helt och hållet hans, men ändå hade han af ingrodd vana fortsatt med att slafva och gå i de gamla nötta, svettfuktade spåren. Det slog honom som med fasa: han hade försummat att kräva ut sin människorätt, han hade blifvit en maskin! Han hade glömt det heliga löfte han en gång gifvit sig själf: att vid första möjlighet slå sig i ro och endast lefva hjärta mot hjärta med naturen. Och det var icke af girig-

het; icke heller af slapphet, det var omständigheterna, som velat det så.

Men ännu var det icke för sent! Han skulle skaffa sig en kock och en öfverkypare, det hade han nu råd till, och sedan skulle det sköna samlifvet med naturen begynna.

Att börja med skulle han göra allvar af sin så oförsvarligt länge uppskjutna plan att se Fortunans tempel.

Det var en tillfällighet, som påskyndade verkställandet af detta hans beslut.

Den sista tiden hade det varit ovanligt få gäster i hotellet. Strängt taget kunde nog Angiolina hinna sköta dem för en half dag eller så . . .

En tysk familj hade nyss ankommit. En gammal torr professorstyp med glasögon, en blid medelålders fru med långa, ljusa lockar och en ung flicka, en elektrisk, sprittande yr varelse, som fyllde hela det gamla klostret med sitt klingande skratt och sina muntra visor. Hon var som ett irrande solsken i de skumma gemaken och pelargångarna. För alla hade hon ett lustigt ord, och man undrade, huru hon kunde hålla sig tyst, då hon sof.

De första dagarna hade modern varit trött efter resan, och familjen hade därför hållit sig

hemma i hotellet. Då den unga flickan ej hade annat att göra, satt hon gärna i den inre chiostron, den s. k. köksgården, stödd mot en af arkadernas pelare och pratade oafbrutet med Flavio genom den öppna dörren till köket, för att öfva sig i italienska. Han tyckte, att arbetet gick dubbelt så fort, det var, som om det ackompanjerats af en kvittrande kanarie-fågel.

Men så gjorde den tyska familjen äntligen sin första utflykt upp till Fortunatemplet. De voro där en hel dag, och då de kommo tillbaka i skymningen, var den unga signorinan som förvandlad. Hon hade alldeles förlorat förmågan både att tala, skratta och sjunga. Hon satt vid middagsbordet som försjunken i en dröm och tillbragte sedan hela kvällen ensam ute i mörkret på klippterrassen.

Dagen därpå var det på samma sätt. Hon gick tyst och med ett halfvaket uttryck i ögonen, men ändå var det som en prägel af hemlig lycka öfver hela hennes varelse. Då hon talade, var hennes röst mjukare än förr, ansiktet strålade som af ett inre ljus, och ibland drog hon en suck, som om hennes bröst varit för fullt.

Flavio iakttog henne noga, där hon satt på stenhällen i klostergången och tanklöst bröt

en och annan af de små hvita margueriterna, som växte i underliga arabesker mellan stenläggningen på gården. Han frågade oroligt professorn, om signorinan inte mådde väl, hon hade kanske förkyllt sig uppe vid templet, där kunde ofta vara ett styggt luftdrag mellan klippspetsarna. Men den gamle herrn skakade på hufvudet, smålog och sade:

»Nej, det är bara den underbara synen i går, som har alldeles öfverväldigat min lilla Lotti; hon tar allting så djupt. — Ni hade rätt, signor Rocca, det är verkligen den skönaste utsikt i världen.»

Detta svar gaf Flavio mycket att tänka på. Var det då verkligen så mäktigt gripande, skådespelet där uppe, att det så i ett slag kunde förvandla en människa? — Nej, nu *måste* han se det!

Följande dag var han tidigt uppe och gjorde undan så mycket af sysslorna, som var möjligt. Det öfriga anförtrodde han åt Angiolina, ty i dag skulle han vara fri, hela dagen. Han klädde sig i sina bästa kläder, som han annars aldrig begagnade annat än vid stora kyrkliga högtider, svepte in ett bröd, en ostbit och några fikon i ett papper, som han stoppade i bakfickan på sin svarta rock, och begaf sig på väg upp till staden.

Hos sin gamle vän i rakstugan vid piazzan lät han klippa, frisera och bränna sig, som om det gällt att stå brudgum. Calcedone blef nästan rörd, då han fick veta ändamålet med Flavios utflykt, och utbad sig som ett dyrbart vänskapsbevis att få följa med honom, men svaret blef bestämdt nekande. Inte i dag . . . en annan gång . . . nu ville Flavio vara alldeles ensam.

Han slog in den kända vägen, som han skulle ha kunnat hitta i kolmörker, så många tusen gånger hade han beskrifvit den för andra.

Det var en varm aprilmorgon, och solen stod redan högt på den hvitglödande himlen. Det hade regnat i dagningen, och marken ångade ännu, timjandoften var nästan bedöfvande, och luften skäljde och gnistrade öfver ringblommornas och ginstens gula matta. Redan här var det vackra, färgrika taflor, som utbreddes sig för honom, men han hade ej tid att se sig omkring, han gick med raska steg och flämtande andedräkt sin väg rakt fram. Han tog af sig rocken, för att ej bli för upphettad. Riktigt, där var madonnabilden, och där mot bergväggen låg gamle Giuseppe och sof; inga ridåsnor syntes till, det fanns således kanske ännu inga

turister där uppe. Så mycket bättre! Flavio hade haft tur.

Nu började den mödosammaste delen af vägen. Den smala stigen slingrade sig i nyckfulla zickzacklinier upp mellan klippblocken; på somliga ställen var det rent af svårt att komma fram för alla de kaktusar och gulgröna euphorbior, som frodades så yppigt mellan stenarna. Flavio badade redan i svett och måste stanna vid hvartannat steg för att torka sig i pannan och kring halsen; nu först märkte han, huru korpulent han blifvit på de senare åren. Han hade ej hunnit långt upp, förr än han måste sätta sig på ett klipputsprång, alldeles utmattad, med skälfvande knäveck och våldsamt bultande hjärta. Aldrig hade han trott, att vägen var så svår! Detta var ju endast för ungdomen! Och ännu hade han minst en halftimmes klättring kvar. Ja, med den fart han kunde åstadkomma skulle han nog behöfva två timmar . . .

Han kastade en förtviflad blick uppåt. Ännu syntes ingenting annat än sten, sten öfverallt . . . och mellan klipporna vajade euphorbiorna sina parasoller för att håna honom.

Avanti . . . coraggio! Det skulle nog gå. Det vore just vackert . . . att ha längtat hit upp i halfva sitt lif och så inte kunna, därför

att han låtit tiden gå sig ur händerna och blifvit för gammal och ovig!

Ännu ett stycke uppåt med oerhörd ansträngning och störtande svettfloder. Huru skulle detta gå? Om han också lyckades komma dit upp, i detta tillstånd, kunde han aldrig våga stå stilla där uppe i luftdraget af fruktan för en lunginflammation, han skulle nödgas vända om efter att ha kastat en enda blick... och det hela skulle bli en plåga, ett bittert minne i stället för en lycka.

Framåt!

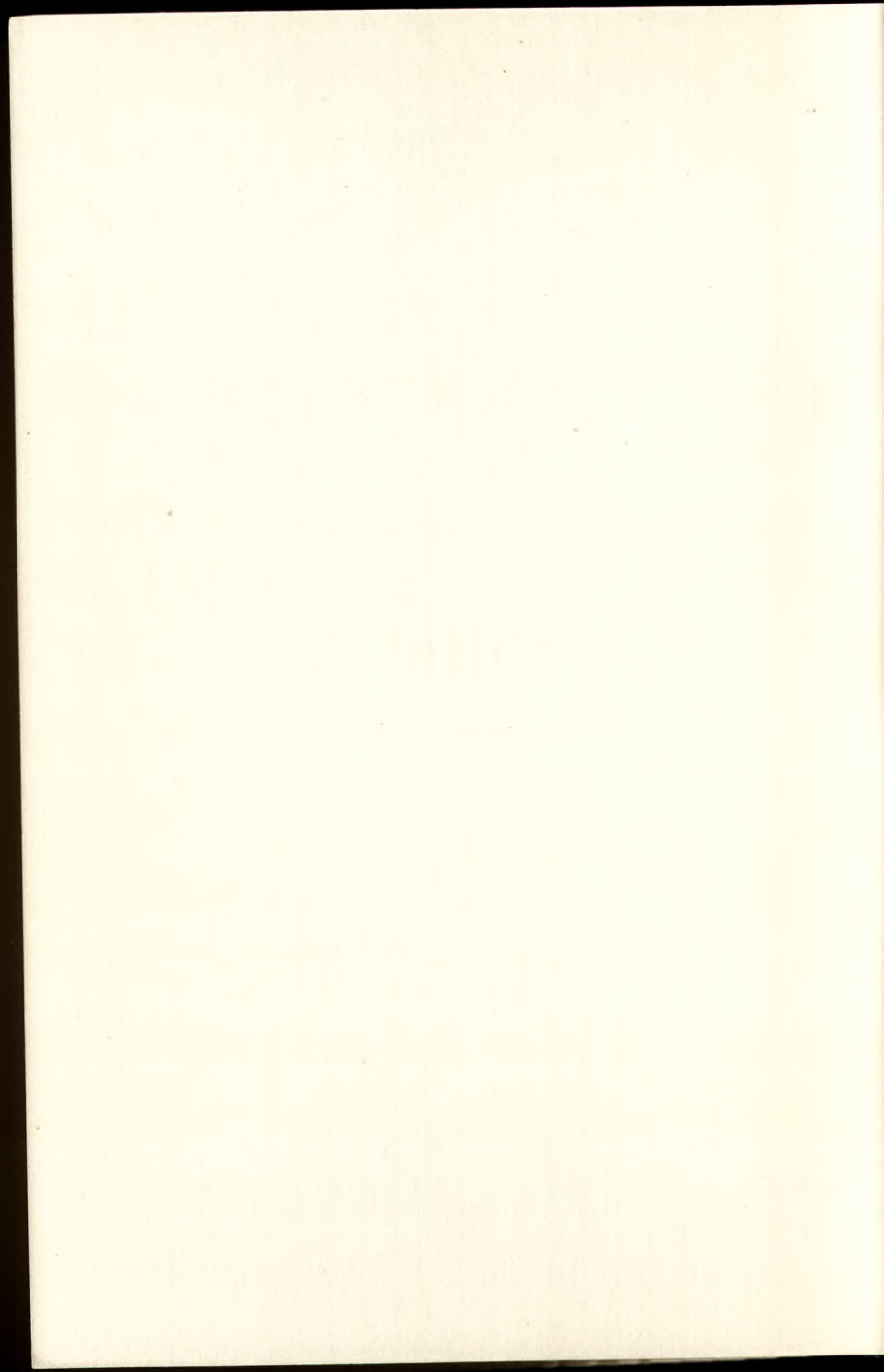
Nej, det var omöjligt. Han nästan föll omkull tvärs öfver stigen med hufvudet i en ginstbuske, och nu var hans sista förhoppning släckt. Efter en stund satte han sig med möda upp och stödde tungt hufvudet mot bägge händerna. Det började rycka i hans mungipor.

I hela sitt lif hade han lagat mat åt andra, endast arbetat för andras bekvämlighet och nöje, och hans dröm, denna enda fattiga dröm om en belöning, som väntade honom en gång, äfven den måste han offra... han var för gammal för att komma upp till Fortunas tempel, han skulle aldrig få se det skönaste i världen!

Tårarna kommo störtande öfver de olivbruna, pussiga kinderna.

Och utan att torka bort dem, utan att kasta en blick upp till den obarmhärtigt skymmande bergväggen, vände han om samma väg han kommit . . . tillbaka till sitt stekspett.

Trollet.

Utmed Kolmårdens skogbeklädda ås löper en sockenväg bortåt sjön Glan. Om man färdas den vägen fram efter mörkrets inbrott och på en viss punkt råkar vända blicken uppåt berget, kan man se två eldprickar gnistra fram ur tallarnas svarta grönska som ett par rofdjursögon. Det är de bägge fönstergluggarna på gaveln af »trollets» stuga. Men det måste vara i mörkret, ty om dagen synes icke en skynt af den lilla byggnaden, så omgärdad är den af barrträd och enbuskar.

Gör man sig besvär att klättra uppför den branta, nyckfullt slingrande gångstigen, hittar man snart trollets bo — eller Backtorpet, som det heter i jordeboken. Det ligger där uppe på bergklinten, som där bildar en ljungbeväxt platå, och är omgifvet af en låg stenmur, hvare en liten målad grind är inpassad. Men jag råder ingen att öppna denna grind, gå framåt den smala gången mellan potatislanden och nal-

kas den svankryggiga, grånade stugans förstuvkvist, ty då händer det, att ett skrynkligt häxansikte med tofvigt hvitt hår och hvassa ögon stickes ut genom dörren och fräser emot en som en katt:

»Hvad är ni för en? Packa er i väg!»

Hon är icke särdeles gästfri af sig, gamla Maja; på många herrans år har ingen af sockenborna tillåtits att beträda hennes tröskel. Men man vet ändå, att hon håller mycket fint och ordentligt i sin stuga; det ha de nyfikna förvissat sig om. Man kan ju alltid passa på och smyga en blick in mellan novemberastrarna i fönstren, då Maja uträttar sina ärenden i handelsboden eller är i kyrkan, ty så troll hon är, besöker hon ändå Guds hus hvarje söndag.

Stugan består af två tämligen stora rum, åtskilda af en farstu. Den större kammaren till höger står igenbommad och med stängda fönsterluckor hela året om utom vid midsommar, då där vädras och fejas; och det lär vara riktiga herrskapsmöbler, som trollet då bär ut till piskning på backen. Rummet, som hon själf bebod, är mycket tarfligare inredt, men bleck- och kopparkärnen, som stå uppradade på spiselkransen, blänka som silfver och guld, golfvet ser alltid ut, som om det vore nyskuradt, och

ett rödrosigt kattunstäcke ligger utbreddt öfver sängen, med en rund grop efter den stora svarta katten, som alltid följer två steg efter sin matmor på hennes vandringar ner till byn.

Det finns vidskepligt folk i trakten, som misstänker, att det inte står riktigt rätt till med den katten. Af den vanliga rasen är han då inte. Han tycks vara svartare än alla andra svarta katter — »svart som den onde» är ett uttryck, som gärna användes om honom. Och när man ser hans brinnande gula ögon, kan man inte rå för, om man kommer att tänka på eld och svafvel. Nog skulle det vara roligt att veta hur den katten ser ut, då klockan slår tolf på skärtorsdagsnatten!

Som sagdt, då Maja är hemma, vore det icke värdt för någon obehörig att sticka näsan dit. Några af skolbarnen ha sin dagliga väg förbi stugan, men medan de gå öfver den lilla ljungbeväxta slätten, där trollet kan se dem från sitt fönster, bli de vanligen helt tysta och stillsamma, om de förut varit aldrig så ystra, lille bror fattar stora systers hand, tills de hunnit förbi grinden, sedan ta de små trippande, bara fötterna gärna en genväg öfver ljungen, och man känner sig ej riktigt säker, förrän man är inne mellan tallarna på andra sidan.

Det är också skolbarnen, som ha hittat på öknamnet »trollet». Icke för att hon någonsin har gjort dem något ondt, men hon ser så stygg ut, har en elak röst och tål inte människor, det vet ju hvar och en. För öfrigt är det också en känd sak, att hon i sin ungdom har suttit på häkte för barnamord. Den där ohyggliga gärningen kunna mödrarna i socknen aldrig förlåta henne, det är nästan som om det varit ett af deras egna barn hon mördat. Och från mödrarna har tron på Majas nära bekantskap med underjordens makter fortplantats till det uppväxande släktet.

Det är väl öfver trettio år som hon bott ensam där uppe i sin stuga. Ja, *hennes* är den då egentligen icke; den ligger på Broby mark, och för att få bo där gör hon ett visst antal dagsverken åt Brobybonden. Han är mycket nöjd med henne, ty trots sina år är hon starkare än någon af de andra kvinnorna, ja nästan lika stark som en karl, och det finns ännu de som minnas den tiden, då hon kunde bära en tunna råg på ryggen. Och så är hon inte den som pratar bort tiden. Icke ett ord säger hon till de andra arbetarne, och de ha vant sig af med att tilltala henne, då de aldrig fått annat än vresiga och ohöfliga svar. En dräng tog sig

en gång för att nojsa med henne, men då slog hon omkull honom och bearbetade honom så eftertryckligt med knytnäfvorna, att han fick gå med blå och gula märken i en hel vecka. Sedan dess låter man trollet vara i fred, och det står man sig bäst med.

Alldeles ensam sköter hon sin ko, sin gris, sina novemberastrar och sina små potatisland där uppe vid Backtorpet. Det glunkas nog om, att hon har hjälp af andra troll, som komma till henne om nätterna och biträda med att göra rent i fäiset och till och med kupa potatisen, då det är månsken, men det är det ingen som vet med någon säkerhet, lika litet som man vet, hvad den svarta katten är utrustad med för öfvernaturliga färdigheter.

Så mycket är säkert, att nog stöter det på trolleri, det som tilldrar sig vid Backtorpet under midsommarveckan. Då håller ett grant ekipage nere på vägen, där gångstigen mynnar ut, en ståtlig fru med plymer i hatten stiger ur, en student hoppar ner från kuskbocken och hjälper fruns två små barn ur droskan; därpå bär han med kuskens tillhjälp en stor trälåda — kanske med matvaror i — uppför backen, kommer sedan tillbaka åtföljd af gamla Maja, som ibland till och med stöder sig på hans

arm. Medan kusken bär upp det öfriga bagaget, hälsar frun och barnen på trollet med famntag och glada utrop, och sedan rullar vagnen bort igen samma väg som den kommit.

Minst en vecka stannar det fina herrskapet däruppe i den fattiga stugan. Frun och barnen bo i stora kammären, och studenten ligger i höladan. Men då åtta dagar äro gångna, kommer ekipaget och hämtar dem igen, och bondbarnen vid vägkanten gapa på hvarandra och tycka, att det är alldeles som det brukar gå till i sagorna, det fattas bara att vagnen vore af silfver och hästarnas skor af guld och att de fina herrskaperna hade kronor på hufvudet.

Ja, nog förefaller allt detta som en öfvernaturlig uppenbarelse, en synvilla, i alla händelser som någonting oförklarligt, men så tér sig saken endast för dem, som af en eller annan orsak ej äro invigda i ortens äldre krönika. De gamla i socknen förvåna sig alls icke, de veta godt besked. De kunna tala om, att det granna ekipaget är från gästgifvaregården vid Åby station, att den fina frun är borgmästarinnan Funke från Dalarna och att hon och hennes bror studenten, kandidat Holm heter han annars, äro barn till kapten Holm, som rådde om Backa för många år sedan och i hvars hus

Maja alltid varit en sådan viktig person — dess onda genius, påstå somliga, dess skyddsängel, säga andra.

Det finns ännu en och annan, som minns Maja från den tiden, då hon nyss kommit i tjänst på Backa som ladugårdspiga. Hon var en lång och ståtlig flicka, bredaxlad och fyllig, med korpsvart hår, blanka, bruna ögon och mörk hy. Somliga sade, att hon var af tattare reras, och det är kanske inte så otroligt. Ett svårt och häftigt lynne hade hon och hetare blod än vanligt folk. Aldrig var hon sams med kamraterna. Det var ett ständigt flyttande på Backa, ombyte af tjänare mest hvarje half-år. Den enda, som alltid var kvar, det var Maja; hon stod nu så väl hos husbonden — löjtnant var han på den tiden — och den, som kom i strid med henne, fick alltid orätt. Det var hon, som regerade hela gården och husbonden med, glunkades det. Mycket ondt tal gick det om henne i socknen, och det var inte många af de andra flickorna, som ville vara i lag med henne. Ty hvad man än kunde säga om deras vandel, men nog voro de fria från den skammen att ha hållit sig väl med en herreman. Men gudbevars, Maja, hon var minsann styf i nacken som trots någon fin

fröken. Gud vet, om hon inte gick och inbillade sig, att hon skulle bli fru på Backa.

Samma sommar som hennes husbonde blef kapten hände det där ohyggliga, som sedan blef ett talämne i socknen under långa tider. Kapten Holm hade varit borta på sina möten och väntades hem, men i stället kom det under rättelse, att han var förlofvad och skulle stanna ett par veckor i Linköping hos sin fästmörs föräldrar.

Han tordes förmodligen icke komma hem så snart. Han ville väl ge Maja tid att lugna sig.

Men om han hade vetat, huru det var fatt med henne, eller om han hade kunnat tänka sig, att hon skulle ta det så hårdt som hon gjorde, hade han väl aldrig gått åstad och förlofvat sig.

Maja bar sig åt, som om hon varit från vettet, rullade sig på marken, slog omkring sig, bet sönder tungan och skrek som ett vildt djur. Då kamraterna frågade hvad som gick åt henne, svarade hon icke, bara stönade och kved. Då hon kom någorlunda till besinning igen, reste hon sig från marken och gick in i pigkammaren, där hon tog ur nyckeln om sig. Man hörde henne gå och stöka där inne, dra ut byrålådor och släpa fram sin kista. Om en stund kom

hon ut med kistan på ryggen och ett knyte under armen, och så gick hon sina färde utan att säga ett ord till afsked.

Samma kväll kom en af torparhustrurna, som Maja skickat dit för att sköta kreaturen i hennes ställe. Hon visste nästan ingenting om Maja: hon hade inte sagt ett ord mer än som var nödvändigt, och sedan hade hon gått inåt skogen med sin kista och sitt bylte.

Ingen hörde af henne på ett par veckor. Det bodde en skogvaktare ett stycke längre inåt Kolmården, en släkting till Maja; hon hade kanske begifvit sig till honom.

Men efter fjorton dagar kom hon fram, blek, eländig, med mörka ringar omkring ögonen. Hon stannade icke för att tala med någon, utan gick genvägen öfver gårderna till Rosenhill, där länsmannen bodde, och där såg man henne gå in. Samma kväll kom fjärdingskarlen och hämtade henne, för att forsla henne in till staden. Hon skulle på häkte, hon hade tagit lifvet af sitt nyfödda barn, och hon hade kommit till länsmansgården för att ange sig själf.

Ett par dagar därefter kom kaptenen hem till Backa. Han såg icke så glad ut, som det anstår en nyförlofvad fästman. Men han hade väl inte så rent samvete, kan man veta.

Icke ett ord sade han om Maja, och inte heller nämnde hon hans namn inför rätten under rannsakingen. Men alla människor visste ändå, att det var han, som var skuld till hennes olycka. Hon fick fem års stukthus. Ingen tyckte synd om henne. Tvärt om, luften skändes nästan renare där nere mellan gårdarna på slätten, sedan hon var borta.

Tiden gick, och män glömde småningom bort Maja och hennes ruskiga historia. På Backa hade stora förändringar inträffat. Kaptenen hade gift sig till stor förmögenhet, som han och andra trodde, men i själva verket till fattigdom och olycka. Unga fruns far, grosshandlaren, som dog kort efter bröllopet, lämnade endast skulder efter sig, och hans dotter var icke den, som kunde hålla ihop ett hushåll med små inkomster. Hon var uppfostrad på stadsmanér, bortskämd, opraktisk, oduglig. Och de ekonomiska bekymren höll sitt intåg på Backa nästan samtidigt med henne. Kaptenens fordringsägare, som hållit sig tysta så länge han var ogift och de kunde hoppas på ett rikt parti för honom, började nu ansätta honom hårdt, och han måste försvara sin fädernegård mot dem med näbb och klor.

Det var svåra år för kapten Holm. Man

såg honom på hästryggen i ur och skur än på väg till staden, än långt borta i socknen, alltid ute i »afärer», med tankfullt nedböjdt hufvud, tuggande på sina redan gråsprängda mustascher. Den käcka lefnadslusten i hans ögon hade förvandlats till nervös, jäktad oro; hans blick tycktes alltid vara på spaning efter utvägar. Och det var som om ungdomens spänstiga fjäder hade knäckts inom honom, under det han brottats med bekymren.

Men till sist lyckades han någorlunda ordna sina finanser. Han sålde bort all skogen till Backa, och stoppade därmed till munnen på sina fordringsägare. Det blef ett slags administration; och på det yann han åtminstone att han ej behöfde gå ifrån hus och hem med hustru och barn.

Svårt hade han det också hemma, stackars karl. Hustrun höll sig alltid för fin till att taga del i hushållet, som därför kom i pigornas händer. SjälF gjorde fru Holm ingenting annat än gick omkring och jämrade sig och hindrade de andra i sina sysslor; ty då hon började med sina klagovisor, måste alla släppa hvad de hade för händer och bara höra på henne. Missnöjd vaknade hon om morgnarna, missnöjd yankade hon omkring hela dagen och missnöjd

gick hon till sängs om kvällen. Hon hade en mani att bara vilja se allting på avvigssidan, helst om den var riktigt afskräckande. — »Det är magsyra», förklarade hennes man med en axelryckning; och det var det kanske. Men nog är det mera sannolikt, att det ondas rot låg djupare, och att det var från en skavank i karakteren som den härledde sig, denna hvardagslumpna pessimism, som kom alla hennes andliga lifssafter att surna och gaf hela människan en bismak af att ha varit lagd i ättika.

Sjuklig var hon nog, ehuru icke på långt när så mycket som hon sade. Då hon fått sitt andra barn, lille Sven, kom det på henne en fix idé, att hon skulle bli kvarliggande i sängen. Hon orkade icke vara uppe, påstod hon. Hela hennes omgifning och äfven doktörerna ansågo, att det var inbillningssjuka till större delen, men inga föreställningar hjälpte: kaptenskan låg där hon låg och steg aldrig upp mera, så länge hon lefde. Hon åt och drack, läste romaner och satte på de mest olämpliga tider tjänstepersonalen i rörelse för att få tillagad åt sig någon fantastisk maträtt, som hon plötsligt blifvit lysten efter. Hon sof hela nätterna och halfva dagarna, fastän hon påstod, att hon aldrig fick en blund i sina ögon.

På det hela taget invercade hon betydligt mindre störande på trefnaden i huset, sedan man fått henne i sängen. Där låg hon och nystade på sina beskärmsler öfver lifvets orättvisor, och när hon kommit till slutet på härfvan, började hon om igen. Man kunde höra på henne eller gå sin väg, hvilket man ville, och hon steg aldrig upp och följde efter en — det var alltid en vinst.

Barnen frågade hon ej mycket efter; de tröttade henne, sade hon. De voro därför mest öfverlämnade åt sig själfva, ty fadern var sällan hemma. —

Så stod det till på Backa, då Maja efter utståndet straff åter dök upp i socknen.

Hon hade under dessa fem år blifvit en gammal kvinna, fastän hon endast var ett litet stycke inne på trettioalet. Håret var nästan alldeles grått, pannan fårad af skarpa veck, och hela den präktiga gestalten hade krökt sig och sjunkit ihop liksom efter mycket stillasittande och årslångt rufvande öfver mörka tankar. De mjuka linjerna hade blifvit hårda och kantiga, de varma färgerna hade mist sin saft och sin glans. Det var med nöd man kände igen henne, då hon första gången visade sig bland folk.

Hon hälsade på ingen, och ingen låtsade

känna henne. Alla förvånade sig öfver, att hon ej försökt få tjänst i staden eller i någon af lägsen socken, hellre än att återvända hit, där alla ha reda på hennes bedrifter. Men hon tycktes ha bitit hufvudet af skammen. Broby-madamen hade varit läskamrat med henne, och genom hennes förord fick hon tillåtelse att bo i Backtorpet mot ett visst antal dagsverken under sommaren. Och Brobybonden visste nog hvad han gjorde den gången, ty bättre arbetska kunde han, som sagdt, aldrig få, och torpet skötte hon som en hel karl.

Man såg mycket litet till henne. Hade hon något ärende ned till kyrkbyn, utträttade hon det i hast, utan att spilla många ord, och återvände skyndsamt upp till sin stuga i backen.

Men ett par gånger hände det, att folk såg henne gömma sig bakom den tjocka eken, som stod vid skälet, där Backavägen mynnade ut på landsvägen. Och där stod hon, tills kapten Holm kom ridande; hon visste hans timmar sedan gammalt, så att hon behöfde icke vänta länge. Men hon höll sig försiktigt undan, så att han icke skulle få se henne och när han ridit förbi, med tungsint frånvarande min som vanligt, vågade hon sig ännu ej fram,

hon stod där stödd mot eken, och utan det stödet hade hon bestämdt fallit omkull, så blek och förstörd såg hon ut. Då ryttaren ej längre syntes, lämnade hon sitt gömställe och fortsatte sin väg hemåt, aldeles obekymrad om, att ett par af flickorna i kyrkbyn hela tiden stått ett stycke ifrån och iakttagit hennes besynnerliga beteende.

Hon var annars icke särdeles sällskaplig af sig, men med pigorna på Backa hade hon gjort sig bekant, och genom dem fick hon veta till punkt och pricka, huru förhållandena gestaltat sig där. Hon åhörde deras berättelser med orubbligt lugn min, som om det varit fråga om främmande människor, och ingen kunde säga, hvad hon egentligen tänkte eller kände.

Följande vår blef kaptan Holm sjuk. Det var ett gammalt lefverlidande, som nu ej lät hämma sig längre. Han låg till sängs i några veckor, höll sig med möda uppe, då landtbruket kräfde hans tillsyn, och då skörden väl var inbärgad, måste han bäddas ner igen. I början af oktober dog han.

Under de sista dagarna, då det var allmänt känt att han låg för döden, hade man flera gånger sett Maja stryka omkring byggningen. Annars vågade hon sig icke ens in på vägen,

som ledde öfver åkrarna ner till Backa. Men nu hade man sett henne vid vedbodknuten, i diket utmed trädgårdsstaketet, bakom den stora linden på gården, ja till och med utanför fönstret till kaptenens rum.

Under tillredelserna till begrafningen stod hon plötsligt midt ibland tjänarna, som sysslade därmed. Och innan man visste ordet af, låg hon där och skurade ett golf. Ingen hade bedt henne göra det, och ingen brydde sig heller om att hindra det. Men man tordes ej tala om för fru Holm, att Maja var där; då hade det blifvit oväsen af, ty änkan visste mycket väl, hvilken ställning Maja en gång hade intagit i huset.

Den objudna gästen gjorde minsann skäl för sig. Hon arbetade lika mycket som alla de andra tillsammans, skurade, fejade, skaffade hem granar från skogen att kläda likrummet med, och då kistan och sakerna, som hörde till svepningen, kommo från staden sent en kväll, var det hon som tog hand om dem, och då höstmorgonen tittade in genom fönstren på Backa och väckte dess invånare, låg kaptenen i sin kista, färdigklädd och med händerna korslagda öfver bröstet; nere vid fötterna låg en liten bukett af hvita novemberastrar instucken.

Maja hade gått hem till sig, men hon kom tillbaka längre fram på dagen och grep sig an med sysslorna, tystlåten och inbunden som förut.

Under själfva begrafningen såg ingen till henne, och sedan den var öfver, trodde man, att hon skulle försvinna ur huset, men däri misstog man sig. Hon hade gjort bekantskap med de bägge små faderlösa barnen och tycktes ha fäst sig vid dem. När hon trodde att ingen såg det, passade hon på och strök dem öfver hufvudet och stack till dem någon godbit.

Men hur det var, fick kaptenskan — förmodligen genom barnen — reda på, att det var en främmande kvinna i huset; hon förstod genast, *hvem* det var, utan att hon behöfde fråga. Hennes bror, vinhandlaren, hade stannat kvar på Backa några dagar efter begrafningen för att reda upp affärerna; honom befallde hon att köra bort den fräcka varelsen. Och besynnerligt nog lomade Maja i väg utan att göra några invändningar.

Sedan alla skulder voro betalda, var det så godt som ingenting kvar. Man hade väl gjort klokast i att sälja den starkt intecknade gården, men det strandade på fru Holms hårdnackade vägran att låta flytta sig. Hur skulle hon

kunna fara till Linköping med sina barn, som brodern föreslog, hon som knappast kunde röra ett finger? Ja, om de ville föra bort henne med säng och allt, det kunde så vara . . . men hon skulle dö under vägen, det visste hon, i alla händelser skulle hon ej länge öfverleva en rubbning, och då fick brodern hennes död på sitt samvete. Huru det var, ställde vinhandlaren om, att gården blef utarrenderad till bonden, hvars ägor stötte intill Backa. Änkan och barnen kunde sålunda få bo kvar i stora byggningen, som arrendatorn ej behöfde, och försöka dra sig fram på den smula, som blef öfver af arrendesumman, då alla räntor voro afdragna.

Fastän det endast var fjorton dagar kvar till tjugufjärde oktober, hade man lyckats bli af med tjänstfolket, som nu hvarken behöfdes eller kunde försörjas på gården. Endast Lina, kökspigan, stannade kvar, och hon måste ändå slå af litet på lönen.

Sedan dessa anordningar vidtagits, reste kaptenskans bror sin väg, och man såg aldrig mera en skymt af honom på Backa. Han låg i vidlyftiga affärer för egen räkning och hade hvarken tid eller lust att uppoffra sig för fattiga släktingar.

Det stod illa till på Backa, och huru sur och led hon än var, kunde man ej annat än beklaga den stackars änkan, som låg där så ensam och öfvergifven med sina bägge små barn, af hvilka Helga, den äldsta, endast var fyra år. Svår var fru Holm att göra till lags, ingen tjänare hade någonsin gjort något af tillgifvenhet för henne, och om Lina nu ej lämnade allt vind för våg, var det uteslutande för barnkräkens skull. Men hon hade en ohjälplig vana att ränna omkring i gårdarna och dricka kaffe, och under sådana omständigheter var det ju en naturlig sak, att soporna lågo kvar i alla vrår på Backa, att den sjukas upppassning försumrades och att barnen fingo gå trasiga och otvättade.

Men en dag framåt jultiden, då Lina hade varit borta längre än vanligt på ett af sina kaffebesök, fann hon vid hemkomsten allting förändradt som genom ett trolleri. Golfven voro sopade, barnen rena i ansiktet och om händerna, och brador i alla kakelugnar spredde en välbehöflig värme genom de kala, otrefliga rummen, där man ständigt frös. Vid köksspiseln stod Maja sysselsatt med att koka gröt till kvällen. Barnen stodo bredvid och sågo på. På Linas förvånade och litet förnärmade

frågor svarade hon, att hon hade alldeles för litet att göra för sin egen räkning uppe vid Backtorpet; hon tyckte därför det skulle vara passligt om hon gick ner till Backa då och då och gaf Lina en välbehöflig handräckning. Hon ville naturligtvis hvarken ha mat eller betalning, hon gjorde det bara för sitt nöjes skull; hon var ju så van att gå och stöka där på stället, det fanns inte en vrå som hon inte kände till — och frun behöfde ju inte veta någonting till en början.

Lina fann vid närmare eftersinnande, att hon verkligen kunde ha stor nytta af denna medhjälperska, och på så sätt kom Maja åter in sig i huset. Barnen voro förtjusta öfver att råka henne, och för kaptenskan medförde rivalens därvaro under de första dagarna ingen annan förändring än att hon fick vara mera i fred för Helga och Sven, som nu ständigt hängde i kjolarna på Maja. Hon visste, att trollet fanns i huset, men hon kunde ingenting göra åt det, ty hon hade ingen makt öfver Lina, då det var något som denna ville.

»Men låt henne bara inte komma in till mig!» sade hon i sin ättiksuraste ton. »Då blir jag uppskakad och kan få hjärtslag.»

Det lofvade Lina, och den sjuka lugnade

sig, men vid minsta knäpp flögo hennes ögon med ett oroligt uttryck mot dörren.

Maja stannade till en början endast några dagar, tills hon fått det lilla hemmet i stånd igen och lagat barnens kläder. Om kvällarna gick hon hem till Backtorpet, som under dagens lopp stått stängdt; den tiden hade hon ännu hvarken katt, gris eller ko att se till, så att hon kunde lätt vara ifrån.

Men hon hade ingen ro hemma hos sig. Hon kunde ju ej veta, huru länge den ordning hon infört på Backa stod vid lag.

En eftermiddag begaf hon sig därför dit ner igen, som vanligt med en bit mat i fickan, så att hon ej skulle behöfva äta af fruns.

Hon fann farstudörren stängd och nyckeln hängande på spiken; Lina var således utgången och hade förmodligen tagit barnen med sig. Då Maja kom in i köket, hörde hon från sängkammaren, som låg två rum därifrån, förtviflade bultningar i golvet med den käpp, som den sjuka alltid hade stående bredvid sängen; hon tålde ej det gälla ljudet af en ringklocka.

Maja såg sig hjälplös omkring; där fanns ej en lefvande varelse, och den sjuka blef allt otåligare . . . tänk, om det händt henne något? Det var ej mycket att besinna sig på; hon

fattade ett raskt beslut och gick in i sängkammaren. Det var skumt där inne, hon såg endast en hvit arm, som ursinnigt bultade med käppen i golvet där borta vid alkoven.

»Kommer du äntligen, Lina?» hörde hon en missnöjd röst fråga. »Det är skamligt att lämna mig ensam så här . . . du vet, att jag vill ha hufvudkudden vänd en gång i timmen och nu är den het så den bränns . . . lyft upp mig genast och vänd kudden.»

Maja gick fram och gjorde som hon blifvit tillsagd. Men då hon lade armen om fru Holms magra axlar och såg det missbelåtna, barnsligt tjurande uttrycket i hennes lilla smala ansikte med de tillslutna ögonlocken och de surmulet uppdragna ögonbrynen, var det som om en instinkt manat henne att vara så lätthänt och varsam som möjligt, och då hon lade ner den sjuka på den svala, ompuffade kudden och stoppade täcket om henne, drog fru Holm en suck af välbehag.

»Om du alltid vore så där lätt på handen!» mumlade hon, redan halfsofvande.

Men då Lina kom hem en timme därefter, fick kaptenskan veta, hvem det var som varit inne och hjälpt henne med kudden och täcket. Hon blef alldeles röd i ansiktet och låg där

och kippade efter andan, mycket upprörd. Men småningom lugnade hon sig och fick ett eftertänksamt uttryck i ögonen, och slutligen sade hon:

»Hon måste förstå sig på att vårda sjuka.»

Det var allt.

Men sedan, då hon hörde, att Maja var där, kom det ett nyfiket och intresserad glitter i den blick hon höll oafvändt riktad på dörren. Det var som om hon låg och kämpade med en tanke, en önskan, som hon ej ville ge uttryck i ord.

Då barnen kommo in, gjorde hon dem för första gången en mängd frågor om den där främmande kvinnan, och nu fick hon höra Majas lof sjungas i alla tonarter. Maja var den snällaste människa på hela jorden, Maja kunde så många roliga sagor, Maja hade bakat plättar åt dem i går kväll, Maja lärde dem nya lekar, Maja borde komma dit och vara där alltid, så kunde den otäcka Lina få flytta, Maja hade lofvat att sy en docka åt Helga och köpa Sven en trumpet, Maja var den snällaste människa på hela jorden.

Men nu gnistrade det till i kaptenskans ögon, och hon gjorde ej flera frågor. Några dagar därefter hördes gälla trumpettoner från köket, då

bultade hon häftigt i golvet och befallde Lina att genast ta det där otyget från Sven och kasta ut det på sopbacken.

Men nyfikenheten blef henne öfvermäktig till sist. Och en vacker dag, då Maja stod och lagade till middagsmaten, kom det bud, att hon skulle gå in till frun.

Hon blef litet häpen, men löste af sig köksförklädet och gick in i sängkammaren.

Där var för ovanlighetens skull rullgardinen helt uppdragen, så att marssolen fritt fick strömma in. Kaptenskan satt stödd mot en mängd kuddar och höll ansiktet vändt mot dörren. Då Maja kom in, riktade hon sina blickar på henne en lång stund — granskande, småningom uppklarnande —, och hon mumlade för sig själf i triumferande ton:

»Hon är ju gammal och ful.»

Sedan sade hon på sitt vanliga, otåligt befallande sätt:

»Vänd kudden åt mig.»

Maja utförde förtroendeuppdraget, till fru Holms belåtenhet, som det tycktes, och så snart hon sedan kom ner till Backa, var det alltid hon, som fick passa upp på kaptenskan. Denna tackade henne naturligtvis aldrig och hade icke

ett vänligt ord att ge henne, men hon såg alltid belåten ut, då hon hörde hennes röst i rummen utanför och visste, att hon var där.

I början hade Maja varit stilla och foglig, men då hon fick fast fot i huset, kom hennes gamla natur småningom fram. Hon låg ständigt i fejd med Lina och gaf sig ingen ro, förrän hon fick henne att säga upp sig och flytta den tjugufjärde april. Men det blef ej bättre med den nya tjänsteflickan, och då denna drog sina färde i oktober, stod fru Holm utan piga. Ingen ville tjäna på Backa, där man fick liten lön, klen kost och ständigt hade trollets järnspira öfver sig. Men nu förklarade Maja, att alls ingen tjänare behöfdes där; hon skulle nog sköta allting ensam, det blef ju mycket billigare för fru Holm.

Och så blef det. Maja skrattade tyst för sig själf; hon hade fått som hon ville ha det.

Hon var nu allrådande på Backa. Ekonomien, hushållet, barnens uppfostran, den sjukas vård, allt tog hon i sina starka händer. De dagar, då hon måste vara hemma för att sköta sitt, skickade hon en halfvuxen flicka från fattigvården till Backa, för att frun och barnen ej skulle behöfva vara ensamma, och då hon själf kom om kvällen, gjorde hon i ordning åt dem

till kommande dag, så att de bara hade att värma upp maten åt sig till middagen. Då Helga blef stora flickan och kunde hjälpa till med hushållet, började Maja tänka litet på att ordna det bättre för sig själf uppe vid Backtorpet. Hon skaffade sig ko och gris och blef ordentligare med att sköta sin lilla täppa, så att den skulle afkasta mera. Hon var ju tvungen att tänka på sin egen bärning, ty från Backa tog hon inte ett öre — där fanns ju för resten inga pengar att ta — ja hon undvek till och med att äta där. Men nu fick hon svårare att vara hemifrån. Värst var det om sommaren, då Maja gick i dagsverke på Broby. När hon kom hem till Backtorpet om kvällarna och hade fodrat sina kreatur till natten, var hon ofta så trött att hon knappast orkade lyfta fötterna. Men det var ingen hjälp, hon måste ner till Backa, och dit var en dryg fjärdingsväg att gå. Huru sent hon kom, hade barnen ännu ej gått och lagt sig, Sven kunde inte somna, om han ej fått säga godnatt till »mor», som han alltid kallat henne, ända sedan han var helt liten. Och där höllo sysslorna henne kvar till långt öfver midnatt. Det var för väl, att hon var så stark och frisk som hon var.

Med barnen hade hon alltid kommit väl öfverens; svårare var det att hålla sämja med kaptenskan. Hon hade alltid så mycket att anmärka på Majas anordningar, att vara missnöjd med allting var nu en gång för alla hennes natur. Än var det fel på maten, än på städningen i rummet, det enda hon aldrig gjorde någon anmärkning på var hennes sätt att handtera henne själf. Men hon fick minsann svar på tal. Mången gång urartade ordbytet där inne i sängkammaren till häftiga gräl med tårar och jeremiader från fru Holms sida och mustiga okvädinsord från Majas.

Men däremellan voro de innerligt goda vänner. Maja hade en märkvärdig förmåga att kunna krya upp den sjuka med sina infall. Hon hade en viss torrolig och något grofkornig kvickhet och kunde säga de barockaste saker med sin vanliga tvära och folkilskna min, och då skrattade fru Holm så att tårarna sipprade ner på lakanet. Det gjorde henne godt, påstod hon; hon kände sig aldrig så frisk som efter ett sådant skratt. Kom det någon af grannfruarna på besök till henne och förde talet på Maja, för att utröna, hvad kaptenskan egentligen tänkte och tyckte om mannens f. d. älskarinna, som så slagit under sig all makt i huset, hade

hon aldrig något ondt att säga om henne, tog henne tvärt om häftigt i försvar mot alla elaka insinuationer. Maja å sin sida talade alltid väl om kaptenskan ute i bygden. Det tycktes verkligen, sällsamt nog, råda ett slags vänskap mellan dessa båda kvinnor, som ödet placerat i en så egendomlig ställning till hvarandra.

Men det var en vänskap med en halft omedveten underström af hat. Det kunde bryta fram hos kaptenskan utan den ringaste anledning, och mer än en gång passade hon på, då Maja kom i närheten af sängen och slog efter henne med käppen. Eller också kastade hon efter henne hvad hon händelsevis fick fatt i, klockstället, tallrikar, gafflar, och Maja hade ett djupt ärr på ena kinden, hvares orsak hon aldrig ville omtala för någon. Minst en gång i kvartalet förklarade Maja, att hon aldrig mera skulle sätta sin fot på Backas område, och fru Holm svarade, att hon skulle tacka Gud den dagen, som om han drivit ut en ond ande från hennes hus. Men det blef aldrig annat än tomma ord.

Ett par gånger tycktes Maja vilja göra allvar af sin hotelse. Hon syntes ej till på en hel vecka. Barnen tiggde sin mor om att få gå och hämta henne, men det förbjöd hon dem strängeligen. De gingo ändå i tysthet upp till

Backtorpet, men blefvo ej insläppta. Kaptenskan var vid ett förskräckligt lynne, drog djupa suckar och satt ständigt uppe i sängen, så att hon skulle kunna se utåt vägen. Men ingen kom. Bäst det var och då hon minst anade något, hörde hon Majas röst ute i köket. Hon gick där ute och styrde och ställde, som om ingenting händt. Och då hon kom in i sängkammaren, brydde hon sig ej ens om att hälsa, ännu mindre gaf hon någon förklaring; det var, som om hon aldrig varit borta därifrån.

Barnen gingo i folkskolan och fingo sedan undervisning gratis af informatorn i prostgården. De voro välartade, hade bägge mycket lätt för att fatta och voro ej okunnigare än andra barn af herreklassen vid deras ålder.

Då de voro tolf och fjorton år gamla, blef deras mor verkligt och allvarligt sjuk; en åkomma, som hon ådragit sig genom sitt ständiga stillaliggande. Maja skaffade en sköterska från staden, men med denna blef kaptenskan ej nöjd. Under de åtta dagar, som hennes sista sjukdom räckte, tålde hon ej att någon annan än Maja lyfte henne och passade upp på henne. Och då hon en morgon fick sluta sitt onyttiga lif, var det Maja, som tillslöt hennes ögon. Hon hade

spjånat emot döden med händer och fötter och den sura, missnöjda minen satt kvar i hennes ansikte ännu ett par timmar efter det hon var död, men sedan slätades den bort och efterträdades af ett förvånadt uttryck, en undrande fråga, som kanske gällde hennes förflutna, missriktade och bortkastade lif.

Barnen sörjde henne ej mycket; för dem hade hon aldrig varit någonting.

På skriftligt uppdrag af barnens förmyndare tog nu länsmannen Backa-affärerna om hand. Gården såldes till bonden, som redan förut arrenderat jorden, och auktion hölls på inventarierna. Helga och Sven lämnade sitt gamla fädernehem för att inackorderas hos morbrodern i Linköping. Deras afsked från Maja var hjärtslitande, men i sista stunden lofvade de, att då de en gång blefvo sina egna herrar, skulle de komma och bo hos »mor» uppe i Backatorpet; åtminstone skulle de hälsa på henne en gång om året.

Det var kanske med tanke på detta barnsliga löfte som Maja vid auktionen på Backa tog sina sista styfrar till att köpa in ett parti sängkläder och diverse möbler af det gamla bo-
haget.

På ett par tre år hörde man ingenting af

de unga syskonen Holm. Maja hade kanske underrättelser från dem, men hon hade efter Backahemmets upplösning blifvit ännu mera tungsint, fåordig och folkskygg än förr, och visste hon något, så behöll hon det för sig själf. Det är i denna period af hennes historia som den svarta katten uppträder. Han blef hennes tröst för alla de förluster hon gjort. Folk hörde henne tala högt med honom långa stunder, då de bägge sutto vid spiselbrasan om vinterkvällarna; kanske berättade hon sina lefnadsöden för honom. Men andra påstodo, att den entoniga, dystra rösten, som man hörde ända ut på gångstigen, ej var Majas, utan den hemlighetsfulle kattens.

En vacker dag fick man se i tidningarna, att fröken Helga Holm i Linköping ingått förlofning med en häradshöfding Funke, och det dröjde ej länge, förrän det också stod att läsa, att de voro vigda. Det måtte väl således vara en förmögen man, efter han kunde gifta sig strax. Sedan dröjde det åter några år, innan man hörde talas om Helga, men då kom hon också själf med två små barn, och på gästgifvaregården, där hon tagit in, hade hon antecknat sig som borgmästarinnan Funke från Dalarna. Året

därpå kom hon tillbaka, och då hade hon brodern med sig, en lång räkel i studentmössa och så lik fadern i hans ungdom, att man kunde tro sig se denne lifslevande.

Och sedan ha dessa besök upprepats hvarje år vid midsommartiden. Det är ovanligt lifligt på skogsvägen i de dagarna. I synnerhet gummorna i socknen göra sig ofta ärenden åt det hållet. Och alltid ser man det lilla sällskapet sitta under rönnen vid Majas stuggafvel i lifligt samspråk; frun broderar, studenten ligger raklång på marken med hufvudet i trollets knä och blåser rökmoln upp mellan rönrens grenar; småttingarna leka »pappa, mamma och barn» . . . barnet är den svarta katten, som har fått en liten blå silkesschalett knuten om hufvudet.

Eller också möter man dem långt upp i skogen, stadda på vandring till någon af de små sjöarna, med kaffeattiralj i en korg, som barnen bära mellan sig.

Men då åtta dagar förgått, stannar gästgifvarens droska åter där nere på vägen, och så bär det af med de främmande, och Maja står där ensam kvar vid vägkanten och ser efter vagnen, och då hon ej längre kan skönja de viftande näsdukarna, ser hon i alla fall droskan krypa som en stor svart myra framåt den släta

hvita vägen, ända tills den försvinner bakom träddungarna vid stationen.

Sedan klättrar trollet uppför backen igen, men med tyngre steg och krokigare rygg än vanligt, och under den närmaste veckan äro skolbarnen ej så rädda att komma hennes stuga för nära, ty nu är det den tid på året, då trollet är mindre ilsket och människofientligt än eljest.

hvita vägen, ända tills den försvinner bakom
träddungarna vid stationen.
Sedan klättrar trollet uppför backen igen,
men med tyngre steg och krokigare tygg än
vanligt, och under den närmaste veckan äro
skolbarerna ej så rädda att komma hennas stuga
för nära, ty nu är det den tid på året, då
trollet är mindre läsket och människokärligt
än eljest.

Carmens julafton.

Carmens Julaton.

Då Carmen vaknade vid tiotiden på julaftonen, hade hon en yrvaken förnimmelse af, att hon vaknat till en dag, som ej var lik alla andra. Men till en början hade hon litet svårt att reda upp för sig hvari denna olikhet bestod. Allt var ju precis som vanligt: genom dörren, som skilde hennes rum från värdinnans, hörde hon fru Larsson smågråla med sina glansstrykerskor, som vanligt under ackompagnemang af två gälla barnröster, och då hon såg sig omkring i sitt rum, där det var alldeles ljust — ty vidskeplig och mörkrädd som en äkta sydländska sof Carmen alltid med uppdragen rullgardin, endast med spånjalousien uppställd för de nedersta rutorna —, såg också där ut alldeles som vanligt, hennes kläder kringströdda på soffan och stolarna, bordet belamradt med puderaskar, sminkattiralj och ett par halfvissna blombuketter, och i hörnet

vid klädsåpet hennes jonglörutensilier vräkt i en enda hög — bollarna, pappbuteljerna, mässingstallrikarna och käpparna, som hon brukade öfva sig med hemma på rummet, för att vara säker på handen till kvällens föreställning. Det var dessa jonglörpjäser, som väckte hennes medvetande af, hvad det var för en ovanlig dag: julaftonen, den enda hvardag på hela året, då hon inte behötte arbeta, då variétéen var stängd och mörk och tom, då hon var fri och kunde använda sin dag och sin kväll efter behag. Och i den oändligt ljufva känslan af denna ovanliga och oskattbara frihet svepte hon täcket om sig och vände sig mot väggen med föresats att sofva ännu en timme eller par.

Men den intensiva frihetsglädjen hade visst gjort henne alltför klarvaken, eller också väsnades fru Larssons barn mer än vanligt i dag; nog af, efter att ha otåligt ömsat ställning upprepade gånger, kom hon underfund med, att hon omöjligen kunde sofva mera. Och så kom det så många tankar och bilder strömmande in på henne, Gud vet hvarifrån; hon försökte mota bort dem, men de kommo tillbaka, efterhängsna som flugor, och till sist blef det ingen annan utväg än att ge sig i deras våld på nåd och onåd och låta dem surra . . .

Besynnerligt nog var det gamla mors bild hon allra minst kunde bli kvitt . . . gamla mor, som väl vid det här laget satt i sin lilla vindskammare där nere vid sin bakgata i Köpenhamn och lade sin eviga patience med den flottiga kortleken. Eller också var hon väl ute i butikerna och gjorde juluppköp för pengarna, som hon hade fått i går — ja, de måste ha kommit fram i går, Carmen hade skickat dem från Stockholm i god tid i förgår förmiddag. Hon skulle nog bli glad, morsgumman, öfver att det var tjugu kronor utöfver det sedvanliga månadsanslaget. Nåja, litet roligt skulle hon väl ha till julen, kräket — litet roselikör räckte det alltid till, det var hennes svaghet — och julgran, förstås, och risgrynsgröt och stekt gås. Hon kunde aldrig komma ifrån sina pæredanska vanor, gumman, fastän hon varit gift med en spanior och left ett kringflackande cirkuslif i femton års tid, och öfverallt, antingen hon var i Ryssland eller Sydamerika, hade hon ställt så till, att hon hade en liten »gran» på julaftonen; ibland var det en cypress i kruka, ibland en hemmagjord ryslighet af träpinnar, ståltråd och grönt silkespapper, men det var lika kärt, ty fantasi hade gamla mor, å, en fantasi, som kunde förvandla torra stickor till

levande saftig grönska och halfmogna citroner till gyllne danska juläpplen!

Men Carmen hade ingenting danskt i sig, hon var lik far, och då han föll ner från trapezen i Hamburg och slog ihjäl sig, var det bara mor, som hade flyttat till Köpenhamn; själf hade hon, fast bara en femton års tös, tagit engagemang på Amerika, och det var ett underverk, att hon efter fyra års kringflackande bland alla världens nationer ännu hade så många danska ord kvar i sitt hufvud, att hon någorlunda kunde reda sig med språket här uppe i Stockholm, där hon nu varit engagerad sedan i höstas. För resten . . . teckenspråket är en god hjälp; Carmen hade ju tio sprittande lifliga och behändiga jonglörfingrar, och de kunde tala, alla tio . . .

Nej, till sist blef det enformigt att ligga och dra sig. En klocka i någon af de närbelägna kasernerna slog elfva; det var kanske dags att stiga upp och få sig något till lifs på julaftonen. —

Carmen åt en stadig frukost med biffstek och porter på ett litet kafé vid Riddaregatan. Hon var ensam i det lilla rummet innanför kafésalen, och hon glömde sig kvar i sitt soffhörn en lång stund, rökte i tankarna den ena

cigarretten efter den andra och undrade, hvad kamraterna på Novilla hade för sig just nu — de engelska hallelujaflickorna och den tyska jodlaretrion och Louison sedan, den otäcka Louison, som hade ställt till den stora trätan mellan kulisserna i går kväll. Svartsjuka kantänka! Carmen brydde sig visst om hennes oljige negerkomiker! Men nog var det litet förargligt, att hon inte kunnat behärska sig litet bättre i går kväll. Hon hade kanske trakterat Louison med litet för mycket spansk peppar . . . örfilen *var* kanske öfverflödig, fast nog unnade hon Louison den af allt sitt hjärta . . . men så hade alla de andra tagit parti emot henne, och hon hade skilts från dem osams med hela sällskapet. Därför var hon nu så alldeles ensam i dag. Ty så mycket karaktär hade hon väl ändå, att hon kunde undvara de andra en dag. Hon *skulle* inte söka upp dem på restauranten, där de åto middag, allesammans . . . nej, de skulle inte få se en skymt af henne på hela dagen, det skulle bli deras straff för att de kallat henne *drôlesse* och »svarta kattan!»

Vid toltiden gjorde Carmen, i brist på annan sysselsättning, ett slag nedåt staden för att titta i butikfönstren och se på folket. Men det var ett tarfligt nöje. De där sakerna i

fönstren hade hon nu sett i tre veckor minst, och människorna voro tråkigare än vanligt, de rusade om hvarandra med en fart, som om de alla varit rädda att komma för sent till ett järnvägståg; hvar och en tycktes bara tänka på sig själf och sina paket, och ingen hade tid att kasta en blick på henne, fast hon såg lika bra ut som alltid i dag i sin åtsittande hvita plyschjaquette med blåräfsgarnityr och hvita plyschtocken bäddad så mjukt i det svarta, urriga håret. Nej, människorna hade bestämt intet skönhetsinne här i landet.

Hon vände om och gick Strandvägen i ända, gjorde därefter ett slag uppåt de öfre trakterna af Östermalm. På hvarenda liten öppen plats grönskade julgranskogarna som friska oaser midt i stadens vintergråa stenöken. Men denna syn hade hon ju också sett i en hel vecka snart. Nu började det snöa; hon stannade i ett gathörn och såg de stora, hvita flingorna lägga sig mjukt och långsamt på trottoaren och ligga kvar som ulliga hvita stjärnor, utan att smälta. Och hon stod där och glömde att spanna upp paraplyet och tänkte på, att hon hade mött tre af kamraterna på Drottninggatan, serpentindansösen och två af de tyska jodlarne, och de hade sett henne midt i ansiktet

utan att hälsa och gått vidare. *Hvart* hade de gått? Å, de hade säkert något roligt för sig, de sågo så livvade ut... säkert sutto de och pokulerade någonstans, på Rydbergs kafé eller i den spanska bodegan, och berättade galna historier. I alla händelser, hvar de än voro, kunde de då inte ha hundra delen så tråkigt som hon...

Ty hon hade tråkigt, gement, infernaliskt tråkigt, det kom hon nu i en hast under fund med, och den tanken kom öfver henne alldeles som ett anfall af ilska. Hon rodnade till, strök med paraplyets doppsko ett vredgadt streck öfver trottoarens snöflingor, som redan bildade ett tunt, sammanhängande täcke, och marscherade utför Sturegatan, utan mål. I förbigående köpte hon sig ett helt kilo konfekt på Bergs konditori och uppgaf i onådigt ton sin adress, för att få det hemskickadt. Det skulle hon ha att roa sig med i dag, efter ingen ville vara tillsammans med henne och hjälpa henne få tiden att gå. Hon skulle visst inte gå på de andras restaurant, nej, hon skulle inte gå på någon restaurant alls, hon skulle inte äta någon middag, hon skulle sitta hemma i sitt rum och äta sig sjuk af konfekt, och sedan finge de väl

se, hvem som jonglerade åt dem på annandagens kväll, då varitén öppnades igen . . .

Då hon kom hem till sin bostad, på nedre botten öfver gården i ett af de nya husen vid Banérgatan, började det redan skymma på. Hon hade fördröjt sig inne på ett tidningskontor, där hon läst danska tidningar, och konfektpåsen hade följaktligen hunnit hem före henne. Hon kastade af sig öfverkläderna och slog sig ner i soffan med benen uppe, och här åt hon konfekt och rökte cigaretter, tills det blef alldeles mörkt.

Å, hvad hon varit dum i morse, som gladt sig så mycket åt sin fridag! Det var ju alldeles ihjälpinande att inte ha något att göra. Hon skulle ha velat ge en hel vecklön, om hon nu fått kläda på sig och fara ut till Novilla och uppträda inför sin kära publik som vanligt. Hvarför fordrade myndigheterna så strängt, att alla förlusteställen skulle stängas på julaftonen? Hon var säker på, att det i denna stora stad fanns en hel hop ensamma människor, som inte visste, hvar de skulle göra af sig en sådan kväll som denna och med tacksamhet skulle ha firat julen ute på Novilla och sett henne jonglera. Å, hon skulle ha gjort sitt allra bästa för att tillfredsställa den publiken, hon skulle

ha jonglerat så som aldrig förr och aflockat enstöringarne mångt belåtet leende och mången dundrande applåd, och de skulle ha gått glada därifrån. Det var orätt att hindra henne från att göra en sådan vacker gärning, och det föll henne in, att det stod någonting i bibeln — eller var det i katekesen? — om att trösta de ensamma och öfvergifna och hugsvala änkor och faderlösa . . . ja, hon mindes inte riktigt.

Men nu måste hon dra på munnen. Änkor . . . de utgjorde då inte precis någon pluralitet bland Novillapubliken. Denna idéassociation förde emellertid hennes tankar på fru Larsson och hennes bägge faderlösa, Selma och Agathon. Det var så ovanligt tyst där inne hos värdinnan. Glansstrykningen var visst slutad för dagen, och arbeterskorna tycktes ha gått. Carmen lyssnade en stund vid dörren, och så kom hon att undra, hur en sådan där fattig arbetsträl tillbragte sin julafton. Hon knackade på, och då ingen svarade, steg hon in.

Det var skumt där ute i det stora rummet, ty barnen hade flyttat den lilla fotogenlampan bort till spisel, där de under den djupaste andakt sysslade med att koka sirapsknäck i en liten panna. Strykattiraljen var ej undanröjd, fru Larsson hade, utsläpad som hon var, kastat

sig ner på sängen och sof mer än till hälften. Hon spratt emellertid upp och reste sig, då Carmen inträdde. Var det någonting hyresgästen ville?

Med en snabb blick hade Carmen uppfattat situationen i all dess bedräflighet. Luften i rummet tjock af strykångor, både mor och barn i sina torftiga hvardagskläder, ingen julgran, inte en tillstymmelse till jultillrustningar annat än de fattiga sirapsknäckarna . . .

»Hør, Morlille», sade hon i sin muntraste ton, »jeg er aldeles solo i Kveld og har slet ingenting at bestille . . . skal vi ikke fire Juleaften sammen?»

Två minuter därefter voro Selma och Agathon på språng ut i staden med hvar sin sedel, som »den danska fröken» gifvit dem att köpa julnamnäm för — fikon, äpplen, hvad de ville, utom konfekt, ty det hade hon ett helt berg af där inne hos sig — och en hejdundrande gran och glitter och krimskrams att hänga i den. Och så skulle de i förbifarten säga till på Esplanadkällaren om en god supé för fyra personer, den skulle skickas väl öfvertäckt, så att den höll sig varm, och vara vid Banérgatan på slaget nio. Om källarmästaren krånglade och ville skylla ifrån sig med att det var jul-

afton, skulle de bara hälsa från fröken Carmen Diaz på Novilla; han visste, att hon betalade bra.

Fru Larsson blef så belåten och rörd, att hon ej längre kände ett spår af sin trötthet. Efter en störtflod af tacksägelse började hon städa undan i det stora strykrummet, som på samma gång var sängkammare, matsal och kök, och under tiden försvann danska fröken in till sig. Medan fru Larsson kånkade bort strykbordet i ett hörn, där det tog minsta platsen, hade det gått som en solglimt öfver Carmens lilla lustiga ansikte, hon klippte till med sina små svarta ögon, som om hon fått en riktigt briljant idé, och så for hon in i sitt rum som ett yrväder och stängde dörren efter sig.

Barnen voro så länge borta, att fru Larsson hann både städa rummet i ordning, klä på sig sin bästa klädning och till och med företaga en grundlig och väl behöflig kamnings- och tvagningsprocess. Då Selma och Agathon äntligen kommo — de hade köpt en *liten* julgran, för att pengarna skulle räcka till så mycket mera namn —, blef det ett sådant bestyr med att kläda granen, att man alldeles glömde bort den danska fröken. Plötsligt stod hon midt i den kacklande och beskäftiga familje-

gruppen, utstyrd på ett högst besynnerligt sätt i en fotsid grå regnkappa med kapuschongen uppdragen öfver hufvudet.

»Skall fröken gå ut?» frågade fru Larsson.

»Nej, det skal jeg sgu ikke, men jeg syntes jeg maatte pynte mig lidt jeg o'ssaa paa Juleaften», sade hon med ett skälmskt leende, och fru Larsson tyckte det var ett märkvärdigt sätt att »pynta» sig, men danskorna ha visst en så underlig smak i klädväg.

Medan barnen tände julgransljusen under stoj och skratt — ty de hade »paa Følelsen», som Carmen sade, att man inte behöfde genera sig så öfverdrifvet för den danska fröken —, gick denna och ställde tre stolar i en rad vid den bortre väggen, placerade sedan den strålande julgranen i ena hörnet bakom stolarna och ett par brinnande lampor i det andra, där-efter bad hon fru Larsson tända taklampan, så att hela rummet blef ett ljushaf, och uppmanade sedan mor och barn att ta plats på de tre stolarna, så skulle de få se på »noget grinagtigt noget».

Hon försvann ett ögonblick in i sitt rum, och i nästa minut slogs dess dörr upp och sennorita Carmen trädde ut, befriad från den gråa regnkappan, strålande som en sol, en uppen-

barelse från sagornas undervärld, någonting obeskripligt, aldrig anadt eller skådadt, en lysande, härlig prakt af rosenröd sammet, silfverfransar och silfverpaljetter, skära triksåer ända långt upp öfver knäet, stöfletter af silfvertyg och kring den blottade halsen och armarna någonting, som sköt hvita blixtar, och i det svarta, utslagna håret blekröda rosor och kring pannan en blank ring af silfver med en gnistrande, rakt uppstående hvit blomkalk, som öppnade sig alldeles öfver pannan.

Publiken var stum af häpnad.

Men det dröjde icke länge, förr än den kom i jublande, skrattande, kiknande extas, då den sköna uppenbarelsen gjorde sin artigaste hälsningsgest och började jonglera med en hel svärm små röda och hvita kulor, som ingen visste hvar de kommo ifrån. Än hade hon en hel rad af dem tillrande på sin rakt utsträckta arm, än flögo de i luften alla på en gång, än föll en af dem med ett klingande ljud ner i den hvita blomkalken på Carmens hufvud, för att strax därpå flyga upp igen, än lät hon dem försvinna, allesamman utom en, som hon sände högt upp mot taket för att ta emot den först på tåspetsen och sedan i liljekalken, där den blef liggande, och så var före-

ställningens första nummer slut, och konstnarrinnan drog sig tillbaka under slängkyssar och nickar och hvita, blixtrande leenden, medan publiken tjöt af hänryckning och klappade händerna i fanatisk yra.

Men Carmen kom genast tillbaka igen, denna gång med tre champagnebuteljer af papp, med hvilka hon gjorde underverk, minst sagdt. Hon gjorde sedan alla sina konster, absolut alla, till och med den med den brinnande lampan och den med den upp- och nedvända buteljen balanserande på nässpetsen. I slutnumret, ett non plus ultra af hennes egen uppfinning, spelade konfektpåsen hufvudrollen, den flög omkring i luften, som om den varit lefvande, man visste aldrig hvar man hade den, och då hon till sist tömde ut dess innehåll i bägge sina händer och lät mandelkyssar och kanderade valnötter förmörka luften som en getingsvärm, utan att någon enda bit föll till golvet, då steg publikens yra till sin höjd, man jublade och skrattade, så att de måste hålla i hvarandra för att ej falla af stolarna. Men då jonglösen lät konfektsbitarna, en och en, flyga in rakt ibland publiken och ett syltadt päron träffade Agathon midt på munnen och en pralin kilade ner bak i nacken på fru Larsson, innanför den stärkta

kragen, och det började smattra konfekt rundt omkring, så att publiken for under bord och bänkar, för att rädda hvad som räddas kunde, och till och med fru Larsson låg där och kraf-lade på fyra fötter, kiknande af skratt, uppspelt som ett barn, och slogs med Selma om en morcell — då kastade sennorita Carmen sig i all sin prakt framstupa öfver sängen och skrat-tade som en besatt och flämtade:

»Nej, den er storartet! Aldrig i levende Livet har jeg set Magen til Løjer! — Og jeg har været glimrende! Ni maa tro mig, Børn-lille, jeg har været storartet glimrende! Aldrig har jeg jongleret som i Aften... sikken Ap-lomb, sikken Verve!... Og en saadan briljant Julekveld som *jeg* har haft... aa, det har de sgu ikke paa Hoffet!»

Bébé.

En historia från Capri.

Vi bodde på *Grotte bleue*, ett af de små hvita, i rosor och vinlöf inbäddade hotell, som ligga utmed landsvägen ett litet stycke ofvanför stora marinan. Gästerna utgjordes, som vanligt på Capri, till ungefär halfva antalet af tyskar, endast uppblandade med ett par holländare, en engelsman och en ung svensk målarinna Gerda A., som vi redan träffat i Rom under vinterns lopp och som det nu var ett oväntadt nöje för oss att återse här. Vi voro inalles ett dussin personer vid måltiderna, som om kvällarna intogos i den lilla heta matsalen, men om förmiddagarna under tälttaket ute på den vackra terassen, hvarifrån man hade en hänförande utsikt öfver hafvet, Sorrentlandet och Napolistranden med Vesuvius i töckenblått fjärran, på närmare håll den östra hälften af själfva sirenön med sin majestätiska Tiberiiklippa, staden Capri där uppe i sin bergsklyfta, de saftiga vingårdarna och

längst ner marinan med sitt brokiga folkliif mellan fiskarbåtarna.

Vid frukosten voro gästerna nästan aldrig samlade på en gång, ty alltid var det något kotteri, som fördröjt sig ute på en bergsvandring, men om kvällen på slaget sju sutto vi alla tolf på våra platser kring bordet i den starkt upplysta lilla matsalen, genom hvars öppna fönster majaftonens dofter strömmade in i ljumma vågor. Det gick vanligen ganska lifligt till, i synnerhet var das grosse Vaterland mycket högröstadt, och äfven vi svenskar, som innehade de tre nedersta platserna på bordets ena långsida, lade ej band på våra tungor, vana som vi voro att ingen förstod det språk vi talade. Endast två stolar vid bordet voro obesatta, platsen på smalsidan bredvid mig och den sista stolen på den motsatta sidan.

Så såg middagsbordet ut i flera dagar, utan att afresande eller nyankomna gäster bragte någon omväxling, men den fjärde kvällen hade platsen midt emot mig blifvit upptagen, och det af en liten förtjusande kvinnovarelse, som tilldrog sig hela sällskapet's uppmärksamhet.

Det var en liten spädlemmad gestalt med ett ovalt, barnsligt ansikte, hvars drag voro fint skurna som en antik camé. En låg, smal panna,

ett par stora pensébruna ögon, som hon dock mest höll sänkta öfver tallriken, och en yppig rikedom af svart hår, i hvars vårdslöst uppsamlade festoner det bländande lampljuset ej förmådde framkalla en enda reflex. Öfver hela det lilla formsköna ansiktet låg en prägel af någonting jag vet icke hvad, en afmattning i alla färger, en början till förvissning, som kanske kunde vara trötthet efter en resa eller spår efter en nyss genomgången sjukdom, ty gammal kunde hon ej vara, tjugu år på sin höjd. Hon bar en enkel men stilfull svart ylleklädning och icke ett enda smycke. Hon hade kommit sist af oss alla, men ingen hade märkt, då hon intog sin plats vid bordet, så tyst hade det försiggått. Plötsligt satt hon där; allas ansikten voro vända mot henne med uttryck af öfverraskning, nyfikenhet, beundran, och samtalet afstannade för ett ögonblick. Det tycktes genera henne; hon böjde sig djupare öfver sin sopp-tallrik.

Den unge wienerdoktorn, som satt bredvid den nykomna unga damen, kunde ej ta sina ögon ifrån henne.

»Behagar ni inte rifven ost till er soppa?»
frågade han henne på franska.

Hon såg upp och svarade med en för-

vånande hes och klanglös liten röst och med en min af korrekt och kylig artighet:

»*Scusi, signore, non capisco niente . . . io non sono inglese.*»

Wienaren såg helt öfverraskad ut, det är ju så sällan man vid de italienska hotellens table-d'hôter påträffar någon af landets egna barn, och som han ej kunde ett ord italienska, upprepade han sin fråga på tyska, men fick endast till svar en skakning på hufvudet och den vaggande gest med höjdt pekfinger, hvarigenom italienarne uttrycka att något är absolut omöjligt.

Den nykomnas utseende hade slagit mycket an på min hustru, och hon uppmanade mig ifrigt att säga någonting till den lilla stackaren, så att hon slapp sitta så ensam och utestängd från den allmänna konversationen. Jag satt just och funderade på hvad jag skulle säga henne, då Gerda A. i detsamma rapporterade att hennes granne till vänster, den gamla tyska romanförfattarinnan, var högst indignerad öfver att vi nu efter den lilla italienskans ankomst blifvit tretton vid bordet. Där hade jag mitt uppslag.

»Har man också i Italien fördom mot att sitta tretton till bords?» frågade jag min vis-à-vis.

Hon såg upp, tydligen angenämt berörd af att höra sitt eget språk.

»*Sissignore*», svarade hon, »både bland bildade och obildade. Men hvarför frågar ni det? Vi äro väl inte här...?»

Hon såg sig förskräckt omkring och började räkna gästerna vid bordet.

»Tretton!» utbrast hon och blef om möjligt blekare än förut. Jag bad henne småleende om ursäkt för min klumpighet att ha ledt hennes uppmärksamhet på detta fasansfulla faktum, men hon hörde knappast på mig, hennes ansikte hade ett förbindligt lyssnande uttryck, medan jag talade, men det var endast en stel mask; jag såg att hennes tankar voro på helt annat håll.

Hon var förströdd och orolig, lät ett par rätter gå sig förbi, drack endast då och då några droppar vattenblandadt vin. Men plötsligt såg jag henne göra en omedveten gest, och det gick som ett solsken af triumf öfver hennes lilla ansikte. I nästa sekund var hon försvunnen från bordet, men vi hade knappast hunnit sakna henne, förrän hon redan var tillbaka igen och intog sin plats med korrekt min, som om ingenting händt. Ingen annan än jag hade sett, att hon i vänstra handen bar någonting, som hon höll gömdt mellan klädningens djupa veck.

Åter igen lät hon en rätt gå sig förbi. Då hon trodde, att man ej längre fäste någon uppmärksamhet vid henne, låtsade hon tappa sin näsduk, och medan hon böjde sig för att ta upp den, såg jag att hon blixtnabbt satte en liten docka på den lediga stolen vid bordsändan mellan henne och mig. I det hon rätade upp sig, möttes våra blickar, och då mitt ofrivilliga småleende sade henne, att jag hade sett allt, lade hon förstulet fingret på munnen och började med det djupaste allvar på dessertfatet, som Matteo bjöd henne, leta ut ett par riktigt aptitliga elfenbenshvita fenkolsstjälkar.

Men så råkade hon kasta en blick på dockan, som verkligen såg mycket löjlig ut, där hon satt mot stolsryggen med sina utspärrade ben, sitt idiotiskt stirrande porslinsansikte och det blonda håret på ända, liksom af fasa öfver att så oväntadt ha blifvit inkastad i detta kosmopolitiska sällskapslif. Den lilla italienskan brast i ett hejdlöst men tyst skratt, böjde sig ned öfver tallriken tör att dölja det, skrattade som en liten toka, hest, knappast hörbart, med nickande hufvud och krampryckningar i axlarna; man kunde knappast veta om hon skrattade eller grät.

Men då bordsällskapet börja utbyta långa,

förvånade blickar, ansåg jag mig böra komma henne till hjälp: jag böjde mig fram och sade:

»Intesant, signorina, det var ju ett lustigt puts?»

Och så fick man tro, att jag hade berättat henne någon historia, som framkallat denna opassande munterhet.

Hon förstod mig, rätade upp sig som på kommando och satt sedan hela tiden med afmätt och allvarlig min, fastän det ryckte i hennes mungipor då och då. Ej en enda gång vågade hon se upp på mig, ännu mindre kasta en sidoblick på dockan, som var spårlöst försvunnen i samma ögonblick som man reste sig från bordet.

Sällskapet skingrades, den holländske målaren sjöng hemlandsvisor i den lilla salongen, andra spredo sig ute på terassen för att röka eller betrakta de eldkvastar, som Vesuvius' arbetande lungor flämtvis stötte ut i nattens sammetsblåa mörker. Den lilla italienskan hade försvunnit, antagligen gått in på sitt rum. Men vi tre svenskar voro för lifligt intresserade af henne, för att låta kvällen sluta, innan vi inhämtat några upplysningar om henne. Främlingsboken låg på sin vanliga plats i matsalsfönstret, och där läste jag det sist införda namnet, skrifvet med en graciös fruntimmersstil:

»Signora Pia Fioretti, Napoli.»

Signora! Hon var således gift, det där lilla barnet, som förde dockor med sig i kappsäcken!

Då jag kom ut på terassen, för att meddela mina fruntimmer hvad jag upptäckt, fann jag dem upptagna med att låta vackre Matteo, uppässaren, undergå ett lifligt korsförhör. Han omtalade beredvilligt och med sitt vanliga skälmaskaktiga leende allt hvad han visste, och det var ej så litet. Signoran hade kommit med eftermiddagsbåten från Napoli, där hennes man var sekreterare på hotell Gran Bretagna, hon skulle stanna i fjorton dagar för att andas den rena Capriluften och därigenom bli fullständigt kvitt en envis malariafeber, som hållit henne vid sängen i tre veckor. Hvarför hon kom ensam, utan man eller äldre väninna, så ung och vacker som hon var? Var det inte tvärt emot all italiensk konvensans? Jo, men det berodde på att hennes man, signor Fioretti, var intim vän med värden på Grotte bleue och hade anförtrott henne i dennes och hans systers vård, då han ej själf kunde ta sig ledigt från sitt arbete så här midt under säsongen. Han hade visserligen velat att hon skulle få intaga sina måltider på sitt rum eller tillsammans med padronen och hans syster, men dessa togo sig van-

ligen en bit i köket, hur det föll sig, och någon extra servering inne på rummet kunde ej komma i fråga för en gäst, som ej betalade en soldo . . . signor Fioretti hade en gammal fordran hos padronen, och . . . nog af, det var en *combinazione!*

Matteo försvann med sin tallriksbricka, och med någorlunda stillad nyfikenhet uppsökte vi vår vanliga plats, bänken under nerieträden längst ut i spetsvinkeln, där terrassen slutade, och där vi brukade sitta om kvällarna och höra vågornas sidensläp frasa öfver sanden där nere vid marinan, nästan rakt under oss.

Men i kväll var platsen redan upptagen; vid det starka skenet från matsalens öppna dörrar och fönster sågo vi en liten svart, hopkrupen gestalt afteckna sig mot bänkens hvita porslinsplattor. Det var signora Pia.

Hon sprang upp, då hon blef oss varse, och bad om ursäkt, ifall hon inkräktat någon favoritplats. Nej, nej, för all del, hon skulle naturligtvis bli sittande, där fanns rum för oss alla. Och i nästa minut voro vi, utan något slags presentation, inbegripna i ett så lifligt samtal, som om vi känt hvarandra i flera år.

Hade damerna sett dockan? Vid blotta tanken på henne föll hon åter i sitt kramp-

aktiga, ljudlösa skratt. Ja, visst hade de väl sett dockan? Å, det hade varit en ingifvelse af madonnan, då hon i sista stunden vid afresan kom på den idén att ta Bébé med sig i väskan. Tretton vid bordet! Hu! Det hade kanske blifvit lilla Pia själf, som fått flytta ut till det ohyggliga Camposanto innan årets slut. Som numro tretton var hon ju närmast till det, och hon hade ju nyss legat så sjuk. Och tänk så väl att hon inte, som hon först tänkte, tagit långa Marianni i stället! Då hade den där *combinazione* med dockan som numro 14 aldrig kunnat utföras obemärkt, ty Marianni var nästan en meter lång, hon hade fått henne till nyårs-gåfva af padronen på hotell Gran Bretagna, Ernestos principal, och det var bara för att hon inte gick ner i kappsäcken som hon blifvit lämnad hemma.

Min hustru uttryckte sin förvåning, att en gift dam ännu lekte med dockor.

»Det är väl ingenting ovanligt!» utbrast signora Pia. »Åtminstone här i landet, där kvinnorna äro så instängda och ha så få förströelser. Jag vet flera fruar, som ha lekt med dockor ända tills de fått sitt första barn. Och hvad skulle jag ta mig till, om jag inte hade Bébé och långa Marianni? Jag skulle leds ihjäl

helt enkelt, man skulle hitta mig på golfvet som en död fluga. Jag är ju alldeles ensam hela dagarna!»

Och nu fingo vi till bästa en detaljerad skildring af hennes hvardagslif.

Makarna Fioretti bodde i en liten trerumslägenhet fem trappor upp vid Strada della Pace ett litet stycke ifrån hotellet, där »Ernesto» tjänstgjorde hela dagarna, från tidigt på morgonen till klockan sju om kvällen. Hon såg honom följaktligen ej på hela dagen; sin frukost fick hon äta ensam — den skickades till henne från hotellet — och ofta under den brådaste säsongen kunde mannen ej ens komma hem till middagen. Släktingar eller vänner hade hon inga, som kunde komma och hälsa på henne eller som hon kunde besöka för att döda tiden, ty hon var från Rom, och då hon som nygift fru kom flyttande till Napoli för ett år sedan, kände hon icke en själ där, ej heller hade Ernesto kunnat skaffa henne några lämpliga bekanta, ty han hade själf tillbragt sin ungdom i Australien, Brasilien, Indien och Gud vet allt hvar — öfverallt hade han varit för att studera hotellväsendet —, och i Napoli hade han ej hunnit knyta några familjeförbindelser.

Men var hon då alldeles ensam i huset?

Nej, det förstås, hon hade sin piga, gamla Pasquarella, men *hon* tänkte aldrig på annat än sina lotterinummer och sin drömbok. Hon kunde vara mycket bra att ha med sig, då man behöfde gå i butiker eller hämta litet frisk luft — ty i det ohyggliga Napoli kan ju ett anständigt fruntimmer aldrig gå ut ensam på gatorna —, men att tala med, nej då! Först och främst begrep hon, romarinnan, knappast hennes vederstyggliga napolitanska dialekt.

För öfrigt kunde Pasquarella också duga till att skoja litet med. Å, här om dagen hade Pia hittat på ett sådant bra puts, och vid blotta tanken därpå skrattade hon åter sitt hesa, krampaktiga, ljudlösa skratt. Tänk, hon hade i hemlighet fäst ett snöre vid ringklockan på tamburdörren, ett långt snöre, hvars ände hon gömde i sin ficka, och medan hon och pigan om kvällen sutto inne i salotton och väntade på Ernesto, hade hon förstulet ryckt i snöret, så att det började ringa alldeles förskräckligt ute i tamburen. Pasquarella masade sig ut och öppnade, men kom efter en liten stund tillbaka alldeles blek — det hade inte varit någon i farstun! Två gånger hade hon den kvällen upprepat experimentet med samma resultat; den gamla vidskepliga token hade blifvit alldeles vettskrämd öfver denna

klocka, som ringde af sig själf; hon korsade sig och anropade madonnan och San Gennaro och var fullkomligt säker på, att den, som ringde ute i farstun, var ingen annan än den galne apotekaren, som bott i samma hus och som hade hängt sig för några dagar sedan. Å, så Pia hade skrattat!

Men annars hade hon just inga förströelser i det där otäcka Napoli, som hon önskade att Vesuvius ville sluka i en munnsbit. Handarbeten hade hon aldrig varit road af, läsa romaner kunde väl gå an för en liten stund, men sedan? Hon hade förstås många vackra klädningar och smycken, ty Ernesto var så god som guld och köpte henne allt hvad hon bad honom om, men hvad var det för roligt att klä sig, då man inte hade något tillfälle att visa sina vackra toaletter? Inte ens här på Capri fick hon begagna dem, Ernesto hade uttryckligen sagt till henne att alltid gå klädd i svart här, det var det enda passande för en fru, som reser utan sin man.

Nå, men i Napoli hade man ju en mängd teatrar och förlustelseställen?

Ja, men dem fick hon aldrig besöka, Ernesto hade ju ej tid att följa med henne. Bara ett par gånger hade de varit i den stora varieté-lokalen under Galleria Umberto och hört en

förfärligt dekolleterad dam sjunga franska visor, men dit går man ju bara i enkel promenad-dräkt, och af visorna hade hon inte förstått någonting, ty franska kunde hon inte och det fast hon som barn varit två år i ett franskt kloster i Rom. Men nunnorna hade varit så elaka mot henne, de hade till och med piskat henne med ris, och därför hade hon föresatt sig, att hon aldrig, aldrig skulle lära sig franska, och när de där gamla markattorna till sist hade spärrat in henne i straffcellen, för att drifva den onde ur henne, som de sade, hade hon hoppat ut genom fönstret, mutat portvakterskan och sprungit hem till via Babuino, och där hade hon först fått ett duktigt kok stryk af sin far, som var förfärligt sträng, men sedan hade han också lofvat henne att få stanna hemma hos honom och syskonen.

Å hon hade haft förtjusande roligt hemma! Intet gräl och kält, inga läxor — och framför allt att slippa de där odrägliga andaktsöfningarna! Pappa var en frisinnad man, och han hade bara skickat henne till klostret, emedan hon var för vild och ostyrig och han haft svårt att reda sig ensam med henne, då modern dog. Han hette Sbarbaro och var kapten vid bergsagliererna, en väldigt vacker karl och ofantligt omtyckt

af alla damer, men en despot i sitt hem. Syster Marietta var redan gift med en ämbetsman, ett mycket fint parti, och den äldsta af syskonen, Orazio, var underlöjtnant vid samma regemente som fadern. Men för öfrigt hade hon tre systrar, alla yngre än hon, och de hade fört ett lustigt lif tillsammans, de hade så godt som varit allrådande i huset hela dagarna i ända, ty far och Orazio voro ju nästan aldrig hemma. Deras bästa lekkamrat var broderns kalfaktor, en liten svartmuskig bersagliere vid namn Felice, ful som en apa, med mustascher nästan öfver hela ansiktet. Å, så många lifvade kasernhistorier han kunde! Så snart han var ledig, satt han inne hos henne och systrarna på deras flickrum och spelade tarocchi med dem och drack af pappas fina vermuth, och när han gick, stoppade flickkorna alltid hans fickor fulla med cigarretter af Orazios. De hade alltid försett honom med fickpengar genom att »ta» ur hushållskassan, bara ett par soldi i sänder, så att det inte skulle märkas. Och en gång hade Felice velat ha permission för att fara och hälsa på sin fästmö, en tvätterska i Frascati, men som Orazio, som skulle utfärda permissionssedeln, hvarken fanns att träffa hemma eller i kasernen eller på sitt vanliga kafé vid Corson, visste den stackars

kalfaktorn inte, hur han skulle bära sig åt. Tiden led, och tåget väntade inte. Men Pia visste råd, hon! Efter Felices diktamen skref hon ett par ord på ett af Orazios visitkort, som lågo i hans skrifbordslåda, och med det sprang Felice till kasernen och fick sin permission och var öfverlycklig! Orazio blef, förstås, rysligt ond, då han kom underfund med detta puts, men det var ju inte värdt att tala så mycket om den där saken; om den blifvit känd af hans förmän, hade Orazio fått kammararrest, allra minst, och det var han rädd för som för döden, ty hvarje eftermiddag gick han och mötte en engelsk lady i Monte Pincio . . .

Allt detta berättade den lilla signoran med lifliga, oskolade åtbörder och en barnsligt naturlig munterhet, som icke ett ögonblick tycktes sätta i fråga, att ej dessa historier måste roa hennes åhörare lika mycket som henne själf. Och med sina tindrande ögon och det yfviga svarta håret nedhängande öfver öronen gjorde hon intryck af en liten pudelvalp, som tumlar omkring i lycklig okunnighet om allt hvad dressyr heter. Ett litet täckt djur utan förmåga att skilja mellan godt och ondt, ett naivt barn med ytterligt försummad uppfostran, det var vår första

uppfattning af Bébé — ty så kallade vi henne oss emellan alltifrån den kvällen.

Följande morgon i god tid, innan hettan blef för öfvervåldigande, företogo vi tre svenskar en åsneridt upp till Monte Solaro, Capris högsta bergstopp, för att se utsikten och göra bekantskap med eremiten. (Det senare lyckades oss, inom parentes sagdt, icke den gången, ty en liten gosse, som uppe i eremithyddan serverade oss en flaska af den helige mannens vin, omtalade, att han för tillfället befann sig nere i Anacapri, dit han var bjuden af några *forestieri* på festfrukost i det nya tyska hotellet, hvadan vi antogo, att han ej alltid var en sådan fiende till sin kropp, som hans ättiksura vin antydde.)

På hemvägen ett godt stycke från hotellet mötte vi helt oförmodadt vår italienska, som kom spatserande med korrekt hållning och afmätta små steg, det svarta släpet pudradt af landsvägsdamm, en väldig, plymbelastad hatt på det lilla hufvudet och mellan händerna en visitbok af blått, vadderadt siden, precis som om hon seglat fram på trottoaren af via Toledo eller någon annan fin butikgata i Napoli.

Då hon fick se oss, lyste hela hennes ansikte upp af glädje, men i nästa ögonblick hälsade hon på oss med en ceremonlös salongs-

min, som verkade oändligt komiskt, och ämnade gå förbi. Vi höllo genast in våra åsnor och frågade, hvart hon ämnade sig midt i frukost-timmen? Jo hon var på väg upp till staden för att dejeuner på något af hotellen där uppe och se efter, om där fanns några af hennes landsmän bland gästerna; hon hade nyss sett ett par unga italienska målare, som hon kände från Rom, åka upp med hotell Quisisanas omnibus. Hon hade haft så oerhördt tråkigt hela förmiddagen, ensam som hon var; värdinnan, signora Teresa, var ju alltid upptagen i sitt kök, padronen var stendöf, och alla de utländska herrskaperna hade varit som bortblåsta hela förmiddagen, dem kunde hon ju för öfrigt ej tala med. Det blef alldeles outhärdligt i längden att bara sitta på terrassen och se på, huru pojkarne spelade morra nere i skuggan af muren. Desutom var det genant att sitta där, ett ensamt fruntimmer; en af kuskarne, som hade sin hållplats nedanför hotellet, en ung vacker capres med en röd nejlika bakom örat, hade gjort ömma miner till henne och lagt handen på hjärtat. Å, det var så svårt att vara ensam! Men nu skulle hon inte uppehålla oss längre, hon önskade oss *buon appetito* . . .

Därmed beredde hon sig att gå vidare.

Men trots alla hennes ansträngningar att behärska sig och vara korrekt, hade vi af hennes nervösa sätt att tala och den lilla darrningen i hennes röst förstått, att hon var bedröfvad öfver, att vi lämnat henne i ledsnadens och ensamhetens våld en hel lång förmiddag, och vi frågade henne därför, om hon inte ville uppskjuta sin stadspromenad till en annan gång och i stället följa med oss tillbaka till Grotte bleue och frukostera med oss. Hon antog genast förslaget med dämpad förtjusning, jag afstod min åsna åt henne, och som visitboken generade henne, då hon skulle hålla i tömmarna, erbjöd jag mig att bära den.

»Nej, tusen tack, den lämnar mig *aldrig*», svarade hon patetiskt.

»Har ni då sådana skatter i den?»

»Ja, det har jag!» Och hon knäppte helt obesväradt upp ett par knappar i sitt klädningslif och stoppade den dyrbara visitboken i barmen.

Och så sutto vi åter vid frukostbordet på den sköna terrassen bland vajande glycinier och jättebuskar af snövit chrysantemum, men denna gång bad lilla Bébé att få sitta på den lediga stolen bredvid mig vid ändan af bordet, hon ville inte ha wienerdoktorn till bordsgranne, för-

klarade hon, han hade varit närgången mot henne i morse vid den första frukosten.

Och det bekräftades verkligen af de förälskade blickar han äfven nu passade på att smyga till henne, så snart han trodde, att hans egen bordsdam ej hade sina ögon fästa på honom.

Doktorn — en liten spenslig ungdom på ett par och tjugu med erotiska ögon, spirande mustascher och någonting i förtid utlevadt öfver hela sin personlighet — hade nämligen under de få dagar han tillbragt på Grotte bleue redan hunnit knyta en öm förbindelse med fru von S., en fränskild litterär dam från Berlin, vacker, kvick, utan fördomar och med ett par ögon, som slukade herrarne lefvande. Då wienerdoktorn kom till Capri, var hon redan där före honom, de kände icke hvarandra, men efter att ha varit bordsgrannar i två dagar och fört en konversation, som tvingade det gamla tyska professorsparet att flytta till ett särskildt litet bord med sin femtonåriga dotter, kallade de hvarandra redan du, och man påträffade dem öfverallt i klipporna, bildande tablå under hennes kolossala hvita parasoll, han med hufvudet i hennes knä. Obekymrad om att sannolikt de flesta bordsgästerna förstodo tyska, gaf hon oss öknamn, nästan allesammans; jag satt snedt

emot henne, lång och rak, och hade kanske i början betraktat henne och doktorn med en viss nyfikenhet; därför kallade hon mig också för »utsiktstornet». Hon var för öfrigt den, som talade mest af alla vid bordet, hon formligen sprudlade af spirituella, lätt hänkastade reflexioner och iakttagelser; jag har aldrig hört någon människa tala så likt en *raisonneuse* i en pjäs af Sardou eller Dumas fils. Därtill var hon fullproppad af åsikter, de flesta af en häpnadsväckande tolerans, och att hon äfven praktiserade dem i lifvet, märktes af den systerligt öfverseende välvilja, hvarmed hon smålog åt de glödande blickar hennes unge älskare — i smyg, som han trodde — affyrade mot den lilla italienskan.

Efter frukosten bad jag att få fotografera signora Pia ute på terrassen, ett förslag, som hon antog med hänryckning. Som en pil försvann hon in i sitt rum, och där inne hörde vi henne skratta för sig själf. Om en minut kom hon tillbaka, klädd i skarlakansröd morgondräkt med trasiga gula spetsar och dockan på armen. Bébé skulle nödvändigt vara med på porträttet! Det var åt den idén hon haft så roligt där inne i rummet, och hon skrattade så våldsamt åt dockans tjurskalliga olydighet, då

hon befallde henne att hålla sina ben graciöst, att jag hade den största möda^s att få henne stilla den halfva sekund som behöfdes för att jag skulle hinna knäppa.

Men nu var tiden åter inne för oss att lämna signora Pia åt sitt öde. Vi voro nämligen bjudna på födelsedagskalas upp till två svenska målarinnor i en liten villa strax utanför staden Capri, och det vållade oss ett visst bekymmer. Synd var det att återigen lämna den lilla hjälplösa Bébé ensam på hotellet — vi hade alla tre fått en viss känsla af ansvar för henne, efter vi nu en gång låtit henne sluta sig till oss —, och omöjligt föreföll det oss att ta henne med; det var ju inte så litet ogrannlaga mot våra bägge värdinnor att skaffa dem på halsen en objuden gäst, som ej kunde tala något annat språk än italienska. Nog af, efter en stunds öfverläggning mellan oss tre, hvarunder Bébé satt och smålog mot oss och tydligen fann vårt barbariska tungomål högst komiskt, måste vi meddela henne den ledsamma underrättelsen, att vi voro bortbjudna på eftermiddagen.

Först blef hennes ansikte alldeles stelt af skräck, men så antog hon genast en förbindligt leende min och önskade oss mycket nöje. Vi

förklarade för henne så godt vi kunde, hvarför vi ej kunde ta henne med, och hon tycktes också förstå oss, men om också munnen log, voro de barnsliga ögonen djupt bedröfvade, då hon försäkrade, att hon nog skulle få eftermiddagen att gå, det var ju bara fyra timmar till klockan sju, och till dess voro vi ju tillbaka, inte sant? Det lofvade vi, och så begåfvo vi oss af, men så länge hon kunde se oss, stod den lilla stackaren där ensam på terrassen och viftade efter oss sitt *buona passeggiata!*

Vi kommo litet sent hem till middagen. Det hade varit så svårt att bryta upp från de bägge målarinnornas loggia, där vi suttit och sett solen gå ner bakom Anacapris klippvägg — en storartad färgsymfoni i gult, hela himlen en stor skinande klarhet, ett strålande haf af gult i alla nyanser, från mörkaste svafvel till elfbenshvitt — i all denna glans en smal, ullig gyllene molnbädd här och där, som om det regnat gula rosor, hvilka ännu lågo kvar i drifvor — vingårdarna inunder oss skimrande i guldgrönt och hafvet ett enda glitter af topaser. Uppriktigt sagdt, hade vi alldeles glömt lilla Bébé; också slog samvetet oss, då vi trädde in i matsalen och sågo vår italienska sitta där framför

sin tomma tallrik, allvarlig och korrekt, men med rödgråtna ögon.

Hon hälsade på oss med afmätt artighet och tycktes ej vilja tina upp under hela måltiden, fastän vi alla tre gjorde de ifrigaste bemödanden att muntra henne. Hon berättade, att hon hade hållit sig inne på sitt rum, hon hade ej vågat sig ut för kusken med den röda nejlikan bakom örat, som klatschat med sin piska nere på vägen hela eftermiddagen; för resten var det nog inte passande att sitta ensam ute på terrassen, där hon annars kunnat ha litet nöje af att se på ångbåtarna och folkklivet vid marinan. De enda nyheter hon hade att berättat, var att den holländske målarens hustru hade berusat sig med likör ute på terrassen och velat lära Matteo att hoppa kråka . . . ja, och så hade Pia haft ett brevkort från sin man, Ernesto, och det tog hon upp ur fickan, tillskrynkladt och fläckigt, och tvingade oss att läsa det, trots våra protester. Det var för öfrigt utan annat innehåll än italienarnes vanliga exalterade kärleksord, silkeslena och mjuka som en smekning — *anima mia, carissima, mio tesoro* — och så naturligtvis på slutet *un milione di bacioni*, en million stora kyssar. Lilla Pia tycktes vara ganska stolt öfver detta bref, men inte

tror jag, att hon ändå satte något egentligt värde på det, ty då vi alla läst det, ref hon det i bitar och kastade dem under bordet. I alla händelser hade det ej lyckats skingra hennes ledsnad, som måste ha varit oerhörd; den hade angripit henne rent fysiskt, hon var blek och nervös, såg sentimental och förgrämd ut och tycktes när som helst färdig att brista i gråt utan anledning.

Det var just hvad hon gjorde, då vi efter middagens slut fått henne anbragt på den hvita porslinsbänken under nerierna där ute i »vårt hörn». Om det *fanns* någon anledning, så var den säkert ingenting annat än att vi till en början talade svenska en stund med hvarandra och läto henne sitta där bortglömd litet längre än som hon i sin ömtåliga sinnesförfattning fann roligt. Vi gjorde emellertid en ganska slät figur, där vi stodo alla tre och sågo på, huru hon grät sin lilla spetsnäsdruk genomvåt, allt under det hon snyftade: »*Aimè, sono tanto, tanto infelice!*»

Men så kom hon plötsligt till medvetande af, att hon bar sig kuriöst åt, den lilla hop-sjunkna svarta gestalten rätade upp sig och tårarna afstannade som på befallning. Å, hon var så skamfull, sade hon; hvad skulle vi tro

om henne? Alltsammans var den stygga malarians skull, som gjort henne så nervös och svag, och så hade hon kanske också haft litet tråkigt på eftermiddagen och varit litet ledsen, och då blef hon alltid så slapp och motståndslös. Vi skulle för all del inte tro, att hon hade något att vara olycklig för, vi hade ju själfva läst Ernestos bref och sett, huru ömt och kärleksfullt han skref... nej, då, det var visst inte Ernestos fel, att hon grät, han var en god man och gjorde allt i världen för henne, och hon hyste stor högaktning för honom. Att hon inte älskade honom, det kunde *han* inte rå för — och inte hon heller för resten; hon hade tagit honom, därför att hennes far tvingat henne och därför att hon inte kunde få den hon ville ha.

Och innan vi visste ordet af, hade vi fått hela hennes kärlekshistoria till lifs.

Han hette Marco Pavesi och var underlöjtnant vid samma regemente som brodern. De hade känt hvarandra sedan hon var en liten flicka och han nybakad kadett, men han var fattig, hon hade heller ingenting, det var inte tänkbart, att han kunde gifta sig på sin lilla lön, och dessutom var han alldeles för ung för henne — de voro ju nästan jämnåriga; nog af, hennes far hade från början satt sig be-

stämmt emot partiet och förbjudit Marco att visa sig i eller i närheten af casa Sbarbaro. Broderns kalfaktor hade en tid burit biljetter mellan de båda älskande, men då detta blef upptäckt, vågade Felice ej längre vara deras postillon d'amour, hennes far hade med hugg och slag tvingat honom att svärja vid madonnan, att han skulle upphöra därmed, och sedan hade de varit hänvisade att korrespondera på sista spalten i »Popolo romano». Äfven på den glädjen blef det ett slut, då Marco fick sin fullmakt som underlöjtnant och skickades med en del af sitt regemente till krigsskådeplatsen i Afrika.

Men samma kväll han reste hade de träffats i en aflägsen kyrka, S. Stefano rotondo på Monte Celio, dit aldrig någon annan människa kom än resande engelsmän. Hon kom åkande dit i galopp på utsatt klockslag — hon hade varit instängd som vanligt, men lyckats smyga sig ut —, och där hade de fått vara tillsammans i fem minuter, längre vågade hon ej vara borta, ty fadern kunde i hvilken stund som helst komma hem från sitt kafé och sakna henne. Det fanns icke en lefvande varelse i kyrkan, bara sakristanen, som satt och sof vid dörren med sin katt i knä. Hon och Marco

hade gått emot hvarandra och fallit i hvarandras armar och gråtit, gråtit . . . inte ett ord hade de kunnat få fram. Men han hade sett på henne med en lång, stel, förtviflad blick, full af gränslös kärlek, en blick som hon aldrig skulle glömma, om hon än lefde i hundra år, och då hon var död, skulle den följa henne öfver på andra sidan grafven, och i skärselden skulle den bli hennes salighet. Innan de skilts åt, hade han tyst räckt henne sin fotografi och fått hennes i utbyte. De hade förut lofvat hvarandra detta och kommit öfverens om att på baksidan skrifva det vackraste de visste i världen. Hon hade satt dit en vers ur Tasso, men han hade bara skrifvit hennes namn och därunder: »*Jag älskar dig!*» Och så hade han kysst henne, för första och sista gången i lifvet, och då hon kände hans läppar mot sina, hade hon tyckt, att tusen solars bländande glans strömmat in i den mörka kyrkan, och så hade hon svimmat. Då hon vaknade till sans, satt hon i den täckta hyrvagnen, och den rullade genom Roms gator med henne, och när hon kom hem, surrade fadern omkring som en ilsken geting i rummen, och hon talade om alltsammans, och han slog henne, så att blodet flöt ur både näsa och mun. Men det gjorde ingen-

ting; de där fem minuterna i kyrkan kunde ingen ta ifrån henne, och inte heller Marcos kyss.

Men från den dagen blef hon kyrksam af sig, hon som annars aldrig gick i mässan annat än då man tvingade henne. Så snart hon kunde komma ifrån — och det var nu ganska ofta, ty efter Marcos afresa till Massauah var hon ej längre instängd eller bevakad —, tog hon en vagn och for upp till S. Stefano rotondo och tillbragte en stund där, och ingen människa kunde förstå, hvad hon hade att göra i denna ohyggliga och ödsliga kyrka, där det aldrig var någon mässa och där väggarna voro fulla af de gräsligaste martyrmålningar, som man kunde bli galen af att se på.

Marco hade från Massauah skrivit ett par bref till hennes gifta syster Marietta, som alltid visat sig deltagande mot de unga älskande, men sedan hade alla underrättelser om honom upphört. Fadern och brodern visste nog reda på honom, men dem kunde hon icke fråga. Kanske var han sjuk eller död. Klimatet där nere var ju lika giftigt som abbessiniernas pilar.

Vid den tiden var det som signor Fioretti, Ernesto, sekreterare på hôtel Hassler i Rom, började göra täta visiter hos hennes far. Han

hade sett henne i Mariettas vagn en eftermiddag på Monte Pincio och samma kväll låtit presentera sig för fadern på café Aragno. Sedan Ernesto definitivt uppträdde som friare, blef det en svår tid för henne . . . pinsamma öfvertalningsförsök, förfärliga dagar hemma, svältkur och örfilar . . . och under allt detta inga underättelser från Marco. Till sist hade fadern, för att böja hennes trots och tvinga henne till samtycke, återigen spärrat in henne hos de där elaka franska nunnorna på Gianicolo . . . ja, allt det där skulle bli för långt och tråkigt att berätta, nog af, hon hade nu i ett år varit gift med Ernesto och kände sig någorlunda nöjd. Han var *un galantuomo, un signore molto per bene*, och om hon också inte kunde skänka honom sitt hjärta, efter hon en gång gifvit bort det, så skulle hon dock alltid vara ärlig och trogen mot honom och uppfylla sina plikter mot honom, så godt hon kunde, ty det var han värd.

Nå, Marco . . . hade hon aldrig återsett honom?

Jo, en enda gång, men då var hon redan gift. Det var i vintras, för ett par månader sedan. Då hade hon ej hört något om honom på länge. Syster Marietta hade skrivit, att han

kommit tillbaka från kriget med en blessyr i axeln, det var alltsammans. Och så en dag, då hon gått af och an med Pasquarella i Galleria Umberto för att höra på musiken och se på folket, hade hon helt oförmodadt mött honom. Hon såg honom redan på afstånd, men han såg icke henne. Då hon kände igen honom, blef hon kall i ansiktet och det var som om hjärtat stannat i henne, men hon hade ändå kraft nog att vända hufvudet åt sidan och fortsätta sin väg, fastän benen ville vika sig under henne. I hvar sekund väntade hon, att han skulle ropa hennes namn eller ställa sig framför henne, men det skedde lyckligtvis icke, ty om han gjort det, ja, då hade hon säkert kastat sig i hans armar. Nu kom hon ut ur galleriet utan att han sett henne.

Hennes man hade från början känt till hela hennes kärlekshistoria, och då hon träffade honom på kvällen, berättade hon honom, att hon hade mött Marco. Först blef Ernesto rasande, men då hon försäkrade, att hon endast sett honom på afstånd, och Pasquarella intygat, att hennes matmor ej talat med någon officer under promenaden i galleriet, blef han lugnare, och på det hela taget hade han varit mycket god mot henne, nu som alltid. Att männen äro

litet hårdhänta, då deras svartsjuka flammar upp, är ju ingenting att fästa sig vid. De hade hållit en lång öfverläggning om kvällen, och Ernesto hade så godt som bestämt sig för att antaga en honom erbjuden plats som föreståndare för ett stort hotell i Buenos Ayres och ta Pia med sig dit, för att förebygga ännu ett sådant återseende.

I detta beslut stärktes han ytterligare, då hon dagen därpå fick ett bref från Marietta, hvori denna omtalade, att löjtnant Marco Pavesi blifvit förflyttad till Napoli och törmodligen skulle komma att tillbringa ett par år där. Han hade gjort visit hos Marietta och meddelat henne denna nyhet och sagt, att ingenting i världen skulle hindra honom från att i Napoli söka upp sin älskade Pia. Äfven detta hade hon talat om för Ernesto — »ty det är en hustrus plikt att inte ha några hemligheter för sin man», sade hon i lillgammal, docerande ton, som var mer än komisk.

Det enda hon aldrig tillstått för sin man, var att hon ännu hade kvar Marcos porträtt. Om han fick veta det, var han i stånd att ta det ifrån henne eller tvinga henne att förstöra det — och det kunde hon inte, nej hon kunde det inte. I början hade hon varit i en död-

lig ångest, att han af en slump kunde råka få se det, ty det hände ibland, att hon glömde läsa sina lådor eller att låsen voro sönder... och därför hade hon hittat på att gömma porträttet i sin visitbok; den var det enda säkra gömstället i hela huset: där vädrade ingen några hemligheter. Hemma hade hon den på botten af sin sykorg, och om hon gick ut, höll hon den alltid i handen — ja, till och med här på Capri tog hon den med af gammal vana; hon tordes för resten ej lämna den kvar i sitt rum, ty under hennes frånvaro kunde ju värdinnan, signora Teresa, komma in och rifva i hennes saker, och hon var ju en gammal bekant till Ernesto och kunde skvallra för honom. Men för oss ville hon gärna visa Marcos porträtt, vi hade varit så vänliga mot henne, och vi voro ju för resten *inglesi*, som inte hade något intresse af att göra henne olycklig.

Därmed drog hon fram visitboken ur barmen och räckte oss ett fotografikort. Det föreställde en skön, svartögd, knappast tjuguarig yngling i den kända bersaglieruniformen med rund blankskinshatt och en hel kaskad af tuffjädrar släpande på axeln. På baksidan stod verkligen skrifvet: »*Pia — Piuccia mia — io t'amo!*»

Vår beundran af den unge mannens ovanliga skönhet tycktes återge lilla Bébé hennes goda lynne. Sedan vi i det starka ljusskenet från matsalsfönstren sett oss mätta på porträttet, tog hon det tillbaka, kysste på sitt lillfinger och öfverflyttade graciöst denna indirekta kyss på porträttets kind; därefter försvann det åter i sitt vanliga gömställe.

Det hade blifvit sent, kandelabrarna och lamporna inne i matsalen släcktes, vi sutto alltså i mörkret, utan annat ljus än de stora, gnistrande stjärnorna och Vesuvius' flämtande fackla i tjärran. Då och då lyste Gerdas cigarrett till som en eldfluga någonstans inne i det svartblåa dunklet. Vi sutto tysta en stund och lyssnade till det slumrande hafvets lugna andetag. Ibland kom en ljum vindfläkt mättad med nejlikdoft från terrassen. Bébé's historia hade försatt oss i en vek stämning, som ingen ville störa med några reflexioner.

Men plötsligt kände min hustru, som satt på bänken bredvid den lilla italienskan, huru denna sakta gled intill henne och lade sitt hufvud mot hennes axel. Hon sof. Jag tände försiktigt en vaxsticka och lyste på hennes ansikte. Ja, hon sof som ett barn med halföppna ögon, litet gapande mun och armarna

slappt nedhängande. Vi väckte henne och sade, att det var dags att gå till sängs, och då vi skildes från henne vid hennes dörr, förklarade hon, att hon i natt skulle sofva som ett murmeldjur.

Men den profetian slog icke in. Då vi följande morgon mötte henne i matsalen, som ännu var tom på gäster, berättade hon, att hon knappast hade sofvit någonting alls på natten. Hon hade haft *una paura . . . oh, una paura!* I går kväll hade hon varit så förfärligt sömning och trött efter allt hvad hon gråtit, och hon hade knappast tändt ljuset i sitt rum, förr än hon somnat i sin länstol, fullt påklädd. Midnattstiden vaknade hon vid att någon knackade på dörren. I den tron, att det var Nannina, uppapperskan, som enligt tillsägelse brukade komma in om kvällarna och hämta ut hennes klädning till borstning, för att slippa störa hennes morgonsömn, gick hon och öppnade — — för den unge wienerdoktorn, som steg in med ogenerad min och sade henne en hel ramsa på tyska eller franska. Hon blef alldeles förskräckligt ond och rädd tillika och pekade på dörren, för att förmå honom att aflägsna sig, men då blef han närgången mot henne, och hon rusade till ringledningsknappen och tryckte hårdt på

den. Då först begrep han, att hans besök ej varit så välkommet, som han kanske trott, och drog sig tillbaka med en ström af ord, som väl skulle betyda att han bad om ursäkt. Bébé var så förskrämd, att hon knappast förmådde röra sig ur fläcken, och då uppapperskan äntligen kom, ditkallad af ringningen, måste hon skaffa henne nervdroppar och badda på hennes tinningar med eau-de-cologne och sitta kvar hos henne halfva natten och hålla henne i handen, ty hon fasade vid blotta tanken på att bli ensam. Men till sist hade Nannina blifvit sömnig och gått sin väg, sedan hon först visat henne, huru hon skulle rigla sin dörr, och framåt morgonen hade hon slutligen lyckats få solva litet . . .

Denna historia föreföll mina fruntimmer något osannolik, och de beslöto att helt privat ta Nannina i förhör. Men hennes uppgifter öfverensstämde helt och hållet med Bébés. Från sitt lilla rum, som låg rakt ofvanför signora Fiorettis, hade hon midt i natten hört en karlröst från signorans rum och strax därpå en häftig ringning. Då hon var på väg ner, mötte hon den tyske doktorn i trappan, klädd i tofflor.

Vår förbittring var knappast mindre än den förorättade lilla italienskans, och vårt treman-

råd beslöt, att en demonstration skulle företagas vid frukosten. Hotellgästerna inträdde efter hand i matsalen, och af de nyfikna blickar, hvarmed de betraktade Bébé, hvilken som vanligt hakat sig fast vid min hustrus arm, förstod jag att Nannina under morgonens lopp gått från rum till rum och berättat om nattens stora händelse. Då alla voro samlade vid bordet, äfven wienerdoktorn och fru von S., ropade jag på Matteo och frågade honom på tyska och med mycket hög röst, om det fanns något rum ledigt i hotellet. Vid dennes nekande svar förklarade jag, att signora Fioretti i så fall ville byta rum med oss till nästa natt, emedan hon ej fick vara i fred i sitt eget.

Efteråt kunde jag ej annat än skratta åt denna tirad, som jag uttalade med ögonen hvasst riktade på wienerdoktorn och mera »ut-siktstorn» än någonsin: vårt rum låg i samma våning som hans eget, och där skulle han ju ännu lättare komma åt att ofreda signora Pia; men han förstod i alla fall, hvad jag menade, ty efter frukostens slut gick han fram till italienskan och uttryckte, med Matteo som tolk, sin ledsnad öfver att ha stört henne i går kväll: han hade sökt efter någon af betjäningen, gått miste och knackat på hennes dörr i stället för

på köksdörren, som låg bredvid, och han bad henne tusen gånger om ursäkt.

Bébé var fortfarande mycket ond, men ännu mera rädd, och hon svarade endast med en stel böjning på hufvudet. Då mina fruntimmer strax därpå beredde sig att bryta upp för att företaga en vandring ner till lilla marinan, där Gerda ville måla ett motiv med »I faraglioni», bad den lilla signoran att få följa med dem, hon tordes ej vara ensam hemma, hon var så förfärligt rädd för *il tedesco*, och i synnerhet för hans väninna, som gaf henne sådana onda ögon.

Jag skulle stanna hemma för att skriva bref, och då jag kom tillbaka efter att ha följt mina tre damer ett stycke på väg, stod värdinnan, signora Teresa, vid terrassens bröstvärn och vändte på mig. Hon bad att få tala med mig, och jag föreslog henne att följa med mig in i den tomma salongen, men hon frågade, om jag ej hellre ville gå med henne ett slag i fruktträdgården bakom hotellet; där voro vi mera ostörda. Jag samtyckte naturligtvis, vi styrde kosan in under citronträdens blanka löfverk, och där, långsamt vandrande af och an på den grofva sanden, där redan en och annan halfmogen, gulgrön frukt låg nedfallen, hade signora

Teresa och jag ett samtal, som gjorde mig mera öfverraskad än jag varit på mången god dag.

Det gällde signora Fioretti. Vår padrona hade lagt märke till, att jag och mina fruntimmer de sista dagarna varit ganska mycket tillsammans med den lilla italienskan, och hon kände sig därför af sitt samvete manad att upplysa mig, att signorina Pia alls icke var en person, som det passade sig för anständiga damer att vara tillsammans med. Hon hade från första början haft för afsikt att låta henne äta på sitt rum, för att hotellets öfriga gäster ej skulle behöfva komma i beröring med henne, men af praktiska skäl hade detta ej låtit sig göra, och nu hade ju den påflugna varelsen lyckats nästla sig in hos oss — just de af gästerna, som padronan satte allra mest värde på, tillade hon med italienarnes vanliga älskvärda smicker, som verkar så äkta och är så oäkta. Om det endast varit jag, som haft bekantskap med signorina Pia, *va bene*, då skulle padronan aldrig ha sagt ett ord, herrarna ha ju sin frihet, men min älskvärda hustru och vår söta lilla landsmaninna, som till på köpet var ogift — nej, dem kunde hon inte se pläga umgänge med en modell.

En modell!

Ja, hvarken mer eller mindre. Pia var för detta modell, numera väninna till signor Fioretti på hotell Gran-Bretagna i Napoli.

Väninna! De voro således ej gifta?

Nej, Gud bättre, de hade bott tillsammans i ett år, och då hon blef sjuk i feber och signor Ernesto skref till Grotte bleue här om dagen och frågade, om de ville ta emot henne där på ett par veckor, för att hon skulle få byta om luft, hade hennes bror varit nog svag att säga ja, trots alla signora Teresas föreställningar, att hotellets anseende stod på spel, om det blef känt, att tvetydiga damer togos emot där. Ja, det förstås, Pia kunde ju vara en ganska snäll flicka, hennes vän Ernesto berömde henne mycket och hade aldrig haft det minsta skäl att betvifla hennes trohet, och det var ju mycket nog för en varelse, som i två års tid gått från atelier till atelier i Rom och varit särskildt anlitad, då det varit fråga om att framställa Psyche, Galatea och sådana oklädda personager. Hon skulle ha linier, som voro rent af bedårande, och i Rom på ateliererna vid via Margutta . . .

Rom! Således var det ändå sant, att hon var från Rom?

Ja, och hon var af god familj, både fadern

och brodern voro officerare; signora Teresa kände mycket väl till både dem och hela släkten Sbarbaro från den tid, då hon varit första cameriera på ett hotell i hufvudstaden. Det talades en tid om, att flickan var hemligt förlofvad med en ung löjtnant, men fadern motarbetade partiet, för att slippa betala hemgift, älskaren blef skickad till Afrika och i raseri öfver detta gick den då knappast femtonåriga Pia åstad och komprometterade sig ohjälpligt, rymde från hemmet en natt och dref landsvägen fram ända bortåt Frascati, där hon råkade ut för ett sällskap glada artister, som togo hand om henne. Ingen visste, hvart hon tagit vägen, notisen om flickans försvinnande kom i tidningarna, och då hon äntligen dök upp i Rom igen, var det på en varietélokal, där hon satt och drack champagne med en hop målare. Brodern stack ihjäl en af artisterna i duell, fadern försköt flickan, och hon hade ingen annan att hålla sig till än sina nya lefnadsglada vänner, som också blefvo hennes beskyddare — på sitt sätt. Ett par år lefde hon ett muntert atelierlif i Rom; under den tiden hade till och med en Hebestaty, för hvilken hon stått modell, väckt stort uppseende på konstutställningen. Sedan for hon med en af sina artistvänner till Napoli,

och där gjorde hon bekantskap med signor Ernesto, som förälskade sig i henne. De två hade nu lefvat ett år tillsammans, och hon hade, som sagdt, under den tiden uppfört sig alldeles oklanderligt, hon var visst egentligen ej af naturen ämnad till kurtisan, det var väl mest omständigheterna, som bragt henne på fall, men ändå — inte kunde signora Teresa stå till svars med att låta henne tränga sig på herrar forestieris damer! Vi hade naturligtvis vår frihet att umgås med hvem vi ville, men hon hade i alla fall velat varna oss. Om jag ville meddela mina fruntimmer, huru saken förhöll sig, var det ju min rättighet, men padronan bad mig, att jag till lön för hennes uppriktighet ej skulle säga ett ord till de öfriga hotellgästerna, förr än det blef alldeles nödvändigt.

Efter att ha utbredt sig i tusen ursäkter för att hon inblandat sig i mina angelägenheter och tagit min tid i anspråk, gjorde padronan sin behagfullaste böjning på hufvudet och gick till sina sysslor, lämnande mig ensam med min häpnad.

Ty häpen var jag. Inte som om jag ej redan förut haft mina misstankar, att det ej stod rätt till med lilla Bébés sanningskärlek. En och annan omständighet hade förefallit mig

misstänkt. När jag talat med henne om, hvart jag skulle sända hennes fotografi, sedan jag låtit framkalla och kopiera den i Rom, hade hon skrivit sin adress på sitt visitkort, och på detta hade endast stått Pia Sbarbaro, hennes flicknamn. Detta hade genast förvånat mig, ty det första en liten nygift fru gör är väl att låta trycka visitkort med sitt frunamn. Bébé förklarade visserligen, att det var gamla kort, som kommit med af misstag under den brådskande packningen i Napoli, men jag lade märke till, att hon såg förlägen ut. Och själfva den adress hon uppgaf var litet besynnerlig. Jag skulle för ingen del adressera fotografien till signora Pia Fioretti, strada della Pace, utan till hennes man, signor Ernesto Fioretti, *per la signora sua*, hotell Gran Bretagna. Hon skyllde på, att brefbärarne ofta kastade bort hennes bref, för att slippa gå fyra trappor upp, men jag kände ju till den italienska metoden att fira ner en korg genom fönstret, då brefbäraren slår ett visst antal slag på porten, och historien föreföll mig gjord. Nu insåg jag sammanhanget: det fanns ingen signora Fioretti vid strada della Pace, den adressen var kanske helt och hållet uppdiktad.

Jag slog mig ner i vårt hörn ute på terrassen

och genomgick i minnet hela vår bekantskap med Pia, bemödande mig att se den lilla underliga varelsen i den nya belysning hvori signora Teresas meddelanden så oförmodadt hade ställt henne. En och annan blomständerhet förstod jag nu bättre. Så t. ex. fick hennes hessa röst nu en tillfredsställande förklaring: hon hade ju i två år stått modell i de kalla, fuktiga ateliererna vid via Margutta. Äfven hennes komiska bemödanden att vara strängt korrekt i sitt yttre uppträdande och undvika allt bohèmeartadt fingo nu sin förklaring. Men på det hela taget kan jag ej säga, att min uppfattning af Bébé undergick någon betydande förändring. Det allra mesta af hvad hon berättat om sig själf, sin barndom, sitt hem i Rom, sin kärlek till Marco och hvardagslifvet i Napoli, bar en omiskännlig prägel af sanning, och det var ej svårt att urskilja, hvar osanningarna började: det var vid den vändpunkt i hennes lif, då hon rymt från hemmet och blifvit en *déclassée*. Jag granskade hennes lögnen en i sänder och fann, att de alla gingo ut på att öfvertyga oss, att hon var gift, *una signora veramente per bene*, ett uttryck, som hon ofta bar på läpparna.

Medan jag satt där fördjupad i mina funderingar, hade tiden gått fortare än jag visste

af, och klockan led mot tolf, då jag såg mina tre fruntimmer komma åkande i en droska; de hade väl fördröjt sig nere vid stranden och måst ta vagn, för att ej komma för sent till frukosten. Men det befanns, att anledningen var en annan. Signora Pia, som tydligen endast var van att promenera på asfalt, hade blifvit hjälplös och tafatt som ett barn, då de kommit till den smala, branta och steniga gångstig, som ledde ner till lilla marinan. Oaktadt hennes följeslagarinnor oupphörligt räckt henne en hjälpsam hand, hade hon burit sig så otympligt åt att hon flera gånger varit nära att falla, och till sist hade hon verkligen snafvat och vrickat sin fot. Det blef jämmer och tårar, och det hade varit en hel tragedi att få den stackaren upp till stora landsvägen igen. Gerda hade skyndat in till staden efter en droska, och under hela färden ner till Grotte bleue hade signoran gråtit och svurit och anropat madonnan om hvartannat och rasat vid tanken på, att hon nu helt säkert skulle bli sängliggande. Och alltsammans berodde naturligtvis på, att de under promenaden mött någon *jettatore* . . . det hade suttit en engelska vid vägen och målat, och hon såg just ut att ha *il mal occhio*, och Pia

ångrade sig förfärligt, att hon försummat göra horntecknet med fingrarna . . .

En doktor skickades efter, och han förordnade, att Pia skulle anlägga kompresser och gå till sängs; minst fem sex dagar måste hon hålla sig stilla.

Så snart jag blef ensam med min hustru och Gerda, berättade jag för dem, utan att göra några reflexioner för egen räkning, allt hvad signora Teresa hade meddelat mig om vår skyddsling. Det gick med mina fruntimmer alldeles som det gått med mig: genom öfverraskningen, oviljan och harmen öfver att ha blifvit förda bakom ljuset kämpade sig småningom fram den verkliga och omotståndliga sympati, som vi från början fattat för den lilla egenomliga varelsen. Mycket gjorde det väl också till, att vi alla tre från första stunden haft klart för oss, att Bébé långt ifrån var någon ängel i människogestalt, utan tvärt om bekajad med en hel mängd rätt obehagliga fel och olater. De lågo minsann så på ytan, att man ej kunde undgå att se dem, och hon hade för öfrigt så grumlige rättsbegrepp, att hon ej tycktes medveten af, att hon hade några fel, som borde döljas. Vår uppfattning af henne blef ungefär densamma som förut: ett litet täckt och graciöst

djur, som endast leddes af instinkt; och äfven våra känslor för henne blefvo sig lika som förr: ett lifligt, nyfiket intresse, tillsatt med en viss portion ringaktning . . . och på bottnen ett ganska varmt deltagande, som nästan kunde kallas vänskap.

Det var alltså icke med flit som vi under de följande dagarna drogo oss mera ifrån henne än förut. Att vi ej voro så mycket tillsammans med henne, berodde på våra förut aftalade utflykter upp i bergen eller i roddbåt kring ön, det hade ju också varit litet för mycket begärdt, att vi skulle stänga in oss under de gyllene vårdagarna, för att hålla Bébé sällskap i hennes kammararrest. Efter hvarje måltid gjorde mina fruntimmer ett besök hos henne, och kvällarna tillbragte vi vanligen alla tre inne i hennes rum. Det generade henne icke det minsta att ta emot äfven mig, fastän hon låg till sängs; i början, då jag stannat ute på terrassen, hade hon skickat bud med min hustru, att jag för all del skulle komma in. Jag behöfdes ju också som tolk, ty mina damer voro ej så säkra i språket.

Pia var mycket tacksam för de få stunder vi kunde offra åt henne. I början hade hon bittert beklagat sig öfver, att hon hade så dö-

dande tråkigt om dagarna, då hon låg där ensam och öfvergifven och lyssnade efter minsta ljud -- ja, det var till och med ett intressant atbrott, om hon hörde en fluga surra på fönstret eller en ångbåt signalera nere vid marinan. Men sedan Gerda en gång räknat upp för henne alla de utflykter vi ännu *måste* göra, för att ha valuta af vår Caprivistelse, sade hon aldrig mera ett ord om, huru tråkigt hon hade, medan vi voro borta. Och då vi sågo, huru den lilla stackaren med taktfull resignation tvingade sin klagan tillbaka, tyckte vi ännu mera synd om henne, och det var med samvetskval vi tänkte på, huru hon, medan vi ständigt voro ute och fråssade i solljus, frihet och skönhet, låg sysslös i sitt skumma hotellrum och lät sin lilla tomma hjärna arbeta på egen hand, tills hon brast i gråt af vanmäktig, förtviflad ledsnad . . .

Då vi voro inne hos henne, var hon alltid vid det mest glittrande lynne, och hon skrattade åt de obetydligaste småsaker så som endast ett barn kan skratta. Särskildt minns jag en kväll, då vi roade oss med att lära henne svenska. Hon lade i dagen en förvånande snabb uppfattning och ett rent af häpnadsväckande godt minne. Vi lärde henne de svenska namnen på de omgifvande föremålen i rummet, och det

gjorde henne ett ofantligt stort nöje att repa upp dem, i det hon pekade på hvarje sak särskildt: golf — tak — borrrd — stol — kommode. Hon kunde nämna upp tjugu, trettio olika saker å rad utan att begå ett enda misstag. Och hvarje sådan med graflikt allvar gjord uppramsning afslutades sedan triumferande med den svenska fras hon lärt sig för att öfverraska sin man med, då hon kom hem till Napoli: »Läske (släck) Ijus, Ernesto, och snark inte, jak vill sofva». Och så ett skratt, som aldrig ville ta slut. Med dessa barnsliga språköfningar höllo vi på till långt in på natten, och så roligt hade Pia visst inte haft på mången god dag — och inte vi heller för resten, ty det var omotståndligt komiskt att höra hennes svenska.

Det var på sätt och vis tur för Pia, att hennes vrickade fot tvingade henne att intaga sina måltider inne på sitt rum, ty fru v. S., som tydligen ej kunde förlåta henne, att hon försmått wienerdoktors hyllning, hade bland de öfriga hotellgästerna spridt ut de skamligaste historier om henne och Matteo, och vi fingo många ironiska miner affyrade efter oss, om man någon gång såg oss komma ut från italienskans åt terrassen vettande rum. Till sist vann fru v. S. en stor triumf: hon upptäckte näm-

ligen, att Pia varit modell, och lät genast den historien gå som en löpeld genom hotellet. Att hon kom att göra denna upptäckt, var emellertid helt och hållet Bébés eget fel.

Det började med, att man — tre, fyra dagar efter kammararrestens begynnelse — hade sett en ung främmande herre midt på förmiddagen gå in i signorans rum och stanna där minst en halftimme. På kvällen, då vi kommo in till Pia, låg hans visitkort ännu kvar på bordet: Antonio Bracci — en vän till Ernesto, förklarade hon helt frankt. Dagen därpå en annan herre och ett annat visitkort på bordet: Gianpiero della Riva — återigen en vän till Ernesto, men denna gång afgaf hon sin förklaring med en viss förlägenhet och en nervös brådska att komma in på ett nytt samtalsämne. Vi växlade långa blickar och kände oss underliga till mods.

Följande förmiddag, medan vi voro borta, — holländskan berättade det sedan för oss —, kom Pia linkande ut på terrassen, klädd till promenad, lät Matteo hjälpa sig utför trappan och upp i en droska och for sina färde, uppåt Capri till. Hon var borta till fram på eftermiddagen, och då hon kom hem, såg hon strålande belåten ut och förklarade, att hon haft en för-

tjusande färd upp till Anacapri. Samma historia upprepades dagen därpå. Det förvånade oss att hon, som var så beroende af sällskap, ej frågat oss, om vi ville vara med, utan tvärt om passat på att göra dessa utfärder under vår frånvaro.

Men vid middagsbordet om kvällen fingo vi en förklaring på saken. Gerdas granne vid bordet, den tyska författarinnan, berättade, att fru v. S. i dag med egna ögon sett signora Fioretti stiga ur vagnen strax utanför Capri, stödd på kuskens arm gå in i en liten villa, som beboddes af en italiensk målare, della Riva — hans namn stod på en mässingsplåt bredvid dörren. Och som fru v. S. visste förut, att allmänheten hade tillträde till denna atelier, där en mängd genretaflor med motiv från Capri utbjödos till salu, ringde hon på och bad att få tala vid signor della Riva, men afspisades af tjänaren med det beskedet, att hans herre inte kunde ta emot just nu — han hade modell!

— Jaså, kanske den damen, som kommit nyss?
— Ja, just hon, en berömd modell från Rom!

Nu blefvo vi allvarsamt bekymrade för vår skyddsling. Detta gick dock alltför långt! Tremannarådet hade efter middagen en lång rådplägning på bänken under nerierna, och det

beslöts, att vi ofördröjligen skulle tala ett strängt ord med Pia. Det gick inte an, att hon komprometterade sig på detta sätt. Vi skulle ge henne en vink, att vi visste alltsamman, och uppställa som ett villkor för att hon fortfarande skulle få ha skyddet af vårt sällskap, att hon genast afbröt sina utflykter till ateliererna och höll sig uteslutande till oss.

Med denna föresats tågade vi alla tre in till Bébé och mottogos med ett glädjerop från sängen, där lampskenet föll skarpt och gult öfver en ringlande flod af kolsvart hår och en ljusröd nattdräkt af råsilke med crêmfärgade spetsar.

Medan Bébé skrattande visade oss, att hon hade dockan på armen, och talade om, att hon just varit sysselsatt med att lära henne svenska — stol, borrrd, kommode, läske ljus jak vill sofva —, satt jag och funderade på, huru jag skulle inleda mitt förmaningstal. Jag tog herrdella Rivas visitkort från bordet och vände det af och an. Då jag såg, att hon märkte det, frågade jag:

»Hvad är hans yrke, denne signor della Riva, som har varit och besökt er?»

»Artist», svarade hon ifrigt, »målare! Å, han gör sådana vackra taflor — ni skulle se den han nu håller på med! Motiv från Capri . . . en

siren, som rider på en delfin genom skummande vågor och med faraglionerna i bakgrunden . . . förtjusande!»

»Hvar har ni sett den?»

»I hans atelier naturligtvis! Han är ju god vän med Ernesto», tillade hon litet förläget, då hon märkte, att hon pratat bredvid munnen. »Ni skulle nog inte få se den, ty den är inte på långt när färdig . . . så att det är inte värdt att ni försöker.»

»Men hvar kan han få modell till sin siren här på Capri? Jag har hört sägas, att Capriflickorna äro ytterst blygsamma och aldrig låta måla af sig annat än fullt påklädda.»

»Å, det är nog inte så svårt», sade Pia och skrattade triumferande. »Det händer ofta, att fina damer komma och erbjuda sig att stå modell i hemlighet, bara för nöjet att se sin skönhet förevigad på duken. Della Riva berättade just en historia, då han på uppdrag af min man gjorde mig visit i går . . . någonting, som nyligen hade händt honom själf. Det var en fin och rik signora, som låg här på Capri och hade förskräckligt tråkigt; hennes man hade inte kunnat resa med henne, och hon var ensam nästan hela dagarna. Hon låg där dag ut och dag in i sitt rum och tänkte på huru fången

hon nu var, och längtade tillbaka till den fria, härliga tid, då hon var ogift och hade stått modell på ateliererna i Rom — ja, hon hade verkligen varit modell. Och hur det var, så kom det öfver henne en längtan att få lifva upp de där gamla minnena . . . det var nästan som ett sjukligt begär hos henne, en fix idé att ännu en gång få känna, hur det luktar i en atelier — och så skickade hon bref till ett par artister, som bodde uppe i Capri, och erbjöd sig att stå modell gratis, bara af kärlek till konsten . . . och de kommo genast och sökte henne, och den ene af dem fann, att hon just var den typ han behöfde — ja, det var just signor della Riva. Och till hans atelier for hon och stod modell — men bara en gång —, och hon hade varit glad som ett barn, sade han, då hon klättrade upp på modellbordet, och terpentinelukten smekte hennes sinnen som den ljufvaste rosendoft, och i flera timmar satt hon för honom och kände sig inte trött en minut. Han var mycket artig mot henne, och de pratade alla möjliga galenskaper på atelierspråket, och när hon gick, sade hon honom, att hon aldrig skulle komma tillbaka, det hade bara varit en nyck af henne, men det hade beredt henne en sådan stor glädje, och om hon inte fått sin nyck till-

fredsställd, hade hon visst blifvit sjuk. Och han kysste hennes hand, som om hon varit en förnäm signora — ja, det var hon ju också —, och lofvade att aldrig förråda hennes hemlighet och att inte känna igen henne, om de möttes. Och så for hon sin väg hem till sitt hotell, glad som en gatpojke, då han lyckats i ett riktigt muntert spratt. Var inte det en lustig historia?»

Jag hann inte svara, ty sedan Pia sålunda tillfredsställt sitt behof att meddela sig af det, som närmast låg henne om hjärtat, kastade hon sig med sin nervösa liflighet genast in på ett annat samtalsämne, frågade, hvad vi skulle ha för oss i morgon, och berättade, att hon ämnade ligga till klockan elfva, men sedan skulle hon stiga upp och frukostera med oss och de andra ute på terrassen, ty hennes fot var nästan bra, och så kunde vi ju göra en utflykt tillsammans i vagn eller på åsna, kanske upp till Tiberio? Där hade hon ännu inte varit. Vi lofvade att tänka ut någon treflig tur, som vi kunde företaga gemensamt dagen därpå, och så sade vi henne godnatt.

Mitt förmaningstal hade blifvit obehöfligt, och det kändes som en stor lättnad. —

Men vår aftalade utflykt skulle ej bli af. Och våra bekymmer, huru Pia efter de af fru

v. S. utspridda historierna skulle kunna åter uppträda bland hotellgästerna, voro alldeles öfverflödiga. I stället kom morgondagen och gjorde en tvär afslutning på hela historien.

Pia hade legat längre än hon ämnat och syntes ej till vid frukostbordet. Men sedan sällskapet efter måltiden skingrats åt alla håll som vanligt, kom hon ut från sitt rum, promenadklädd, frisk och glad och nästan utan ett spår af haltning. Vi tre svenskar stodo ensamma kvar vid terrassmuren och språkade om litet med Caroli, korallhandlerskan, som kommit upp med sin korg och försökte fresta oss till att göra uppköp. Pia slöt sig till oss och började genast pruta på en berlock, en hornformig korall, som hjälper mot onda ögon. Den kostade en lira, men hon tycktes ha föresatt sig att få den för 25 centesimi. Midt under det köpslåendet var som lifligast, såg jag, att hennes af ifver upphettade ansikte blef alldeles likblekt, och ögonen stirrade ner på vägen med ett uttryck af stel skräck. Som jag stod henne närmast, grep hon mig hårdt i armen, omedvetet som det tycktes. Jag följde riktningen af hennes blick. Nere på landsvägen kom en lifligt samtalande grupp herrar och damer, som tydligt nyss kommit med ångbåten, ty ett par Caprikvinnor buro deras packning efter

dem. Bland herrarne var en ung bersaglierofficer, som jag tyckte mig känna igen — ett ovanligt vackert, olivbrunt ansikte med svarta ögon och uppåtvidna mustascher.

»Marco . . . Marco!» flämtade Pias hesa röst, och i samma ögonblick föll hon eller kastade hon sig utan ett ljud ned på stengolfvet bakom mig.

Hon var icke afsvimmad, ty hon låg med öppna ögon, och hon gjorde motstånd, då jag ville lyfta upp henne.

»Låt honom gå förbi först . . . han får inte se mig!» hviskade hon.

Jag såg det nyanlända sällskapet försvinna genom hotell Schweizerhofs port, och jag sade henne det. Hon sprang upp och började gå af och an på en liten fläck under vinrankspaliern, alldeles utom sig och vridande händerna, så att det knakade i dem.

»Marco . . . ! Marco!» var det enda ord hon kunde få fram öfver sina bleka, skälfvande läppar.

Ja, det var Marco Pavesi, äfven jag hade känt igen honom efter porträttet, som hon visat oss.

Jag försökte tala till henne, men hon hörde mig icke. Plötsligt rusade hon ifrån mig och försvann in i sitt rum. Strax därpå hördes ett

par häftiga ringningar, och Matteo kom störtande. Då han kom ut från henne, ropade han till oss:
 »Signoran packar, hon skall resa med trebåten!»

Vi skyndade in till Pia och funno henne sysselsatt med att kasta ner sina saker i en kappsäck, huller om buller.

»Ja, jag måste resa! Genast!» utbrast hon till svar på våra frågor. »Han såg mig inte, men en annan gång skall det kanske icke gå lika lyckligt som nu. Han får inte se mig, då söker han upp mig, och då svarar jag inte för hvad jag gör. Jag vill hem till Napoli . . . hem till Ernesto!»

»Men hvem vet, om löjtnant Pavesi stannar här?» invände jag. »Han reser kanske redan i dag . . . med trebåten kanhända. Då måste ni ju råkas ombord.»

»Jag har redan skickat Matteo för att i hemlighet ta reda på det. Nej, de hade packning med sig, de stanna nog. Och jag måste hem, jag kan inte vara ensam här en timme längre . . . jag *vill* inte svika Ernesto, han är för god och hederlig . . . jag vill inte, jag *vill* inte! Å, min Gud, hvarför kom jag hit?»

Hon kastade sig på sängen krampaktigt gråtande, och min hustru tog hand om packningen

i hennes ställe. Klockan var öfver tu, det var ingen tid att förlora.

Nu kom Matteo med besked. Portiern på Schweizerhof hade sagt, att det nykomna italienska sällskapet hade ackorderat om pension för en vecka.

Nu fick Pia nytt lif. Hon sprang upp och fortsatte med feberaktig ifver att stoppa ner sina saker, kängor, kammar och spetsgarnerade linnen om hvartannat i vildaste kaos. Och hon ropade efter Matteo:

»Säg signora Teresa, att min man skall snart skrifva och tacka. Jag har inte tid att ta afsked af henne. Och jag skall ju ingenting betala för mig. Kom efter sakerna om fem minuter!»

Under dessa fem minuter lät hon min hustru och Gerda spänna igen kappsäckarna, själf stod hon framför spegeln och ordnade sitt hår och sin slöja.

»Ernesto blir häpen, då jag kommer tillbaka så oförmodadt. Men jag skall tala om alltsammans för honom, och då förstår han mig nog. Å, jag skall skänka madonnan ett stort silfverhjärta, om hon låter Ernesto snart . . . snart få den där platsen i Buenos Ayres! Jag står inte ut med de här sinnesrörelserna . . . får jag se Marco en gång till, faller jag död ner på stället.»

Hon vände sig om, och nu först tycktes hon märka, att vi voro inne i rummet. Hon kastade sig om halsen på min hustru och kysste henne på bägge kinderna.

»Tack för all vänlighet mot mig . . . och tack för alla stunder vi haft roligt och skrattat tillsammans. Jag skall icke glömma den svenska ni har lärt mig. Jag skall öfva mig hemma i Napoli.»

Ett solskensleende bröt igenom tårarna, som ännu runno under floret. Gerda och jag fingo ett knapphändigt afskedshandtag, och så ilade hon ut ur rummet. Matteo hämtade sakerna, och i nästa ögonblick såg jag henne nästan springa utför landsvägen ner till marinan, där ångaren låg färdig att ta emot henne.

Vi gingo efter ner, för att vifta farväl till henne från stranden, och hunno ner just då roddbåten lade ut med henne för att frakta henne öfver till ångaren.

»*Addio! Addio!* Nu är jag så glad, att jag sitter här!» ropade hon till oss. Och då båten kommit ännu ett par årtag bort, hörde vi hennes hessa skratt, och viftande med sin hvita schal ropade hon till oss med ystert spelande ögon:

»Borrrd . . . stol . . . kommode . . . läske ljus, Ernesto!»

Resten dog bort i ett hejdlöst skratt.

Men så länge ångbåten syntes, sågo vi hennes hvita schal vifta från akterdäck.

* * *

Medan jag skrifver detta, står Bébés fotografi framför mig — en bit af terrasmuren med en nejlikkruka på och där nedanför på golfvet en liten barnslig figur hopkrupen — svart, yfvigt hår, tindrande ögon och med den lilla vett-skrämnda dockan på armen. Jag skickade henne en kopia däraf, då jag kom till Rom, och bad henne svara, om den kommit riktigt fram, men intet bref har hörts af.

Kanske kom fotografien för sent, kanske har madonnan fått sitt silfverhjärta och till gengäld beviljat Bébés bön att ge Ernesto den där platsen i Buenos Ayres snart . . . snart . . .

En uppgörelse.

En oppgørelse.

1875

Kristallklar och orörlig står luften öfver myren, hvars tjocka matta är väfd af hjortronblad och dvärgbjörk med en försenad vit hjortronblomma här och där. Ur myren reser sig en och annan björk med ilsket vriden stam och trotsigt utspärrade grenar, liksom i väntan på en dust med fjällvinden. Men mot tjärnen slutar myren tvärt med en brant svart afskärning, som öfvergår i en smal remsa gråhvit sandstrand utan en enda snäcka eller kiselsten. Tjärnen breder sig mörkgrön, glasklar och blank mellan lum-miga stränder af björk och gran, och längst bort reser sig ett kornblått fjäll öfver skogen och tittar ner i tjärnen med sina stora runda snöfläckar, som likna ögon, öfverst gnistrar dess hvita hätta skarpt mot himlen. Skällkons klocka pinglar inne i snåren. Öfver slutningen nedanför den lilla gråa smedjan glider då och då ett

litet luftdrag, som böjer gräset och de höga, våldsamt färgstarka geranierna och smörblommorna och framkallar ett svagt tissel och tassell bland de tusentals svartögda kornellernas hvita ansikten, men vindfläkten dör, innan den orkar ner till tjärnen. Det är en solvarm eftermiddag i juli.

Alida hade sökt skugga tätt intill smedjans vägg, och hon satt där och lyssnade tankspridd till suset i björkarna, som växte likt en hel skog på dess torftak. Fastän hon var ensam, ordnade hon sitt löst draperade myggflor, så att det inte skulle helt och hållet skymma bort det guldglittrande håret. Då och då läste hon ett par rader i romanen, som hon hade i knät, men såg snart upp med en förstulen blick bort till gångstigen, som ringlade sig fram utmed myren.

Ändtligen kom han.

Han gick alls inte med någon tillgjord långsamhet, låtsade alls ingen okunnighet om, att hon satt där; han styrde kurs direkt mot henne, stannade på ett par stegs afstånd, tog af sig halmhatten, halft till hälsning och halft för att vifta svalka med den öfver sitt vackra, solbrynta ansikte, och sade i sin vanliga trygga och lugna ton:

»Det var en präktig plats ni sökt upp åt

er . . . briljant utsikt, svalka och tämligen myggfritt, tycks det . . . »

»Ja, här är skönt, och här finns nog rum för två, om sämjan är god», sade hon med ett kokett leende och drog åt sig sin ulliga hvita klädningskjol. Han begagnade sig utan betänkande af inbjudningen, satte sig så, att han kunde se hennes stolta profil afteckna sig mot det blåa myggfloret, och tände en cigarrett, innan han sade:

»Sämjan mellan oss brukar ju alltid vara den allra bästa.»

»Ja, utom då ni trakterade mig med alltför beska moralkakor. Men dem har ni väl inte släpat med er hit upp till Jämtland -- säg?»

Hon gjorde en barnsligt förfärad min och spärrade graciöst ut bägge händerna emot honom, som om hon velat värja sig för några fruktansvärda projektiler.

»Ser ni, jag blef så glad i morse, då jag såg er karriol rulla in på gårdsplanen», pladdrade hon, då han ingenting svarade, utan bara såg på henne, som om hans ögon velat riktigt suga in hennes skönhet, som han nu måst undvara i nära två månader. »Jag tänkte: gudskelof, nu kan man då äntligen få sig en och annan riktigt trefflig pratstund här på det otäcka

sanatoriet, där luftgästerna inte tala om annat än Snasahögarna och Syltopparna och Åreskutan. Fjällen äro rätt vackra som dekoration . . . helst som ram till en liten flirt . . . men som utslutande konversationsämne till frukost, middag och kväll äro de litet hårdtuggade. Men nu ska vi hålla ihop, vi två, alldeles som i Stockholm, inte sant?»

»Jag reser tyvärr i morgon bittida.»

»Å!»

Hon såg besviken ut och äfven litet förargad, bet sig i läppen, som hon gjorde, då hon någon gång blef svarslös, och slog därefter in på en annan taktik. Hon brast i ett klingande skratt, som ej lät riktigt naturligt.

»Hvad i all världen skrattar ni åt, fröken Alida?»

»Jag skrattar åt Olga och Ninni och någonting komiskt, som de sade i morse på restauranterverandan, då de sågo er komma.»

»Nå, låt höra . . . hvad sade de?»

»Det säger jag inte.»

»Var det någonting om er och mig?»

»Så inbilsk ni är!»

»Det var naturligtvis någonting om ändamålet med mitt besök här. För att stilla deras nyfikenhet kan ni ju vara god och säga dem,

att jag gör en blyxtturné till några af de jämtska kurorterna för att söka upp en lämplig tillflyktsort för en sjuk vän, en ung vetenskapsman i Stockholm, som behöfver några veckors hvila för sina öfveransträngda nerver.»

»Ingenting annat! Har ni verkligen inte något annat ärende hit?» frågade Alida och såg på honom med hufvudet på sned och det omotståndliga glittret i sina vackra ögon.

»Jo, nog hade jag också ett annat ärende,» sade doktorn allvarligt, men med en liten vibring i rösten. »Jag visste ju, att ni var här, och jag ville så gärna se er ännu en gång, innan...»

»Innan!»

»Jag har fått lektoratet, jag sökte i Hernösand, jag tillträder det i höst och kommer kanske inte till Stockholm på flere år.»

»Ah... jag gratulerar!»

Hon ryckte litet nervöst af sig myggfloret, så att hela hennes vackra ansikte blottades, och började vika ihop det.

»Ge mig en cigarrett», sade hon plötsligt.

Medan hon tände den, sade hon med små pauser mellan orden:

»Vet ni... hvad flickorna trodde... att ni kom hit... i för ärende?»

»Nej!»

»De trodde, att ni rest hit för att fria till mig.»

Hon såg utmanande på honom med den glimmande cigarretten mellan sina röda läppar.

»Det antagandet ligger ju rätt nära till hands», sade han lugnt. »De ha ju sett oss så mycket tillsammans i vinter. Jag har alldeles för litet salongsvana för att kunna behärska mitt ansikte, och därför är det ju en offentlig hemlighet, att jag är kär i er.»

Hon väntade, men det kom ingenting mera.

»Äfven mina vänner förvånade sig», fortfor han efter en stund, hvarunder hon blossat på sin cigarrett med nervös brådska, »då jag lämnade Stockholm i våras utan att vara förlofvad, och för den händelse ni skulle dela deras förvåning, har jag gjort den lilla afstickaren hit... för att säga er, hvarför jag *inte* har friat till er och inte heller kommer att göra det.»

Hon blef alldeles purpurröd ända upp till ögonfransarna och slängde cigarretthylsan ut bland kornellerna.

»Ni behöfver inte alls säga det», sade hon häftigt.

»Jag anser det vara min skyldighet mot er.»

»Behöfs inte, säger jag! Jag vet det förut.

Om en karl inte friar till en så pass vacker, bildad och rik flicka som jag, så är det antingen därför, att han inte är säker på, att hon besvarar hans böjelse, eller också därför att han själf inte är tillräckligt kär i henne. Det första alternativet tycks vara alldeles uteslutet — inte sant? —, återstår alltså endast det andra. Ni är en torr förstånds- och principmänniska, och ni vet inte hvad kärlek är.»

Hon hade talat häftigt och i en ton af bitter förebråelse. Allt koketteri hade fallit af henne, och det var nu endast hennes lidelsefulla natur, som behärskade henne. Hon lät honom ej försvara sig, utan fortfor i samma hetsiga ton och med två klara tårar i ögonen:

»Jag har varit en leksak för er hela vintern, ni har experimenterat med mig, kanske till och med verkligen *försökt* bli kär i mig, efter alla människor säga, att kärleken är något så gudomligt och ni hittills inte lyckats få ert motspänstiga pedanthjärta att brinna, och nu, då experimentet definitivt misslyckats, kommer ni för att godhetsfullt meddela mig resultatet. Men det är öfverflödigt, som ni hör . . . och ännu mer, det är inte så litet taktlöst. *Attrapez, monsieur le docteur!* Ge mig en cigarrett till, så bege

vi oss af hem till hotellet och tala inte ett ord mera om den här saken.»

Hon hade rest sig upp och räckte ut handen efter en ny cigarett, men utan att se på honom. Tårarna hade rullat utför hennes kinder, och hon gjorde sig ej besvär att torka bort dem.

Han räckte henne mekaniskt cigarettfodralet och började gå bredvid henne genom de hvita drifvorna af fjällblommor.

»Ni har på sätt och vis rätt,» sade han i tankfull ton. »Det är verkligen kärlek, som fattas, för att en förening mellan oss skulle bli lycklig. Men bristen är inte på min sida, ty jag älskar er så, som jag aldrig mera skall komma att älska någon kvinna. Det är ni, som inte vet, hvad kärlek är.»

»Åke!» utbrast hon och stannade med handen på hans arm och ögonen flammande emot honom som eldslågor. Men han låtsade sig ej förstå henne.

»Det är ni, som inte har kärleken», upprepade han med ett smärtsamt tonfall. »Ni älskar mig kanske lika mycket, som jag älskar er, men ändå skulle vi göra hvarandra olyckliga. Jag har pröfvat oss bägge två, och jag vet det. Jag känner mig själf och jag känner er . . . Jag har inte tänkt på annat än er och

mig, alltsedan vi första gången sågo hvarandra . . . och jag vet, att vi inte passa för hvarandra. Mitt hjärta vrider sig och jämrar och skriker, men mitt förnuft öfverröstar det och får sista ordet. Det vore brottsligt af mig att göra er och mig olyckliga för hela lifvet genom ett giftermål.»

»Och hela den där tragedien, bara för att jag tycker om kapplöpningar och en liten oskyldig flirt, och därför att ni har sett mig skratta åt den där låghalta smålandsfröken, som dansade omkull i fransäsen på Innocensens bal i vintras? — Å, ni hör, att jag har edra moralkakor i godt minne, och att jag ännu inte har smält dem.»

»Nej, ni misstar er helt och hållet», sade doktorn, utan att fästa sig vid den aggressiva skärpan i hennes ton, »allt det där är endast bisaker, små tanklösheter, lätta bubblor på ytan från en mäktig ström, som går på djupet af ert inre och som ni inte själf vet af. Det är hela er innersta natur, som är diametralt motsatt min, och därför tjänar det till intet, att vi försöka gå sida vid sida . . . vi skulle bara aflägsna oss allt mera från hvarandra. Vi ha så olika lifsuppfattning. Ni anser, att hela världen är till för att vara skön, intressant, en spännande och lustig komedi, hopsatt för ert

nöje, en smekning för ert skönhetssinne . . . jag däremot är, som ni säger, en torr förstånds- och principmänniska, som ser plikter och kraf hvart jag vänder mig och som aldrig, inte ens då jag är som gladast, kan slå döförat till för lifvets allvar . . . jag hör det genom allting, genom fågelsång och solglitter . . . som en i evighet utspunnen dyster ton, ett aflägsset brus af ett mäktigt vatten. Jag rår inte för det, jag är född sådan, och ni rår jika litet för er fjärlsnatur. Och detta kunde kanske ändå öfvervinnas, men ser ni, kära fröken Alida, det är något annat också. Ni säger, att jag inte kan älska, och jag måste svara er: det är ni, som inte kan älska. Ni kan hålla varmt och starkt af en enskild individ — er make, er vän, er far och mor —, men ni kan aldrig, aldrig känna er som syster till edra medmänniskor. Er tillgifvenhet är fastnaglad inom en liten trång krets . . . går ni utöfver den, blir ni iskall och kan inte ge någon värme ifrån er, ni sluter er inom er själf i passiv likgiltighet och känner er som en främmande. Det är i den punkten ni och jag aldrig kunna mötas. För mig är broderskänslan det första af allt, långt högre än kärleken mellan man och kvinna. Hela min religion är solidaritet med mänskligheten och

allt skapadt. Det är hvarken ett fel eller en förtjänst hos mig, att jag är sådan, liksom det inte heller är något fel eller någon förtjänst hos er, att ni är skapad efter en annan modell. Vi äro af olika ras, det är alltsammans. För sina enskilda handlingar bär man ansvar, men inte för sin medfödda själsriktning. Men då nu så olyckligt är, att våra naturer i denna kardinalpunkt äro så alldeles oförenliga, så är det bäst, att vi gå vår egen väg. Ni kan inte bli annorlunda än ni är och inte jag heller... jag skulle inte vilja det, om jag också kunde det, och jag skulle inte kunna låta bli att, om ni blef min hustru, söka dra er öfver på min väg. Det skulle leda till outhärdliga slitningar och bitter ånger, om vi någonsin vågat oss in på det farliga och gagnlösa experimentet att lefva lifvet tillsammans.»

De hade kommit ut på landsvägen, som ledde till hotellet. Till vänster hade de en kort backsluttning alldeles himmelsblå af campanula och krönt af en dunge granar, mörka, allvarliga, minaretlikt uppdragna, nästan som cypresser. Till höger utbredde sig en äng, guldpuddrad af smörblommor, ända ner till Ånnsjöns runda, milsbreda, stålblå jättesköld, hvare en rad af snömantlade fjäll speglade sig.

Alida hade under doktors långa tal gått med bortvändt hufvud och nedslagen blick och med ett uttryck af ansträngd uppmärksamhet, som om hon haft svårt att följa hans tankegång.

»Jag förstår er inte riktigt», sade hon. »Jag har aldrig tänkt på, att jag är en så kärlekslös natur. Mamma anses vara mycket välgörande, och jag har aldrig haft svårt att dela hennes humanitära intressen.»

»Ja visst, den moderna bazarvälgörenheten,» sade doktorn, och för första gången under samtalet fick hans ton litet skärpa. »Låt oss inte tala om den, bästa fröken Alida, då skulle vi kanske sluta som mindre goda vänner. Ni vet nog lika bra som jag, att det finns s. k. människokärlek, som bara är förfinad egoism, ett nytt raffineradt njutningsmedel för sentimentala lättingar. Jag är för öfrigt ledsen, att ni inte förstår mig riktigt. Jag tycker, att ni borde känna i luften, ni med er snabba kvinnliga instinkt, hvad jag har behöft månader att deducera mig till med min klumpfotade manliga logik: att ni och jag äro oförenliga naturer, kemiskt osammansmältbara ämnen. Bara det, att den ene inte förstår den andre genast och fullt och klart, då han talar ur sitt hjärtas djup, är ju ett bevis därpå!»

Alida hade stannat plötsligt och vände sig åt sidan med orolig min.

»Hvad är det?» frågade han.

»Vi möta bestämdt kreaturen», sade hon, »jag såg något hvitt skymta mellan träden bakom den där vägkröken, och ännu ha vi ju så långt till grinden!»

»Är ni rädd för kreaturen?»

»Det är två ungtjurar med . . . och man vet ju aldrig, när raseriet kan bryta löst hos dem.»

»Men tjurarne ha ju inga horn här uppe i Jämtland!»

»Där är hela skaran! Hvert ska' vi ta vägen?»

Hon såg sig förfärad omkring, medan hela den ståtliga raden af hvita kullkor med den behornade skällkon i têtén kom vaggande emot dem framåt vägen, som var så smal, att de måste gå en och en.

»Å, så förfärligt, att ni inte har någon käpp med er!» utbrast Alida förtviflad, i det hon tog ett språng uppåt sluttningen och ställde sig bakom närmaste gran. »Stå inte kvar där nere . . . kom hit . . . eller tag en påk och kör bort dem!»

»Lugna er, fröken Alida», sade Åke små-

leende och stod kvar vid dikesrenen, bredbent och trygg som vanligt. »Jag är ju jämte och känner mina fjällkor, de ä' inte alls så blodtörstiga, som ni tror.»

Hela flocken af kreatur var nu framme hos honom. Den ledande skällkon stannade, såg på honom med en värdig min och gick vidare med en drottning's grandezza. Åke stod kvar, smålog som förut och räckte ut sin hand. Ingen af korna i det långa tåget, de båda ungtjurarna inberäknade, passerade förbi honom utan att först nosa på hans hand och hans rockärm, alldeles som om de varit hundar. De sista i den långa falangen, två hvita stutar, drefvo till och med förtroligheten ända därhän att puffa honom i sidan med mulen och gnida örat mot hans ben, hvarefter de satte i väg efter de andra med ystra krumsprång.

Först då hela skaran försvunnit vid vägkröken, vågade Alida sig ner.

»Å! hvad jag var rädd,» sade hon. »De otäcka kreaturen! De gå laglöst omkring öfverallt här uppe. Man vågar sig knappast utom husknuten för deras skull.»

Doktorn bara småskrattade, men sade ingenting. Han gick visst och tänkte på något. Då de hunnit genom grinden, och hotellet uppen-

barade sig för dem på sin af vildblommor färgskimrande sluttning, sade hon:

»Gudskelof, att vi äro här! Nu först kan jag känna mig lugn. — Hvad går ni och funderar på, doktor? Ni ser så lustig ut.»

»Jag tänker på, att det var ett egendomligt sammanträffande med de här kreaturen», sade han, återigen allvarligt. »De kommo just lagom för att ge er ett exempel på det där ni inte förstod nyss. Ser ni nu, att jag bedömt er rätt? Så snart ni kommer utanför kretsen af ert konventionella hvardagslif, är ni misstänksam och tror ingen om godt, och alla ovana företeelser möter ni med antipati och önskar bara, att ni hade en käpp! Ert beteende nyss är karakteristiskt för hela er världsuppfattning.»

»Jaså, man skall gå onda tjurar till mötes med 'kärlek', för att vara er till lags?» sade Alida skrattande.

»Det var ju inga onda tjurar!»

»Ja, men *om* det varit onda tjurar! Då hade ni minsann inte kommit långt med er utsträckta hand.»

»Alla exempel halta, det vet ni ju, men det hindrar inte, att de kunna vara rätt bra att ha ibland.»

»Ja ibland kunna de ge ett pinsamt samtal

en lättare vändning», sade Alida. »Tack vare det här intermezzot se vi kanske litet mindre tragiskt echaufferade ut nu, då vi nalkas hotellet, där jag är alldeles säker på, att Olga och Ninni sitta på lur. — Och nu skall ni ha tack, doktor, för hvad ni sagt mig», tillade hon, i det hon vände sig emot honom och gaf honom en blick, som verkade likt ett kraftigt handslag. »Jag skall tänka på det, och det kan ju hända, att inte allt, hvad ni sagt, har fallit på hälleberget.»

»Och ni är inte ond på mig?»

»Jag känner ingen människa, som jag har så stor aktning för som för er.»

»Och då jag reser i morgon bittida?»

»Ja, då sofver jag, så att vi få inte säga hvarandra farväl, men ni kan vara säker på, att ni lämnar en verklig vän efter er.»

»Tack!»

De voro framme vid hotellet och skildes med en väl behärskad och lagom ceremoniös hälsning.

Men uppe på restaurantens veranda suto verkligen Olga och Ninni, och de hviskade, så snart Alida och doktorn försvunnit:

»Så där ja, nu är allting klart mellan dem . . . de ha haft sin stora uppgörelse!»

Och däri hade de mera rätt, än de egentligen visste.

Sandkorn.

Pastor Lindeman låg i sin hängmatta under de stora lönnarna ute i trädgården med en slocknad cigarrett i mungipan och en uppslagen bok i knät. Han lät sin dåsiga blick glida ut öfver blomsterrabatterna, där ettermiddagssolen dallrade, och följde tanklöst en svärm af hvita fjärilar, som fladdrade tveksamt öfver de praktfulla, honingslösa Nielrosorna, för att sedan liksom på tyst öfverenskommelse slå ner i de svarta penséernas bädd. Ovan som han var vid kalasande, var han ännu ganska trött efter banketten i går, som hade räckt långt in på natten. Det frasade och prasslade så söfvande i lönnlöfven öfver hans hufvud, hans tunga ögonlock föllo ihop, och midt emellan dröm och vaka såg han för sig en ändlös penséblå världsrymd, prickad med ett lätt snöfall af bevingade hvita flingor, då en dunkel förnimmelse af knastrande

sand och annalkande steg kom honom att rycka till och hastigt slå upp ögonen.

Tätt bredvid honom stod en reslig, hvit-skäggig gammal herre och betraktade honom genom en guldbågig pincenez. Pastorn sprang upp alldeles klarvaken: det var stadens främste affärsman, festföremålet, jubilaren från i går, konsul Hjälms i egen hög person.

»Ursäkta, herr konsul», stammade den unge prästen litet brydd, »jag hörde er inte komma . . . jag tror jag var nära att lura af i sommarvärmen . . .»

»Det är jag, som skall be om ursäkt för att jag väckte er», svarade en vänlig röst, mjuk och välljudande som en kvinnas. »Ni är väl trött efter festen. Men som jag gick här förbi, kom jag på den idén att gå in och tacka för i går.»

»Å, jag ber, jag var ju inte bland inbjudarne.»

»Nej, men ni gjorde mig ju i alla fall den äran att vara med på min hedersdag. Och dessutom . . . uppriktigt sagdt, har jag något särskildt jag vill tala med er om.»

»Behagar konsuln stiga in?»

»Nej tack, här är så svalt och skönt . . . och jag skall inte uppehålla er länge. Med er tillåtelse slår jag mig ner här i skuggan.»

Han satte sig på den ena trädgårdsstolen under lönnen, pastor Lindeman slog sig ner på den andra ett stycke ifrån honom, och det blef en kort tystnad, hvarunder man endast hörde det entoniga porlandet af ån, som rann smaragdgrön och blank nästan under deras fötter.

»En behaglig plats», sade konsuln slutligen. »Jag visste inte, att komministerbostället hade en så vacker trädgård, då skulle jag nog inte ha dröjt så länge med att hälsa på här.»

»Och hvad är det, som i dag skaffar mig äran —?»

»Jo, det skall jag säga er. Och jag vill vara fullt uppriktig. Det var ingen slump, som förde mina steg hit; jag har tänkt på er hela dagen, ert ansikte har trängt sig fram mellan alla mina angenäma minnen från i går, och för att bli er kvitt — ja, tag inte illa upp, jag menar inte så ovänligt som det låter — har jag nu gått direkt hit för att be er om en förklaring.»

»En förklaring . . . på hvad?»

»På ert sätt mot mig i går. Ja, jag förstår mycket väl, att den köld, hvarmed ni i går under festen drog er undan för mig, kan ha varit omedveten eller åtminstone alls inte afsedd att såra, men den bevisar i alla fall att

det måtte stå något emellan oss, något som jag inte kan ge bestämd form, och efter jag nu inte tycker om att vara förföljd af frågetecken, utan gärna vill ha klara papper i allting, så frågar jag er rent ut: hvad har ni emot mig? Och hvarför undvek ni mig i går?»

»Undvek jag er?» utbrast pastorn i en ton af oförställd förvåning.

»Se där, det var som jag trodde . . . ni vet inte af det. Då skall jag sätta pricken öfver i. När vi hälsade på hvarandra i går före middagens början, såg ni främmande och förlägen ut, ni gratulerade mig bara helt rätt och slätt till mina sextio år och kunde inte få fram någon af de där vackra fraserna, som alla de andra hade ett så rikt lager af. Då landshöfdingen höll festtalet och fällde det smickrande yttrandet — hvars berättigande jag för öfrigt inte ville närmare pröfva —, att man i hela raden af mina offentliga och enskilda handlingar, så vidt de kommit till allmänhetens kännedom, aldrig kunnat uppleta en enda, som vållat någon af mina medmänniskor skada —, då kom jag af en händelse att rikta min blick på er, och jag såg att ni höjde på ögonbrynen ironiskt och sköt ut underläppen på ett högst missklädande och föraktfullt sätt.»

»Verkligen? Det vet jag inte af.»

»Men jag såg det, och det gjorde, att jag sedan inte med tillbörlig andakt kunde höra på landshöfdingens långa uppräknande af de förtjänster jag inlagt om stadens framåtskridande, utan blef helt öfverraskad, då jag läste hans tal i tidningen i morse. Jag kunde nämligen inte ta mina ögon ifrån er. Det är väl så, kan jag tro, att all den gränslösa vänlighet och sympati, hvarmed mina kära stadsbor öfverhopat mig under hela mitt långa lif som medborgare här, gjort mig bortskämd och ömtåligt fåfång.

Det öfverraskade och irriterade mig att bland alla dessa af välvilja och beundran skinande ansikten rundt omkring mig finna ett så stelt och reserveradt som ert, det var som en mörk fläck i den ljusa tafan, och jag kände mig till mods ungefär som en kokett dam, van att hyllas af alla och som gör det till en hederssak för sig att kytva och eröfra just den ende, som djärfs spjärna emot hennes tjusningsmakt. Det var väl den känslan eller instinkten, som dref mig att efter middagens slut se mig om efter er, så snart jag kunde göra mig litet ledig från dem, som trängdes kring jubilaren. Men ni var försvunnen, och jag hittade er inte förr än

allra längst bort i hotellträdgården, där ni satt i en löfsal, ensam med er cigarr. Jag såg mycket väl, hvilket oangenämt intryck det gjorde på er, då jag plötsligt stod framför er, ni skiftade färg och såg er omkring, som om ni sökt ett gömställe, och då borgmästaren och landssekreteraren kommo och ropade på mig och afbröto vårt nyss påbörjade samtal, var det en riktig lättnad för er att bli mig kvitt. Ni är ju annars inte så där skygg af er, och vi ha ju råkats många gånger förr ute i sällskaplifvet och pratat långa stunder med hvarandra och alltid kommit mycket bra öfverens. Det måste därför finnas något skäl, hvarför ni just i går på ett nästan demonstrativt sätt visade er så afvog mot mig. Ett ögonblick tänkte jag, att det möjligen kunde bero på, att jag sade nej till er den där gången, då ni kom till mig och ville intressera mig för grundandet af ett hem för frigifna fångar, men så kom jag ihåg, att det ju är mer än två år sedan och att jag sedan dess mångfaldiga gånger rönt prof på edra vänskapliga tänkesätt mot mig. Jag vill minnas, att jag den där gången vidlyftigt framlade för er mina skäl, hvarför jag inte kunde annat än med mina tysta sympatier intressera mig för er vackra tanke. Jag är för mycket lokalpatriot för att anse mig ha rätt

att ge något pekuniärt understöd till ett företag med så vidsträckt verkningsfält — ett, som gäller hela länets och inte bara vår stads intressen. Det är t. ex. min åsikt, att hvarje kommun, hvarje individ först och främst har skyldighet att hjälpa sina närmaste, sin egen lilla krets, och att vi först då denna grundsats blir allmänt erkänd och tillämpad, kunna komma till ett sådant sakernas skick, att välgörenheten blir reglerad en gång för alla och behovet af hjälp öfver hela världen inskränkt till ett minimum. Nå, det där sade jag er, och om ni också inte gillade mina åsikter, böjde ni er likväl för dem i det speciella fallet, och vi skildes åt som goda vänner . . . inte sant?»

»Jo visst.»

»Och sedan dess ha vi aldrig på minsta sätt varit i delo med hvarandra. Skälet till er reserverade hållning i går kan således inte vara något rent personligt. Kanske den beror på, att ni af princip ogillar sådana där apoteoser, som den mina stadsbor behagade hedra mig med i går? Må så vara, ni har kanske rätt däri, och jag erkänner, att välviljan tog sig ett och annat öfverdrifvet uttryck, som föga stod i förhållande till de små tjänster, jag varit i tillfälle att göra vår stad; men nog vet ni lika

väl som jag, att det hela ändå hade till grundval en känsla af verklig välvilja och af en — ja, hvarför inte? — till en viss grad berättigad tacksamhet. Dessutom har ni naturligtvis tillräcklig världserfarenhet och människokänedom för att veta, att en festtalare ofta berusar sig med sina egna vackra ord och att — i synnerhet litet längre fram på kvällen — den goda maten och den eldiga champagnen ha en dryg andel i all den rökelse, som uppsändes och hvars ångor inte kunna förvirra någon sundt anlagd människas hjärna? — Seså, sitt nu inte där längre och se mystisk ut och låt mig famla omkring på måfå, utan stilla min nyfikenhet och svara mig rent ut på min fråga: hvarför spelade ni i går gentemot mig för första gången rollen af en skyggsensitiva, en *Noli me tangere?*»

Pastor Lindeman hade suttit där med tankfull och litet förlägen min och nupit bladmassan ur ett lönnlöf, så att endast nervskelettet återstod; nu såg han upp, mötte konsulns blick med sina ärliga, allvarsamma ögon och sade trohjärtadt:

»Allt hvad ni nu säger mig, herr konsul, om mitt beteende i går, vittnar om att ni är en ovanlig människokännare . . . eller också att jag har för litet världsvana för att ge mig ut

i sällskapslifvet. Jag har omedvetet burit mig taktlöst åt och kanske sårat er . . . jag ber er om förlåtelse, och för att på det enda sätt jag kan försöka godtgöra min förseelse vill jag berätta er en historia . . . någonting som hade händt mig på förmiddagen i går och som utgör den enda förklaringen på mitt uppförande.»

»Godt. Är historien lång?»

»Den blir kanske inte så kort.»

»Vill ni då, innan ni börjar den, ge mig en cigarrett? Jag förstår allting bättre sedt genom tobaksmoln, och jag är aldrig så beskedlig och förlåtande, som då jag röker *à quatre mains*.»

»Då skall jag skynda mig att också tända en cigarrett», sade pastorn småleende. —

»Jag är, som ni vet, herr konsul, tillika fångpredikant och har ofta mina vägar upp till stadens cellfångelse. Bland arrestanterna där finns en person — gammal stadsbo för resten — som ni kanske erinrar er från er ungdom, en viss f. d. handlande Bergdahl — Willgott Bergdahl.»

»Willgott Bergdahl — låt se — jo, jag känner mycket väl igen namnet. Jag hade en skolkamrat, som hette så . . . och jag vet, att han slutade illa. Ja, nu minns jag honom alldeles tydligt . . . han kom på afvägar vid helt

unga år — det var någon försnillningshistoria, vill jag minnas — och sedan har jag flera gånger sett hans namn under rubriken rättegångs- och polissaker.»

»Ja hans historia hör skenbart till de banalaste . . . den handlar egentligen bara om dåliga anlag, dåliga kamrater, tidiga frestelser, dryckenskap och råa laster, fattigdom och lösdrifveri, stöld och oärlighet af alla slag — hela den gamla ramsan af simpla ohyggligheter, som man bara rynkar på näsan åt och som inte har en enda glimt af något romantiskt eller af några intressanta förmildrande omständigheter — en slusk rätt och slätt.»

»Men som varit misskänd och misshandlad af ödet, om man får döma efter er ironiska ton?»

»Ni skall få höra. Då jag kom hit till staden för tre år sedan och tillträdde min bisyssla som fångpredikant, såg jag genast, att denne Bergdahl var den bland fångarne, som jag skulle få allra svårast att vinna — jag menar inte vinna för Herren^{ns} och ett ångerfullt, renadt, Gudi behagligt lif, ty allt det är för mig alltid en *cura posterior*, ett vanligen mycket aflägsset mål, dit man endast kommer på långa, labyrntiska vägar —, utan vinna för *mig*, vinna

till min vän och förtrogne, som mitt sätt är med fångarne. Jag försökte med honom på alla möjliga sätt, bemödade mig att vara så litet prästerlig som möjligt, ty prästen misstrode alltid; jag talade med honom som en människa till en människa, gick honom till mötes med lugn, godmodig välvilja, utan bitankar, utan något som förrådde, att jag betraktade honom som en brottsling.

Jag talade till honom, som man talar till en obekant, som man träffar i en järnvägskupé och som man skall skiljas från om en timme, för att aldrig se honom mera. Han svarade artigt och liknöjdt, med en reserverad fåordighet, och på samma gång passade han ängsligt på, att jag ej skulle komma in på något ämne, där det kunde bli tal om honom själf och hans öden. Han betraktade mig tydligen varken som vän eller fiende, jag var för honom en fullkomligt likgiltig person, med hvars talträngdhet man har öfverseende, därför att man ej kan komma ifrån honom. Han gjorde på mig ett intryck af att det var något visnadt och brustet inom honom, att alla hans känsloträngar hängde slappa, att ingenting i världen kunde aflocka dem något ljud, men att han på samma gång — af något slags bitter stolthet eller blyg-

sel — ej ville visa någon denna förödelse i sitt inre. Det var nu en gång så, det kunde inte ändras, och då var det bara pinsamt att låta främmande händer, om än aldrig så välvilliga, skrufva och tumma på instrumentet, som kommit så i olag. Ibland såg det ut, som om han var mig tacksam för att jag kom och pratade bort en stund af hans långa dag, men för hvarje besök jag gjorde i hans cell gick jag ifrån honom med den reflexionen: du har inte kommit honom en millimeter närmare. Det sårade min lilla fäfånga, och det gjorde mig bedröfvad. Men hvad skulle jag ta mig till? Jag kunde ingenting annat göra än bida tiden och hoppas på att en tillfällighet skulle spela mig det rätta uppslaget i händerna. Ty jag *skulle* vinna hans förtroende, det hade jag föresatt mig, och jag var alldeles säker på att jag hittills misslyckats, bara därför att jag inte förstått hitta på det rätta sättet att ta honom.

Så kom jag till honom i går. Han brukar annars sysselsättas med renskrifning, bokföring för cellfängelsets räkning o. d., ty han är klen till kroppen och orkar ej med något mera ansträngande arbete. Men nu låg han sysslolös på sin säng och stirrade i taket, han hade ej haft något arbete på flere dagar, sade han,

och under sådana perioder är han alltid mera nedstämd än vanligt. Han hade förmodligen under dessa dagar haft alltför god tid att rufva öfver mörka tankar, ty han föreföll ovanligt nervös, ömsade oupphörligt ställning på britsen och hade två skarpa röda fläckar på sina annars så gråbleka kinder. Jag slog mig ner på stolen, pratade om ditt och datt som vanligt, men fick endast korta och frånvarande svar. För att tilltvinga mig hans uppmärksamhet tog jag ur fickan upp dagens nummer af stadens tidning och började läsa upp lokalnotiser ur den, det brukade alltid roa honom, ty han är, som sagdt, barnfödd här och känner till förhållanden och personer bättre än de fleste af de andre fångarne. Bland annat kom jag att läsa upp notisen om banketten, som skulle ges på stadshotellet till er ära med anledning af edra sextio år. Innan jag hunnit läsa till punkt, satt han uppriktigt på britsen och betraktade mig med ögon, som lyste feberaktigt.

'Hjälml!' utbrast han. 'Är det Gustaf Hjälml det är fråga om?'

'Ja visst, konsul Gustaf Hjälml, vår riksdagsman, stadens välgörare, han som skaffat oss järnväg och vattenledning. Känner ni honom kanske?'

'Om jag känner Gustaf Hjälml!' Han reste sig liksom omedvetet, blef alldeles likblek, förde den skälfvande handen öfver pannan, som för att torka bort kallsvetten, och föll ned på britsen igen med armbågarna mot knäna och ansiktet gömdt i bägge händerna, och jag hörde honom säga liksom för sig själf med ett uttryck af gränslös bitterhet och förtviflan:

'Det är ju hans skuld, att jag sitter där jag nu sitter!'

Pastor Lindeman tystnade och såg pröfvande på konsuln, som hittills rökt sin cigarrett med orubbligt lugn och ej visat några tecken till att historien intresserade honom. Men nu ryckte han till, mötte häpen pastorns blick och utbrast:

»Min skuld! Är karlen tokig? Det måtte vara något misstag!»

»Så trodde jag också. Jag bad Bergdahl förklara sig närmare. Men han ångrade sig redan, att han sagt ett ord för mycket, och drog sig obevekligt tillbaka inom sitt skal, och medan jag satt där och ifrigt gjorde mig till er försvarare och sade, att jag kände er som en god och rättänkande människa, som aldrig med vett och vilja skulle kunna vålla någons olycka, nickade han bara då och då, med allt

mera ogenomtränglig min och sade, att jag hade alldeles rätt, ni var en hedersman, den bästa människa i världen, men för det kunde ni mycket väl vara orsaken till den vändning hans lif tagit . . . och för öfrigt skulle vi inte tala om det ämnet, aldrig, aldrig mer, och om jag ville vara barmhärtig, skulle jag gå och lämna honom i fred. Jag satt kvar en stund och undrade, om inte detta var den tillfällighet jag väntat på. Men då han kände, att jag betraktade honom, såg han upp med en så djupt olycklig och hjälplöst bedjande blick, att jag nästan mot min vilja reste mig och lämnade honom allena.»

»Och det var allt?» inföll konsuln. »Sålledes bara på ett löst ord af en så föga vederhäftig person som en fånge, en tjuf och bedragare, går ni i timal och dömer mig hårdt i ert sinne och får sådana tankar om mig, att ni till och med har svårt att räcka mig er hand? I sanning, herr pastor . . .»

»Det var ju bara en instinktlik skygghet jag kände för er, och det bör ni väl kunna förstå, så upprörd som jag var efter mitt samtal med Bergdahl så nyss förut . . . och så den skärande kontrasten i all den hyllning man ägnade er . . .»

»Hör på, herr pastor, på heder och samvete skall jag nu säga er allt, ni förstår, *allt* hvad jag någonsin haft gemensamt med denne Bergdahl. Ju mera ni talat om honom, desto tydligare kommer jag ihåg honom, mest från skoltiden, ty då var han min plågoande. Vi följdes åt genom flere klasser, ända tills han slutade skolan, af brist på medel, tror jag. Han hade för mig fattat en sådan där måttlös och svärmisk vänskap och beundran, som är så vanlig vid femton-, sextonårsåldern, i synnerhet hos inbundna karaktärer, innesittare, pojkar utan ruter i sig. Den yttrade sig i en stillsam efterhängsenhet och framför allt i en obehaglig vana att finna allt hvad jag sade eller gjorde gudomligt. I pur okritisk beundran tillägnade han sig, kanske omedvetet, mina talesätt, mina tycken, mina vanor och ovanor och gjorde sig till ett åtlöje för alla klasskamraterna. 'Hjalms apa' kallade de honom, och det var, som om han njutit af att höra det öknamnet. Då vänskapen inte är besvarad — och det var den inte härvidlag, därtill voro vi alldeles för olika, ty han var en mes och jag en vildbasare — finns det ingenting så plågsamt för en pojke som att ständigt ha en sådan där tillbedjare omkring sig. Och det var mig en riktig lättnad,

då han slutade skolan och kom på kontor. Det dröjde för resten inte länge, förr än han kom i dåligt rykte här i staden för sitt lefnads-sätt, ingen af oss kamrater umgicks med honom, och sedan han suttit ett par månader på häkte för något snedsprång — han hade visst tullat principalens penninglåda för att kunna betala sina spelskulder — försvann han alldeles ur sikte. Där har ni hela vår bekantskap, och hur han kan säga, att jag vållat hans lifs olycka, det förstår inte jag.»

»Jag förstod det inte heller — i går.»

»Det låter på er ton, som om ni ville till-lägga: men i dag gör jag det», sade konsuln småleende.

»Ja, det var verkligen min mening.»

Konsuln såg upp med en min, som om han icke trodde sina öron, kastade sedan bort cigarretten och sade i kort, kall, nästan befall-lande ton:

»Förklara er.»

»Jag har varit hos Bergdahl i dag igen. Jag hade ingen ro, förr än jag åtminstone fick göra ett försök att återknyta samtalet från i går. Genast, då jag kom in i cellen, såg jag, att han hade väntat på mig. Och jag hann knappast hälsa på honom, förr än han ifrigt

frågade mig, om jag hade varit med på festen i går.

Då jag svarade ja, kom han med en hel mängd frågor, och alla gällde de er; han ville veta, om ni hållit tal, hvad ni sagt, om ni sett glad ut öfver hyllningen, om er hustru och edra barn varit med på festen, och midt upp i alla dessa frågor, som jag knappast hann besvara, tillstod han helt oförberedt, att han bara sofvit ett par timmar om natten, han hade legat och tänkt på er och alla minnen från skoltiden, glada och sorgliga . . . yttranden som ni fällt, puts som ni haft för er . . . och han hade längtat efter mig i dag för att få höra mig tala om er. Jag förstod, att Bergdahls stund hade slagit. Stelkrampen i hans inre började äntligen lösa sig. Men jag beslöt att gå diplomatiskt till väga och inte alltför tydligt visa, att jag var intresserad af att få honom att lossa på tungbandet. För att bekvämast svara på hans frågor tog jag fram tidningen för i morse, som jag med flit fört med mig, och började läsa upp hela den långa redogörelsen för festen i går. Han satt på britsen och hörde på med spänd uppmärksamhet. Då jag kom till den passage i landshöfdingens tal, där han yttrade, att man i

hela raden af edra offentliga och enskilda handlingar, så vidt de kommit till allmänhetens kännedom, aldrig kunnat uppleta en enda, som vållat någon af edra medmänniskor skada, såg jag upp och märkte, att han skrattade tyst för sig själf och skakade på hufvudet.

'Hvad skrattar ni åt?' frågade jag häftigt.

Min skarpa ton förvånade honom, han såg på mig ett ögonblick, och så kom det ändtligen:

'Jag skrattar åt människornas visdom. De tro, att man inte kan göra skada på annat sätt än genom att bryta mot tio Guds bud och Sveriges rikes lag, paragraf den eller den. De veta inte, att man kan synda bara genom ett ord, som man inte säger, en min, som man inte behärskar . . . och då de se ett jordras, som anställt elände och förödelse, veta de inte, att det kan vara ett enda litet sandkorn, som är upphof till hela olyckan. Gustaf Hjalms fot har en gång kommit att rubba ett sandkorn — och därför sitter jag här.'

Det blef tyst. Jag höll andan och väntade. Och efter en liten stund fortfor han, som om han talat för sig själf:

'Å, jag mins den dagen, som om det varit i går. Jag hade kommit ut ur fångelset kvällen

föret, och ingen af stadsborna hade ännu sett mig. Jag hade tillbragt natten hos min stackars gamla mor, som hade gråtit af glädje öfver att se mig igen, och hon hade talat så uppmuntrande och tröstande till mig och målat ut framtiden för mig i så ljusa färger. Hon hade talat vid en handlande, som hon kände, att jag skulle få plats hos honom, och om jag skötte mig bra, skulle människorna nog snart glömma, hvad jag felat, och låta mig ostörd arbeta mig upp igen, ingen skulle ha hjärta att visa mig förakt, jag var ju bara en vilseförd gosse, knappt tjugu år. Jag lofvade henne att göra mitt bästa. Helst skulle jag dock ha velat lämna staden och försöka bryta mig en ny bana på en helt annan trakt, där ingen kände mig, ty jag var medveten om min svaghet . . . nu behöfde jag att man kelade med mig, fängelset hade bara gjort mig sjuk till sinnet och retlig och trotsig, och om jag läste hårdhet och förakt i människornas blickar nu, då jag kom ut bland dem igen med brännmärket på min panna, skulle jag genast förlora all tillit till mig själf. Jag hade lofvat min mor att söka upp hennes vän köpmannen följande dag vid tolf tiden, och jag stod en lång stund i vår portgång och spejade utåt gatan, innan jag

vågade mig ut. Jag tyckte alltid, att det var för mycket folk, det starka solskenet plågade mig, jag önskade att det åtminstone hade varit mulet. Så tog jag äntligen mod till mig och gick ut på gatan. Jag smög mig intill husväggarna, som om jag varit ute för att begå något bofstreck, och jag vågade knappt se upp. I början gick det bra, jag mötte ingen som jag kände. Uppmuntrad af framgången, vek jag in på en folkrikare gata . . . just den gata, där gamle rådman Hjalms hus låg. Då flög en tanke igenom mig . . . tänk, om Gustaf kom ut ur sin port, just som jag gick förbi den! Hvad skulle han säga till mig, måntro? Jag kände såväl hans goda hjärta och hans fin känslighet, säkert skulle han ha något vänligt och tröstande att säga mig, och det skulle ge mig kraft att gå min svåra väg framåt med upprätt hufvud. Åh, nu längtade jag, att han skulle komma ut, jag saktade ofrivilligt stegen för att ge honom tid att komma, och då jag var framme vid hans port, stannade jag och såg inåt gården, men han syntes inte till. Om jag skulle gå upp till honom, bara ett par minuter? Nej, han brukade ju inte tycka om att jag kom, han var alltid så upptagen af annat. Jag fortsatte min väg och vek af in på Storgatan.

Knappast hade jag vändt om hörnet, förr än jag såg honom komma emot mig på samma trottoar, klädd i sin studentmössa och svängande med käppen, som han brukade. Mitt hjärta stod alldeles stilla, och jag vet inte hur jag fick kraft att gå emot honom. Men då han bara var ett par alnar ifrån mig, stannade han och vände sig åt sidan för att se på fotografierna i boklädsfönstret... eller för att slippa se mig?! Jag gick förbi honom, och då jag vände mig om, hade han fortsatt sin väg med raska steg, och snart var han försvunnen om hörnet. Jag hörde mig själf gapskratta, och sedan minns jag ingenting... jag kom aldrig till min blifvande principal, jag dref omkring i en skogsdunge utanför staden, tills det blef mörkt, och då gick jag in i staden, stod en stund på järnbron och funderade på att hoppa i ån, men ändrade tankar och gick till vackra Minas kafé i stället, och där träffade jag alla mina gamla supbröder, och *de* kände igen mig, de voro till och med nog vänliga att bära hem mig döddrucken framåt morgonsidan och lägga mig på min mors förstutrappa. Och sedan bar det utför med mig. Kanske det kunde ha varit någon hjälp för mig, om Gustaf Hjälms hade känt igen mig den där gången. Men det

var väl mitt öde, att sandkornet *skulle* rasa... och dra så många andra med sig... dra med sig tro och hopp och kraft till det goda och viljan att hålla mig uppe. Många gånger nu efteråt har jag tänkt, att det kanske inte var afsiktligt han handlade, som han gjorde. Det kan ju hända, att han verkligen inte såg mig... eller också var det kanske tanklöshet, han kom inte att tänka på, att jag just i det ögonblicket behöfde ett vänligt ord, åtminstone en nick, en hälsning... ett halmstrå att gripa fatt i, om jag inte skulle gå till botten. Nå, det är det-samma med det, jag *gick* till botten, och jag anklagar ingen annan än mig själf. Jag hade ju ingen rätt att begära något af någon.'

Ja, så där ungefär talade Bergdahl, medan jag satt hos honom i cellen i förmiddags, och jag atbröt honom inte, ty jag förstod att det gjorde honom godt att få tala ut, och när jag gick, bad han mig komma snart tillbaka. Det har han aldrig gjort förr, och jag visste nu, att hans stund är kommen och att jag *skall* vinna honom.»

Konsuln satt tyst en lång stund, försjunken i tankar. Till sist såg han upp och sade:

»Tack för historien. Den är lärorik. Jag skall gå hem till mig och tänka närmare på den.»

Han reste sig.

»Det vill jag bara säga er, herr pastor, att det inte i mitt minne finns ett aldrig så litet spår kvar efter det där mötet på Storgatan, som Bergdahl talade om. Jag kan alltså inte säga, om jag verkligen såg honom eller inte. Men sådan jag minnes mig själf från den tiden — nästan öfvermodigt och trotsigt fri från alla fördomar, därtill med ungdomens vanliga benägenhet att spela en ädel roll — tror jag nog, att jag inte skulle ha stannat och sett in i boklådsfönstret, om jag sett honom. Vill ni, nästa gång ni går till honom, hälsa honom från mig? Ja, ni kan ju fråga honom, om det gör honom någon glädje, att jag kommer upp och hälsar på honom någon dag för att språka om gamla tider.»

»Tack, det skall jag göra.»

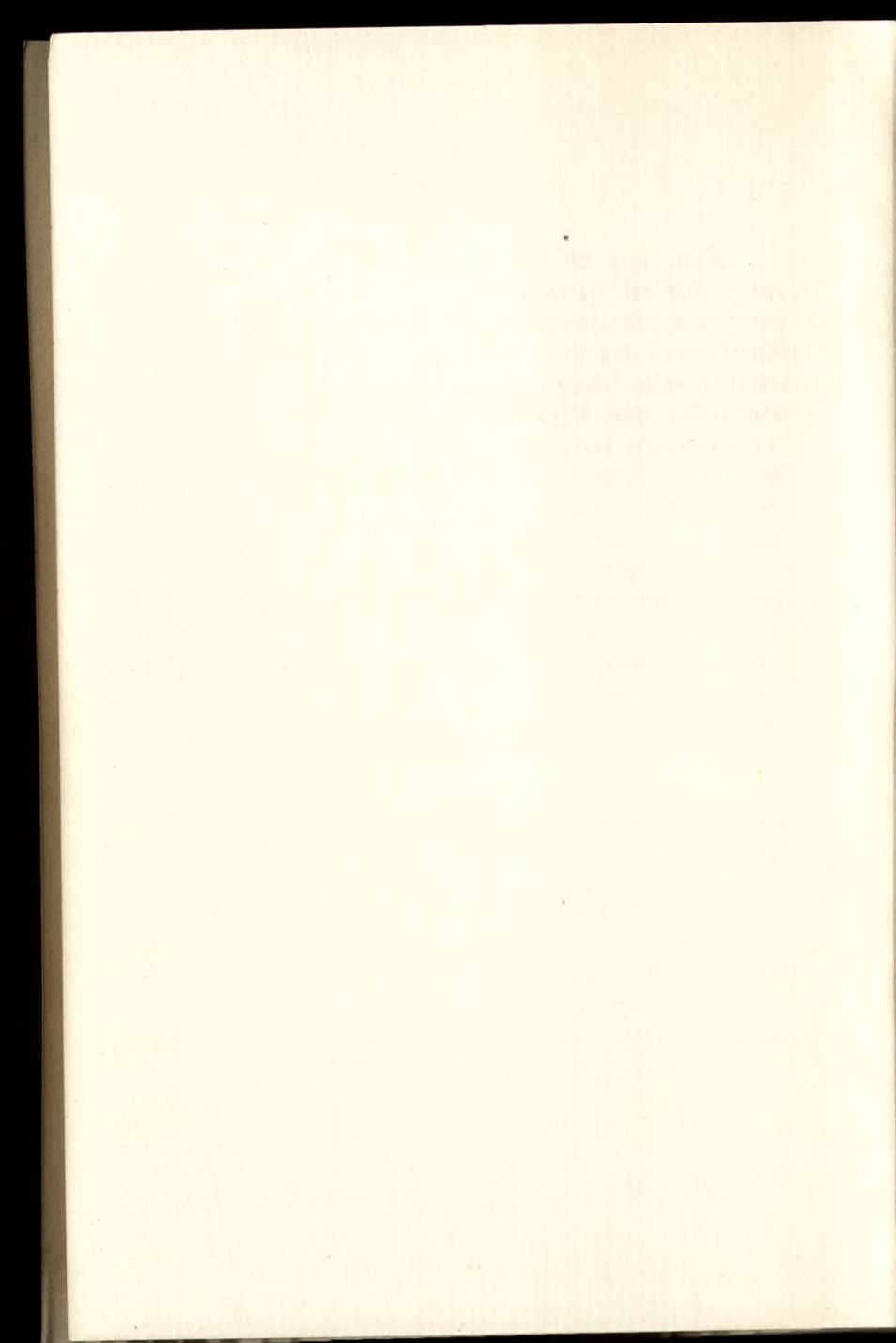
»Farväl nu, pastor, och tack... ja, jag räcker er handen af gammal vana, men ni vill kanske inte ta den?»

Konsulns godmodiga leende fick en nyans af rörelse, då den unge prästen till svar fattade bägge hans händer och tryckte dem med en värme, som var värtaligare än ord.

Några dagar därefter fick pastor Lindeman följande lilla biljett med stadsposten:

»Kom upp till mig någon kväll, då ni är ledig. Jag vill gärna tala med er om er gamla plan, det där hemmet för frigifna fångar. Kanske kan jag ändå i det fallet undantagsvis gå ifrån mina lokalpatriotiska idéer. För öfrigt, här är ju inte fråga om välgörenhet, endast om att betala en gammal skuld. Välkommen till er vän

Gustaf Hjälms.»

Huru lilla Elsa blef
prostinna.

Det var stort namnsdagskalas på länsman-
gården. Stämningen i salen, där kaffet dracks,
hade alltifrån början varit mycket liflig, och
den höll sig uppe på samma höjd äfven under
påtåren och tretåren, men just som teskedslam-
ret efter den sista upphörde, tog sig en illvillig
tomte, som låg på lur i någon vrå, det orådet
för att vrida alla pratmaskinerna i baklås, och
det uppstod en sådan där hemsk, omotiverad
tystnad, som kan bringa en stackars värdinna
till förtviflan. Det enda man hörde var en
stor spyfluga, som dunsade mot papptaket, och
hvar man tittade, såg man krampaktiga, för-
lägna leenden på alla ansikten. Till och med
den annars så obesvärade Stockholmsfrun, Fanny
Eckhoff, som hitills skrattat och pratat så ifrigt
med lilla prostinnan Arnborg, hvilken hon hållit
instängd i en vrå bakom pianot, tycktes fjättrad
af den ohyggliga förtrollningen och såg sig

omkring åt alla håll efter ett aldrig så litet halmstrå att gripa fatt i. Vårdinnan var i en beklagansvärd sinnesförfattning, ungefär som då man drömmer att man ramlar ner från ett högt kyrktorn och bara faller och faller genom en ändlös rymd utan botten. Ett ögonblick tänkte hon på att be guvernanten på Stora Björnö sjunga ett par visor, men så kom hon i håg, att hon nödvändigt måste spara detta nödankare till dukningen. Men nu kom befrielsen i skepnad af hennes man, hvilken uppenbarade sig i dörren till kontorsrummet, som en räddande ängel på en bakgrund af gråa cigarmoln, och med snabb uppfattning af situationen frågade, om inte Kristina skulle be sina gäster gå ut i trädgården och smaka på krusbären.

Förhåxningen var bruten, det kom åter lif i de förstenade leendena, flugans dunsar mot taket öfverröstades af skrapande stolsben, och inom ett par minuter var salen tom och utmed stora krusbärsgången i trädgården spred sig en dubbel tiraljörkedja af färgrika helgdagstoalletter.

Men Fanny Eckhoff kände till en jättestor gammal buske med de härligaste röda vinbär i en aflägsen vrå at trädgården, och dit drog hon den lilla prostinnan med sig. Det var första gången hon träffade henne, och med sin

vanliga impulsivitet hade hon redan efter fem minuter aldeles förälskat sig i den lilla naiva tjuguaringen, hvars glittrande bruna ögon och skrattgropar i kinderna skvallrade om, huru svårt hon hade att balansera sig fram med sin stora värdighet som prostinna. Redan det, att då hon som vanligt kom ner från Stockholm för att tillbringa några sommarveckor hos sina svärföräldrar, finna ett nytt ansikte — och ett så förtjusande litet ansikte — bland de gamla välkända Glimstaborna, var ett evenemang för Fanny, och då hon därtill på förhand visste, att denna lilla nygifta prästfru varit skollärlarinna djupt inne i Kolmården och genast tagit alla socknens damer med storm, trots det att hon korsat så många mammors giftermålsplaner för sina döttrar, var detta mer än som behöfdes för att drifva upp Fannys intresse till kokpunkten. Under den timme kaffedrickningen pågick där inne i salen, lät hon hela sin omotståndlighet spela där borta i pianohörnet, och det gick med den lilla prostinnan som med alla andra: hon gaf sig ögonblickligen fången på nåd och onåd. Ingen Glimstabo hade ännu kunnat försvara sig mot Fanny Eckhoffs glada, rättframma, litet despotiska älskvärdhet. Efter en timmes bekantskap stod man på den fot med henne,

att man kände det som en glädje och en skyldighet att få vränga hela sitt hjärta ut och in för henne, som för en borttappad och nyss återfunnen barndomsvän.

»Här äro vi alldeles ostörda», sade Fanny, i det hon slog sig ner bakom vinbärsbusken och gaf Elsa Arnborg en vink att göra det samma, »och här kunna vi få prata riktigt ogeneradt. Och nu måste ni genast säga mig, söta välsignade lilla fru Arnborg, hur i all världen ni kunnat skjuta upp så här midt i Glimstasocieteten som en champignon på en enda natt? Jag är så nyfiken på er, så jag kan springa i tusen bitar. Då jag reste härifrån i höstas, hade jag ingen aning om, att ni fanns till.»

»Och ändå hade jag då i två hela år suttit som lärarinna i brukspatron Willners privata folkskola», inföll den lilla prostinnan, i det hon stack in en rubinröd vinbärsklase mellan sina hvita tänder.

»Men detta är ju ett mirakel!» utbrast Fanny. »Ingen af alla herrskaperna här nere i kyrkbygden kände er, prosten Arnborg kom hit till socknen första maj i år, vi ha nu den tjugufjärde juli, och på knappa tre månader har ni redan hunnit fånga honom och stöka undan med både förlofning och bröllop.»

»Ja, vi gifte oss midsommarafton», sade Elsa triumferande.

»Ni måtte ha känt honom förut!»

»Nej, visst inte, första gången jag såg honom var första maj, då han kom hitflyttande. Vi voro på samma ångbåt från Norrköping, han och jag.»

»Blef ni presenterade för hvarann på ångbåten?»

»Nej, inte precis det . . . vi ha egentligen aldrig blifvit presenterade för hvarandra.»

»Nå, men hur i all världen gick det då till, att ni blef bekanta?»

»Jo, det var lördagseftermiddag, och jag hade varit inne i staden för att göra litet matuppköp för veckan. Jag skulle fara hem med sexbåten och stod just uppe på akterdäck och räknade öfver mina paket. Bland annat hade jag köpt en bra nog stor påse med karameller, för jag brukade alltid ha så'na att ge mina barn, då de hade varit särskildt snälla, eller att muta dem med, då de va' särskildt stygga, fast det va' de just aldrig, jag kom alltid så vådligt bra öfverens med mina ungar, isynnerhet de minsta, mina små grisungar, som jag kallade dem. — Ja, jag stod vid relingen och hade just öppnat min stora karamellpåse och skulle

till att smaka på en af karamellerna, om det var rätta sorten — då fick jag en förskräcklig knuff bakifrån af en armbåge, så att jag tappade hela påsen och alla karamellerna trillade som ärter rundt omkring däckets! Jag vände mig om alldeles förfärligt ond, det kan väl fru Eckhoff tänka sig, och bakom mig stod där en lång, svartklädd, litet fetlagd herre med vackert ansikte och svart skägg och bad mig tusen gånger om ursäkt för sin klumpighet — han hade haft ögonen på stadsbuden, som buro hans flyttsaker ombord, och så skulle han anvisa dem plats för en gungstol på akterdäck, och då råkade han puffa till mig. Jag hörde knappt på hvad han sa', för jag var så ond och ledsen, så jag hade gråten i halsen, och jag svarade inte ett ord, jag bara gick omkring och plockade opp mina karameller, och lyckligtvis var då däckets blankt och fint, så karamellerna blef då inte mycket sämre för det, men retsamt var det i alla fall, och när Harald såg — ja, för det var Harald —, att jag var så ledsen och ond, så hjälpte han mig att plocka, och där gick vi och bockade oss efter karamellerna, ända tills jag hade dem allesammans i påsen igen, och när han så bad om ursäkt för sista gången och lyfte på hatten, såg han visst, att

jag hade tårarna i ögonen, för då tittade han på mig så där skälmaktigt som han kan göra, ni vet, och så frågade han, om jag, stora flickan, var så förskräckligt förtjust i sötsaker, efter jag kunde ta den där saken så tragiskt, men då sa' jag honom, att det inte var mina karameller, sa' jag, det var mina skolbarns karameller, och de va' alltid vana att få hvar sin mest för hvarenda dag, och tänk om karamellerna trillat i sjön, då hade jag varit utan en hel vecka, för jag var ju bara ledig att fara in till stan om lördagarna, och han kunde gärna ha varit litet försiktigare med sina armbågar, en annan gång kunde han kanske ställa till ännu värre spektakel. Han bad mig återigen om ursäkt, men jag såg nog på honom, att han tyckte alltihop var en struntsak, och det retade mig in i själen, och under hela vägen från staden satt han och såg på mig tvärsöfver däckets, det kände jag nog, fast jag vände bort hufvudet, och om jag någon gång råkade titta på honom, såg jag alltjämt det där röda och hvita skälmaktiga leendet inne i det svarta skägget, och så klippte han så lifvadt med sina stora, blanka bruna ögon. Men när vi kom till Glimsta brygga, så gick han af ångbåten och vi fick ligga där i en halftimme bara för hans flyttsaker, och då

begrep jag, att det var vår nya prost, men jag tänkte nog, att han skulle vilja säga adjö till mig, och därför gömde jag mig i restauratrisens hytt, så att han hittade mig inte, fast jag såg genom gardinspringan, att han var nere i salongen och tittade efter mig.

Ja, det var första maj, det. Se'n gick det väl ett par veckor, men jag hade inte kommit mig för att gå i kyrkan. Alla mina bekanta uppe vid bruket frågade, om jag inte var nyfiken på att höra den nya prostens predika, men jag slingrade mig undan; jag vet rakt inte, hur det kom sig, men det var precis som om jag varit rädd för att han skulle få se mig och känna igen den där dumma flickungen, som grät för sina karameller. Men så var det en måndagsmorgon — det var ändå den 17:de maj, det glömmar jag aldrig så länge jag lefver —, som mina barn hade varit alldeles ovanligt snälla, och jag var i ett lynne så jag ville ta hela världen i famn. Så där var det alltid om måndagsmorgnarna, då hade jag suttit och haft tråkigt hela söndagen och längtat efter mina ungar, för utan dem var det ju så ensligt och liflost där uppe i min skog, dit ingen kom. Men den här måndagsmorgonen var det liksom någonting särskildt. Jag tyckte, att allting skrat-

tade omkring mig, solstrålarna, sparfvarna i takfoten, bien ute i körsbärsblommen, ja, själfva luften, som dallrade öfver min nysådda trädgårdstappa. Mina grisungar på första bänken hade ritat sådana roliga k'n i sina skrifböcker, så jag tyckte de såg ut som en hel hop lifvade pojkar som sprattlade med armar och ben, och först skrattade vi åt det en stund, sedan var det en af de större barnen som svarade något bakvändt i geografin, hvad det nu var, och så till sist under katekestimmen var det en af de allra minsta grisungarna, som frågade helt oskyldigt, hvem Gud var gift med, efter det taltes så mycket om Guds barn, och då vardt det ett skratt i hela skolsalen, så det klingade i fönsterrutorna, och se'n blef det väl inte längre någon styrsel på mina ungar den dagen, tänkte jag, så att vi satte oss till att äta karameller en stund, och se'n bad ungarna mig, att jag skulle härma djur. Se, det var min lilla specialitet på den tiden, isynnerhet spädkalfvar och fölungar och tuppar kunde jag härma alldeles vådligt styft. Nå, jag stod där uppklifven i katedern och härmade det ena djuret efter det andra, och barnen skockade sig i en stor ring rundt omkring mig och tjöt af förtjusning — och just som jag var som bäst

i tagen med att kråma mig och flaxa med vingarna och gala Kuckeliku-u-ul i himlens sky — så stod nya prosten midt framför mig i rummet och sa', att han hade kommit för att inspektera skolan!»

»Alla helgon!» utbrast Fanny skrattande.

»Jag kan ännu i denna stund inte begripa, hur han hade kommit in utan att jag sett honom. Jag blef så förskräckt, så jag trodde jag skulle ramla ner från katedern, och när jag väl kom ner på golvet, skulle jag helst ha velat kila förbi honom och in i mitt rum och rigla dörren om mig, men jag kunde inte, mina fötter voro fastväxta vid golftiljorna. Och för resten, när jag såg riktigt på honom, så tyckte jag, att han inte såg riktigt ond ut; nej, det ryckte i skägget på honom, och ögonen spelade klipskt, nästan som på ångbåten, och jag tror bestämdt, att han bara ansträngde sig att se barsk ut. Det första han gjorde var att ge barnen lof, och sedan de hade försvunnit helt tyst och stilla, bad han mig sitta ner, och själf satte han sig på en skolbänk framför mig, och så började han göra mig en hel hop frågor, hur gammal jag var, hur länge jag varit lärarinna, hvarför jag hade blifvit det, hvad mina föräldrar va' för slags folk, och då han hörde,

att jag stod alldeles ensam i världen, var det som om han blifvit litet vänligare, och sedan tog han reda på, hvad jag hade för metod med barnen, och då jag sa' som sanningen var, att jag just inte hade någon metod, utan bara vänlighet, och att jag alltid försökte tala till dem, som om de varit mina små syskon allihopa, blef han tyst och funderade en stund och bara såg på mig, som om han velat se tvärsigenom mig. Och så reste han sig och tog mig i hand och sa', att jag var mycket för ung och oerfaren att vara lärarinna och att han fick lof att öfvervaka min skola riktigt noga, han ämnade på det hela taget ägna mycken uppmärksamhet åt alla folkskolorna i socknen, men särskildt min, för han trodde inte, att kuckeliku och karameller var någon riktigt bra metod, och han skulle nog komma på inspektion till mig en gång i veckan, och det var besynnerligt, när han sa' det, så blef jag inte rädd alls!»

»Nå, kom han sedan en gång i veckan och inspekterade er?»

»Nej, han kom två. Och för hvar gång dröjde han allt längre och talade med mig om allt möjligt, både allvarligt och skämtsamt, men minst om skolsaker, och alltid var han så vän-

lig mot mina barn, och en gång hade han med sig en stor påse med knäck, som han hade låtit sin hushållerska koka enkom åt mina grisungar, och då vardt jag så glad så jag brast i gråt, och från den stunden visste jag, att jag var så kär i den mannen, att jag kunde ha gått genom eld och vatten för honom, om han befallt mig det, och det fast han var min prost och tjuguar äldre än jag och fast jag bara var en fattig skollärlarinna.»

»Nå, men frieriet då, hur gick det till?»

»Jo, ni skall få höra. En dag, just som mina barn hade gått och jag stod i mitt kök och skulle laga till litet middag åt mig, såg jag hans hufvud skymta förbi fönstret. Jag till att torka mig om händerna och kila in i skolsalen, och där stod han redan — allvarsam som det värsta åskmoln och med händerna på ryggen. Han tog mig inte i hand som vanligt, han hälsade knappast, och utan den minsta förberedelse sa' han mig, att han nu efter noggrann pröfning och flitig inspektering hade kommit till det resultatet, att jag inte alls dugde till skollärlarinna och att jag från och med terminens slut kunde betrakta mig som skild från min plats. Jag trodde först, att jag hört orätt, och jag spände ögonen i honom för att se

efter, om han skämtade eller talade allvar, men då jag inte kunde märka några ryckningar i skägget, rann sinnet på mig, och jag ämnade just säga honom, att min skola var en alldeles privat inrättning, att jag uteslutande var i brukspatron Willners tjänst och att prästerskapet inte hade med mig att göra, men då förekom han mig; han lade bort sin åskvädersmin, det glittrade till tjufpojktigt i hans ögon, och så sa' han:

»Men jag vet en verksamhet, som skulle passa fröken Elsa mycket bättre. Det är en plats ledig hemma hos mig i prostgården. Skulle ni inte ha lust att komma till mig som . . .» han dröjde på ordet.

»Som hvad då?» frågade jag, ännu ganska på min kant.

»Som prostinna», sa' han, den rysliga människan, och innan jag visste ordet af, hade jag hans lena svarta silkesskägg mot min kind, och så . . .»

Elsa tystnade och böjde sig djupt ner efter en vinbärsklase.

»Och så —?» upprepade Fanny nyfiket.

»Och så voro vi förlofvade», sade Elsa, i det hon lyfte upp hufvudet och visade, att hennes kinder voro nästan lika röda som vinbären och ögonen lika blanka som de. »Men

jag tror jag är tokig, som sitter här och babblar om allt detta för en vildt främmande fru!»

»Säg mig nu bara en sak till: hvarför gifte ni er så i vildaste galopp?»

»Jo, se tant Eckhoff, er svärmor — — nej, nu måste vi bestämdt gå till de andra fruarna.»

»Min svärmor —?»

»Ja, hon lämnade aldrig Harald i fred, hon trodde inte, att det var allvar med den där förlofningen, hon försökte på allt sätt framhålla sin dotter Hortense, och från ett visst annat håll fick han oupphörligt anonyma kärleksverser, så att vi kom öfverens om att lysa för oss oförtöfvadt. Hvad hade vi att vänta på för resten? Min skoltermin var ju slut. Och bröllopet stod i kyrkan, och vet ni, hvem som va' tärnor och marskalkar? Jo, alla mina grisungar — tolf par, i spritt nya kläder, som de hade fått af Harald! Å, han är ingen människa, han är en ärkeängel. Kom nu, där ser jag tant Eckhoffs röda sidenklädning mellan buskarna.»

»Men litet allvarsam är han allt ändå för en sådan liten vildbasare som ni?»

»Allvarsam han? Ja, på predikstolen och i sällskap. Men ni skulle se honom hemma. Vet ni, hvad vi göra ibland, då vi inte ha något

annat upptåg för oss? Jo, då solen skiner in i hela våningen, sätta vi alla takkronorna i rörelse som gungor, så att prismorna rassla, och de röda, gula och blåa solfläckarna jaga hvarandra som fjärilar, och så springa vi ur rum i rum och jaga hvarandra, vi också, och skratta som tosingar, och så — — nej, nu *går jag*, antingen ni vill följa med eller inte, för det passar alldeles bestämdt inte för en gammal prostinna att sitta gömd bakom en vinbärsbuske och berätta sådana galenskaper — adjö!»

»Nej, vänta litet, bara en enda fråga till . . .»

Men hon var försvunnen, och ett par minuter därefter hittade Fanny henne i förmaket, fördjupad i en allvarlig diskussion med komministerns dotter Lina om bästa sättet att sylta ingefärspäron.

I elfte timmen.

Ett Capri-minne.

Knappast hade vi kommit litet i ordning på vårt hotell nere vid stora marinan, förr än vi begåfvo oss ut på ett ströftåg uppåt ön för att återupplifva bekantskapen med gamla kära favoritplatser, sedan vi förra gången besökte Capri. Vi försmådde turisternas breda landsväg och klättrade med svett och möda, men muntra och öfverlyckliga uppför den besvärliga, i berget uthuggna trappa, som förenar marinan med staden Capri och som infödingarne ännu med förkärlek begagna. Vid hvar tionde steg stannade vi för att beundra en utsikt, en rosenkaskad öfver en port eller någon pittoresk gårdsinteriör. Allt var sig så likt, endast grönare och saftigare än för fem år sedan, ty våren var nu längre framskriden, fikonträden, som då stått gråa och nakna, buro nu sin smaragdgrönaste löfskrud, och vinrankorna klädde hela Capri med yfviga guirlander som till någon stor helgöfest, och

det var verkligen en högtid, som förestod: sommarens långa, underbara fest till den stora Pans ära.

Det var med glad andakt vi åter togo all denna skönhet i besittning. Och vi täflade om att påminna hvarandra: minns du den muren med glycinierna på... minns du den gamla gumman i porten, henne som vi kallade Clotho; hon sitter där med sin slända alldeles som förr, hon har inte kunnat bli mera hundraårig än hon var då. Och minns du den där pergolan med sina hvita pelare, där ödlorna alltid kilade upp och ner i solskenet? Och för att likheten skulle bli fullständig kom nu vid en krökning i trappan en liten halfnaken, svarthårig kerub på fyra år framstörtande ur sitt bakhåll — det var inte vår Beppino, men säkert hans yngre bror — och räckte oss en svällande, blodröd ros och jollrade med sin lilla milda, silkeslena röst: »*Prendi, signor, prendi!*» Och jag tog blomman alldeles som förr och satte den i mitt knapphål, utan att ge honom någon slant, och fortsatte min väg med stenhårdt obeveklig min bara för nöjet att höra hans små steg trippa bredvid oss och se hans blanka svarta ögon leende hänga fast vid mina, och slutligen se hela det lilla guldbruna ansiktet stråla upp som

en sol, då han fick två soldi i stället för en och därtill en klapp på kinden . . .

Vi hade egentligen ämnat oss ner till lilla marinan på andra sidan ön, men i stället för att vika af den gamla kända vägen dit ner, fortsatte vi in till staden, för att på café Hidigeigei få oss en läskedryck i värmen. Äfven där var allt sig likt, den ståtliga Lucia Morgano, som själf serverade oss, hade blifvit litet fetare, men rörde sig fortfarande med samma gudalikt flegmatiska lugn mellan alla dessa främlingar, som på de mest skilda språk tiggde om hennes uppmärksamhet och slutligen fingo sina önskingar tillfredsställda, antingen de gällde fotografier, silkesvaror, té med plumcake eller bara ett leende af värdinnan.

Vi sutto ute på den lilla terrassen och drucko vårt seltersvatten. Vid bordet bredvid vårt satt en ensam herre, som jag tyckte mig känna igen. Men hvar hade jag sett honom?

Han var liten, något puckelryggig, hade ett stort hufvud med kortklippt, blondt, gråsprängdt hår och läste med närsynt plirande ögon i en engelsk tidning. Jag letade i mitt minne, men kunde ej finna honom i någon vrå. Min hustru tyckte också, att hon hade sett honom förr, men ej heller hon kunde minnas

hvar. En gång såg han upp och betraktade oss tankspridt och likgiltigt, men ingen min af igenkännande gick öfver hans ansikte. Det var väl alltså ingen bekant till oss — kanske blott en tillfällig likhet.

Men jag kunde ej få honom ur mina tankar. Då man en gång börjat fundera på en sak, om än aldrig så intresselös, blir det ju lätt en tvångsidé.

Vi hade uppgifvit lilla marinan och styrde i stället stegen förbi hotell Pagano, hvars gamla jättepalm ännu stod kvar och viftade till oss ett tack för sist. Här hade vi nämligen bott förra gången. Men nu hade vi ej tid att gå in där och upplifva gamla minnen, ty det hade kommit på oss en längtan att återse Arco naturale.

Då vi kommo till den grupp af bondgårdar, där vägen viker af ner till den vackra utsiktspunkt som var vårt mål, erinrade vi oss den lilla fula, plattnästa Filomena, som varit vår ciceron första gången vi gingo till Arco naturale och som roat oss så mycket med sin sprittande, nästan ödleaktiga liflighet. Jag tyckte mig ännu höra hennes oafbrutna svada, en bubblande ström af ord, ord, ord, hvaraf jag då ej förstätt en tiondel — och jag tyckte mig se henne ursinnigt rycka upp gräs och

blommor rundt omkring sig, bara därför att hon ej kunde vara stilla en sekund, och litet emellan slå en kullerbytta bland stenarna och skratta som en toka åt vår rädsla, att hon skulle rulla ner i bråddjupet. Här i den låga, hvita byggnaden bodde hon, det visste jag, och jag gick in för att fråga efter henne. Modern gaf mig en misstrogen blick; hon nekade icke för, att hon hade en dotter, som hette Filomena, men hon var inte hemma, hon var gift sedan ett år med skolläraren i Anacapri. Gift! »Men för fem år sedan kunde hon väl inte ha varit mer än tio år på sin höjd?» utbrast jag helt förbluffad. Mycket riktigt, nu var hon femton och ett halft och redan mor till en liten *bambino*. Filomena som maka och mor! Jag tyckte mig just se, hvad hennes mans skolbarn skulle ha för respekt för henne! Men jag glömde, att jag var i södern, där människorna mogna lika fort som apelsinerna.

Vi fortsatte vår väg och voro snart vid målet. Men då jag såg den väldiga gotiska klippbågen, ett mästerverk af naturens egen hand, som reste sig nere vid stranden lik ett fragment af en jättekatedral, som tidens och hafvets frätande böljor ej kunnat rå på, och jag såg aftonsolen breda sin fina guldton öfver

dess skrofliga väggar, där buketter af vilda blommor hakat sig fast i hvarje remna, och såg hafvet blänka fram inom dess bågformiga ram som en djupblå spegel, och som bakgrund till alltsammans Sorrentolandets i solrök förtonande linier — då var det ej det härliga natursceneriet som helt tog mig fången, nej, det var min tvångsidé, som sköt fram likt en blix, och jag utbrast:

»Nu vet jag, hvem den puckelryggige mannen är! Det är den amerikanske romanförfattaren, du minns, mr Stevens!»

Ty där nere, ett långt stycke under oss, på den i klippan uthuggna soffan, hade jag för fem år sedan öfverraskat hans dotter, miss Rosy, och den bröstsjuke unge tysken . . .

Och nu stod hela den lilla historien så lefvande för mig, och jag fick lust att berätta den . . .

Vi hade den gången tagit in på hotell Pagano, bekant för sin stora palm i trädgården och för sin matsal, som liknar refektoriet i ett kloster, men där de kalkrappade väggarna af forna hotellgäster — tyska artister — betäckts

med målningar till vinets och kärlekens förhärlikande.

Det tyska elementet var som vanligt dominerande, under sorlet vid middagsbordet var det orden »wunderhübsch», »wunderschön» och »wundervoll», som flöto ofvanpå, och man började nästan tro på den stora nationens med äkta tysk inbilskhet proklamerade kulturuppgift att »germanisera» Capri.

Till grannar vid bordet hade vi två gamla skolfröknar från Thiergartenkvarteret i Berlin, hos hvilka allting var klotrundt. Det enda, som var spetsigt, var deras tunga, så snart talet råkade falla på de öfriga bordsgästerna, om hvilka de hade en hel massa historier att berätta. I allmänhet var det förvånande, huru väl dessa från alla väderstreck sammanförda tyskar hade reda på hvarandras intimaste förhållanden. Efter den första middagens slut visste vi mycket mera om bordsällskapet än vi ville veta.

Det enda, som till en viss grad intresserade mig, var hvad de bägge gamla fröknarna haft att förtälja om de tre personer, som sutto midt emot oss: en puckelryggig, medelålders herre, som ej sade ett ord, hans unga vackra dotter, som talade engelska med amerikansk brytning, och hennes granne, en ung man, som svarade

henne på tyska. Den gamle herrn hette Stevens och var från Boston, han låg på Capri för att skrifva en roman färdig; hans dotter var förlofvad med en affärsman i sitt hemland, men underhöll det oaktadt en liflig flirtation med den unge tysken, som hade lungsot, var utdömd af läkare och kanske bara hade ett par månader kvar att lefva. Han hette Hirschfeld, var son till en numera afliden stor godsägare i Bayern och hade rest till södern för att förlänga sitt lif med några veckor. Då han kom för en månad sedan, hade han hostat förskräckligt och varit mycket eländig, skjutits omkring i rullvagn af sin betjänt och intagit alla måltider på sitt rum, men sedan den där kärlekshistorien med miss Stevens kom i gång, hade han blifvit betydligt friskare, ja, alldeles som en ny människa. Missen hade gjort hans bekantskap ute i trädgården, där hon satt och målade akvarell, och sedan hade hon på amerikanskornas vanliga ogenerade manér gjort sig god vän med honom. Att förvrida hufvudet på en stackars gosse, som döden redan satt sin stämpel på, det var en oförsvarligt grym lek, tyckte de klotrunda, och det skulle aldrig ha kunnat hända en tysk flicka.

Jag såg litet närmare på det unga paret.

Hans sjukdom måste verkligen nu ha befunnit sig i ett gynnsamt stadium, ty som någon döds-kandidat såg han sannerligen ej ut. Endast hans svaga, litet hesa röst och den ytterligt magra, vaxhvita handen, hvarmed han nu serverade sin vackra granne af det doftande röda Caprivinet, antydde, att vi här hade en lung-siktig framför oss. Hans hy var genomskinligt hvit, men den ännu barnsligt rundade kinden hade en fin, skär rodnad, och de djupt liggande ögonen strålade som ett par milda stjärnor, då de hvilade på den blonda flickan vid hans sida. På hans ringfinger och i det broderade skjortbröset gnistrade stora diamanter, och hela hans person hade en prägel af dandyism, som egen-domligt stack af mot den germaniskt oklippta och hemsydda urenkelheten rundt omkring.

Miss Rosy Stevens var en vacker flicka som hundra andra, utan något särskildt utmärkande, som gjorde, att blicken ville dröja längre vid hennes ansikte än vid andras. Hon var icke kokett, ty hon hade gått till bords direkt från målningen, utan att se sig i en spegel, därom skvallrade en liten cinoberstrimma på hennes haka, och hon var inte kär i den unge tysken, ty då hennes far ur bröstfickan tog upp ett bref, som kommit nyss med posten — »från

din fästman» —, såg jag, att hon blef så glad, att hon fick tårar i ögonen, och ryckte till sig brevet med en sådan ifver, att hon så när slagit omkull vinglasen framför sig.

På kvällen var det stor tarantella nere i den rymliga vestibulen. Alla Paganos gäster och många från de närliggande hotellen hade kommit för att se på. Vi togo plats vid trappväggen till öfre våningen, ty därifrån hade man bättre öfverblick. Vi hade redan i Sorrento sett tarantella och känt oss besvikna, ty där dansades den i kostymer af siden, sammet och guldgaloner och med en precision och en inlärd grace, som verkade alldeles för mycket teaterbalett. Men här var det något helt annat. De dansande voro här handtverkare, barcajoler, korallhandlarskor eller fiskaredöttrar, som uppträdde i sina hvardagsdräkter, några till och med barfotade; dansen gick med lif och lust, men utan skolade attityder eller noggrant symmetriska grupperingar, och den af de uppträdande, som gjorde den mesta effekten, var en tjock, ständigt skrattande gumma, hvars roll hufvudsakligen bestod i att klappa i händerna och galoppa af och an som en skottspole mellan de dansande, för att oförmodadt stöta till någon af kavaljererna med sin massiva bakdel och

därigenom bringa honom ur koncepterna. Efter tarantellans slut dansade gamla Caroli — så hette hon — en särskild pas de deux med den unge barberaren vid torget och visade sig därvid vara den skickligaste af alla de uppträdande. Sedan åskådarna på en tallrik erlagt sin tribut — mest kopparslantar — drogo tarantelladansarne sig tillbaka, efter att ha druckit ett glas vin »*alla salute dei signori forestieri*», och nu vidtog den senare afdelningen af aftonunderhållningen, då hotellgästerna dansade själfva. Musikanterna spelade upp en vals, och snart sviktade stengolfvet under hasande och skrapande tyska plattfötter.

Men det, som förvånade mig i hög grad, det var att se unge Hirschfeld dansa med miss Rosy. En dödsdömd! En lungsiktig, som kunde dö knall och fall, kanske midt upp i dansen! Det var ohyggligt. Och det var verkligen oförsvarligt af amerikanskan att låna sig till något dylikt. Hela sällskapet var tydligen af samma åsikt som jag, ty så snart herr Hirschfeld med sin dam dansade ut — långsamt och med en viss varsamhet, det måste erkännas —, blef det tomt på golfvet, alla ville se på dem, och ogillande ord hördes från flera håll. Men aldrig vet jag mig i mitt lif ha sett ett ansikte

så förklaradt af fullkomlig lycka som den unge tyskens nu var.

Vi tröttnade snart att se på dansen och begåfvo oss upp i det lilla läs- och musikrummet, där för tillfället ingen människa fanns. Min hustru passade på tillfället, medan alla hotellgästerna voro upptagna af dansen där nere, satte sig vid pianot och sjöng ett par Schumann-sånger. Medan hon ännu var midt inne i den sista, öppnades dörren tyst, och in trädde miss Rosy åtföljd af herr Hirschfeld. De slogo sig ner vid det stora bordet, bläddrade för syns skull i ett par gamla trasiga lånbiblioteksromaner, som lågo där och skräpade, men då sången var slut, reste de sig och gingo fram till min hustru, som ej hade märkt deras närvaro, tackade för sången, presenterade sig, och herr Hirschfeld frågade, om man ej kunde få göra litet musik tillsammans. Miss Stevens var en stor pianist, försäkrade han med ett stolt leende, och själf spelade han litet fiol.

Nu blandade jag mig i spelet, ty jag såg, att min hustru tvekade.

»Jag såg er nyss dansa där nere», inföll jag, efter att ha presenterat mig som sångerskans man, »och vi vilja naturligtvis inte hindra miss Stevens från att delta i . . .»

»Miss Stevens har lofvat mig att inte dansa mera i kväll», afbröt Hirschfeld med en glädjestrålände blick på amerikanskan.

»Säg snarare, att *ni* har lofvat mig att inte dansa mera . . . att *aldrig* dansa mera», inföll hon.

Resultatet blef, att vi gemensamt började söka efter några lämpliga noter, och snart genljöd det lilla rummet af Bragas serenad för sång och piano, ackompanjerad på fiol af den unge tysken, som spelade med elegant, smältande föredrag och de drömmande ögonen hela tiden riktade på miss Rosys metallglitrande nackhår.

Så blefvo vi bekanta med hvarandra. Men bekantskapen tycktes ej få tillfälle att utveckla sig vidare, ty de bägge unga deltog ej i sällskapslifvet på Pagano, de tillbragte hela dagarna ute i bergen, eller också såg jag dem sitta tysta på hvar sin halmstol utantör hennes fars, den ständigt osynlige romanförfattarens, öppna fönster, hon målande och han sysselsatt med att betrakta henne.

Så var det en dag som jag gick ensam till Arco naturale. Filomena kom som vanligt springande emot mig, men som hon visste, att jag numera hittade vägen lika bra som hon, nöjde hon sig med att följa med mig ett litet stycke, alltjämt sladdrande som en tätting och förvridande sitt

fula ansikte till de löjligaste grimaser; till sist slog hon helt omotiveradt en kullerbytta midt i en bondbönåker och flög sedan som en pil tillbaka hem, efter att ha inhöstat sin sedvanliga soldo. Jag fortsatte min vandring ner till Arco naturale, men stannade uppe på branten — min vanliga plats nere på soffan midtför klippbågen var upptagen. Där satt miss Rosy med hufvudet vänt utåt hafvet och ena handen kvarglömd på ett ljushårigt manligt hufvud, som hvilade i hennes knä. Det var unge Hirschfeld, som satt på marken nedanför henne och såg upp i hennes ansikte med ett uttryck af stilla extas. Jag vände mig genast bort för att försvinna så fort som möjligt, men en sten hade lossnat under min fot, och innan jag hunnit utföra min afsikt, hade den unge tyskens ögon mött mina.

Samma dag vid middagsbordet såg han mycket allvarsam ut, då han hälsade på mig, och medan jag rökte min cigarr på maten ute i trädgårdens nejlikdoftande, blåsvarta mörker, kom han fram till mig. Utan något slags inledning och utan den minsta förlägenhet itonen — hans ansikte kunde jag icke se — kastade han sig genast in på det ömtåliga ämnet, berättade, att han sett mig nere vid stranden i morse och

bad mig för miss Rosys skull lofva att behålla min upptäckt för mig själf.

»Det är för öfrigt ingenting oss emellan», sade han, »åtminstone ingenting sådant, som ni kanske tror. Hon älskar mig inte, hon har aldrig med en blick eller ett ord uppmuntrat min kärlek, hon är förlofvad, och det har hon själf sagt mig — men då var det redan för sent. Hon vet, att jag älskar henne ödmjukt och andäktigt, som man älskar den heliga jungfrun — utan anspråk, utan illusioner, utan hopp, ty jag skall ju dö om några månader kanhända. Förstår ni, huru gudomligt stor hon är i sin upphöjda godhet och barmhärtighet, då hon tillåter mig att älska henne och att säga henne det tusen gånger om dagen — ty jag är för lycklig att kunna sluta det inom mig — och att som i dag känna hennes systerliga hand på mitt hufvud? Nej, ni kan inte förstå det . . . ingen i världen kan förstå det, ty det är en gåta, som öfvergår allt mänskligt förstånd.»

Jag försäkrade honom, att jag alls icke kände någon böjelse att klandra miss Stevens för hennes fördomsfrihet. Det tycktes lugna honom och göra honom mera förtroendefull.

»Hennes trolofvade vet allt», fortfor han.
»Hon har skrivit till honom och berättat honom

om mig, han vet, att vi äro tillsammans hela dagarna och att jag två gånger har kysst hennes händer. Han känner henne och litar på henne . . . huru skulle han också kunna vara svartsjuk på en sådan skugga som jag? Jag skall ju snart plånas ut ur hennes lif, och dessutom är ju alltsammans endast ett barmhärtighetsverk, en dryck vatten, som hon räcker en törstande tiggare vid vägen.»

Det blef tyst en stund.

»Ser ni», sade han sedan med mera dämpad röst, som om han talat för sig själf, och jag hörde i mörkret, huru hans andedräkt ofta svek honom som under en häftig sinnesrörelse, »då jag fick veta i vintras, att jag snart skulle dö, var det bara för en saks skull som det vållade mig sorg. Jag har alltid varit sjuk, så långt jag kan minnas tillbaka, jag står alldeles ensam i världen, och min förmögenhet skall göra större nytta i mina arfvingars händer än i mina. Men det grämde mig, att jag skulle gå bort utan att ha lärt känna det, som alla äro ense om att prisa som lifvets högsta lycka — kärleken. Jag är tjuguet år, och jag har aldrig älskat någon kvinna. Min sjukdom har kanske gjort, att jag varit mera sent utvecklad än andra; kanske har också den egoism, som

alltid mer eller mindre torkar ut sjuklingars känslolif, gjort mig oförmögen att känna djupt och helt och stort för en annan. Och det var med bitterhet i mitt sinne jag motsåg min sista dag. Jag tyckte, att det var som att stiga upp från en festlig bankett, innan champagnen kommit . . . jag tyckte, att jag blifvit narrad och bestulen, att vår herre inte uppfyllt sin skyldighet mot mig . . . att jag kommit förgäfvets till världen. Ni förstår, det var inte ömhet och smekningar jag längtade efter — sådant har jag aldrig varit van vid —, nej, det var detta, att känna hela sin inre varelse låga upp i en stor, härlig, allt annat törintande känsla, så som man beskrifvit det för mig och som jag läst i böcker — det var *det* jag sörjde efter. Och jag tyckte, att utan *det* skulle jag dö som ett litet outveckladt och ovetande barn — det kändes nästan som en förödmjukelse att dö så. Men nu — sedan jag sett miss Rosy — å, jag *kan* inte tala om det! Det blef som en soluppgång . . . mitt lif är en jubelsång från morgon till kväll, och om nätterna kan jag inte sofva för glädje. I går morse voro vi uppe hos eremiten på Tiberio-klippan, och i det lilla kapellet där uppe föll jag på knä för Santa Maria del Soccorso och tackade henne för att hon låtit mig träffa på

just en sådan fri och stolt kvinna som Rosy, som utan trångbröstad njugghet har tillåtit mig att känna denna stora lycka fullt ut som min rättighet. Och all bitterhet är nu utluftad ur mitt sinne . . . i min sista stund skall jag tacka Gud, som varit nog rättvis att låta mig få erfara lifvets högsta lycka — om också inte förr än i elfte timmen.»

Den hesa, klanglösa rösten bredvid mig tystnade; han reste sig upp och lade ett ögonblick sin hand på min axel.

»Och nu, då ni vet, hvad hon gjort för mig, skall ni inte nännas att skaffa henne det ringaste obehag, det vet jag. God natt! Jag är egentligen förbjuden att vara ute i kvällsluften . . . men jag vet inte, hur det kommer sig, sedan detta stora och underbara kommit öfver mig, är det som om ingenting kunde skada mig. — *A rivederci!*»

Jag hörde honom aflägsna sig öfver sanden med lätta, spänstiga steg. —

Då vi några dagar därefter lämnade Capri, hade mr Stevens redan rest med sin dotter. Unge Hirschfeld var ensam kvar, men han gick fortfarande omkring med samma uttryck af stilla extas i sitt ansikte, som om han gått försänkt i en lycklig dröm.

»Jag bad henne ej ens att få följa med dem», sade han till mig, då vi togo afsked af hvarandra, »de skulle göra en mängd tröttande resor till alla möjliga småstäder i mellersta och norra Italien och sedan fara hem till Amerika om ett par veckor. Sådana strapatser skulle jag nog inte ha stått ut med, dessutom är det ännu för tidigt för mig att resa norrut, det är för kallt. Och då jag såg, hur glad hon blef öfver att jag tog skilsmässan så förståndigt, nåndes jag inte säga ett ord om, hur tomt det nu skulle bli för mig här på Capri. Och här blir för resten inte tomt — min stora, härliga lycka kan ingen ta ifrån mig, den stannar kvar hos mig.»

Och därmed skildes vi.

Men jag skulle återse honom ännu en gång. Det var i Venezia ett par månader därefter. Min hustru och jag sutto en het, stjärnklar majkväll utanför café Florian vid S. Marcotorget och svalkade oss med glace och hörde på *la banda municipale*, som ute på piazzan spelade hela andra akten ur Carmen. Plötsligt stod Hirschfeld leende och bugande midt framför oss. Han hade blifvit magrare, sedan jag såg honom sist, och äfven blekare, eller var det kanske en effekt af det blåhvita elektriska ljuset?

Trots den starka värmen var han klädd i en tjock ulster, och den hand han räckte mig var fuktig och kall. Det var inga goda tecken.

Sedan vi underrättat oss om hans hälsa, som enligt hans påstående var fullt ut lika god som på Capri — vistelsen där hade gjort honom oändligt godt, tillade han med en skälmsk blinkning till mig —, berättade jag, att vi sett en skynt af mr Stevens och hans dotter, då vi för ungefär sex veckor sedan reste genom Rom. Det gick som ett solsken öfver hans ansikte.

»Nej, verkligen? I Rom? Det måste ni tala om för mig,» sade han, i det han med ett höligt: »Ni tillåter, min fru?» slog sig ner på den lediga stolen vid vårt bord.

»Ja, men det var helt hastigt . . . vi stötte tillsammans i posthusets arkader utanför postrestante-luckan.»

»Såg hon glad ut?»

»Strålande!»

»Hon fick kanske bref från sin fästman?»
Det låg icke en skynt af svartsjuka i denna fråga, som jag emellertid ej kunde besvara.

Jag måste nu beskrifva vidare, huru hon sett ut, om hon haft sin hvita hatt med de hvita plymerna, och tala om, hvad hon sagt,

hvad vi sagt till henne och hvad hennes far hade sagt. Det var snart expedieradt, ty vi hade endast växlat några ord; de skulle resa direkt hem till Amerika dagen därpå, det var hvad jag egentligen mindes af vårt korta samtal.

»Ni tycks inte korrespondera med henne?» sade jag.

»Nej, medan vi voro dagligen tillsammans, tänkte jag inte så mycket på framtiden, att jag kom ihåg att be henne om det. Hon skulle nog inte ha nekat. — Ja, er frau gemahlin vet allt? Naturligtvis, ert tysthetslöfte gällde inte henne. — Nej, vi korrespondera inte, men *ett* bref har jag dock lofvat henne, i utbyte mot ett annat löfte af henne. Hon har lofvat mig att inte gifta sig, så länge jag är i lifvet. Däremot skall jag genom min homme d'affaires omedelbart låta underrätta henne om min hädanfärd. Det var min idé, förstår ni. Hör hon inte af något innan detta års slut, är hon fri från sitt löfte. — Ja, det där var barnsligt af mig, det erkänner jag . . . men hon förstod mig så väl och lät mig med sin vanliga fina takt knappast tala ut, förr än min begäran redan var bifallen. Ser ni, den här korta tiden jag har kvar ville jag kunna tänka på henne utan själföföbråelser och utan att någon annan ställde

sig emellan. Och miss Rosy är inte den, som gör något till hälften. Jag vet inte, hur det kommer sig, men hon tyckte visst, att hon hade en *plikt* mot mig. En plikt, som hon själf ålagt sig, förstås . . . andra har man ju strängt taget inte.»

»Och ni är fortfarande den lyckligaste människa i världen?»

»Ja, det vill säga, jublet inom mig har kanske blifvit litet mera dämpadt . . . ibland är jag förargad på mig själf för att jag inte orkar vara fullt så lycklig som på Capri, men det är väl bara vårluften, som söker mig. Nu, sedan det lär ha blifvit varmt också på *vår* sida om Alperna, skall jag resa hem till mitt gods i Bayern . . . där är underbart i juni månad . . . jag reser kanske redan i morgon, om min gamle betjänt tillåter mig.»

Han reste sig, och i den starka belysningen såg jag nu, att han hade skarpa röda fläckar på kinderna. Han tog afsked och försvann i myllret.

Men den kvällen hade vi ej någon riktig glädje af att sitta och höra på Carmen . . .

Som sagdt, allt detta stod så klart för mig, då jag nu återsåg Arco naturale och den lilla soffan.

På hemvägen kunde jag ej få historien ur mina tankar. Jag gick in på hotell Pagano för att fråga efter, om mr Stevens möjligen bodde där. Värden förstod först ej, hvem jag menade, men då jag beskref amerikanaren litet närmare, utbrast han:

»Jaså, den puckelryggige inglesen, som skrifer romaner! Signor Gobbo, som vi kalla honom. Nej, han bor inte här, han har i — låt se — fyra år haft en egen villa bortåt punta Tragara; ni har säkert sett den, en villa i pompejansk stil med en stor terrass. Han brukar ofta hälsa på här i Pagano och dricka ett glas vin.»

»Och hans dotter, är hon också med liksom förr?»

»Hans dotter? Nej, hon är gift i Amerika — det är längesedan nu — signor Gobbo berättade just för mig häromdagen, att hon gifte sig på sensommaren, sedan de varit här första gången.»

Jag visste nu, hvad jag ville veta. Hirschfelds homme d'affaires hade gjort sin plikt.

En julresa.

Bob Helling sitter vid sitt skrifbord sysselsatt med att dikta julklappsvers till sin hustru. Då hör han henne tätt utanför dörren:

»Får jag komma in, Bobben?»

Om hennes röst inte varit så olycksbådande jämmerlig, skulle han naturligtvis inte ha släppt in henne — tycker någon det, alla hennes julpaket lågo ju högtals öfverallt i rummet! Men . . . ja, Gud vet, om hon inte fått komma in ändå, de hade ju bara varit gifta i fjorton dagar.

Där stod hon nu i alla fall, gudomligt söt i sitt stora köksförkläde, med sitt burriga gula hår på ända, en sotfläck på kinden och ett telegram i de mjöliga händerna. Men hvad står på? Hans älskade blåa stjärnor glimma genom tårar, och den lilla barnmunnen skälver så misstänkt . . . trots mjöl och sot har hon bägge hans armar om sig som ett skrufstäd.

»Ajsa . . . min lilla unge . . . gråter du på julafton? Har du bränt upp alla pepparkakorna, så bekänn genast!»

Hon svarar inte, räcker bara fram telegrammet med den hand, som undgått skrufstället, och säger i tragisk ton:

»Läs!»

Och han läser: Moster Sara kommer juldagens kväll för att tillbringa sina ferier hos de nygifta. Telegraferas, om hinder skulle möta. Han står där med betydligt förlängd profil, och hon ligger i soffan, midt upp i julklappshögen, och det kommer i en oafbruten ström, utan andra skiljetecken än en snyftning här och där:

»Vår första jul! Är det inte skamligt? Men vi hade glädt oss för mycket åt att vara ensamma, därför skulle det naturligtvis inte få ske. Den otäcka moster Sara, bara för att hon inte kunde komma ifrån sin småbarnsskola och vara med på bröllopet, har hon nu hittat på det där att komma och förstöra hela julen för oss! Å, det är inte värdt att du söker försvara henne. Det är en brist på takt, som gränsar till sinnesslöhet. Ja, jag är naturligtvis inte alls så här förtviflad, därför att jag nu inte får vara på tu man hand med dig -- fastän jag tycker verkligen, att efter bara fjorton dagar ... men ser du, det är det, att hela huset nu skall bli inpyrdt med skvallerhistorier från Gefle ... hvad bryr jag mig om, hur hennes bekanta

familjer har det bakom kulisserna, jag känner dem ju inte! Och så skall hon gå och peta på hvarenda sak och inte ge sig förr än hon har fått veta på öret, hvad den kostar och hvar den är köpt. Och så skall hon gå på stöfvarejakt efter alla dina svagheter, och när hon kommer hem, skall hon trumpeta ut i alla Gefles gathörn, att du aldrig blir färdig om mornarna, att du spiller cigarraska öfverallt på mattorna och att du sitter ute hos mig i köket, då jag är där . . . tacka Gud, om hon inte säger, att du sitter där för Carolinas skull?»

»Ajsa . . . min kära lilla unge . . .»

»Men nog skall jag bli stram emot henne, det lofvar jag; jag skall visa henne, att Ajsa Helling inte alls är en sådan from liten bä-ä-ä, som hon tror . . . å, jag kan vara riktigt gemen och giftig, om jag blir retad!»

»Men då får hon ju *det* att säga i Gefle?»

»Eller också lägger jag mig sjuk hela tiden hon är här, stänger in mig i sängkammaren och faller ner rullgardinerna. Det blir ofantligt trefliga fjorton dagar, inte sant? Men jag skall nog stå ut, om *hon* kan det . . . och så skall jag säga till Carolina att koka *riktigt* svagt kaffe, det är mosters fasa, och . . .»

Nu höres en blyg pigröst utanför dörren:

»Vill frun vara snäll och komma och se på pepparkakorna?»

Ajsa reser sig upp ännu med pärlor i ögonfransarna.

»De må gärna bli uppbrända, det frågar jag inte efter . . . hvad har jag nu för allt mitt julstök, som jag haft så innerligt roligt af? Nu är all min glädje sköflad och förintad!»

Och hon gör en djupt tragisk sortie utan att skänka Bob en enda blick, fastän det ju inte är *hans* moster.

Bob börjar i förtviflans mod en tigerartad promenad af och an mellan soffan och dörren, men då hans långa ben och hans arbetande tankar kräfva större utrymme, måste han ta hela salens längd till hjälp. Och han känner sig verkligen som instängd i bur; öfverallt, där han tror sig kunna skönja en öppen utväg, stöter han mot en mur eller ett järngaller. Låta gumman komma och försöka göra *the best of it?* Omöjligt! Ajsa skulle inte kunna hålla god min. Skrifva och be moster komma en annan gång, under påsklofvet? Omöjligt! Hon är envis som synden, då hon en gång fått något i hufvudet.

Bob läser om telegrammet, och hans mulna

ansikte klarnar, han ser en springa att komma ut igenom, nej, inte en springa, en öppen dörr! Han vill ut i köket och ropa in Ajsa, men först måste han vara säker på sin sak. Han rycker till sig Sveriges kommunikationer ur tidningshållaren på väggen och börjar ifrigt studera linien Stockholm—Malmö. Låt se, en station lagom långt från Stockholm och där det finns gästgivaregård? Den till exempel . . . eller den . . . där är han tämligen säker på att hvarken han eller Ajsa ha några bekanta. Han är alldeles fylld af sin briljanta idé, hela hans ansikte lyser af pojkaktig triumf, han rusar ut i tamburen, rycker till sig hatt och öfverrock, och när han tio minuter därefter kommer tillbaka från sin stormlöpning ner till telegrafbyrån vid Karlavägen, störtar han direkt ut i köket, där Ajsa lyckligtvis är ensam med sin förtviflan och sina pepparkakor, och ropar stolt redan i dörren:

»Nu, Ajsan min, är det *all right!* Jag har telegraferat till gumman moster: 'På grund af bortresa omöjligt att ta emot. Tusen hjärtliga hälsningar från Ajsa och Bob.'»

Tablå!

Juldagen blef gästgifvarmor helt förvånad att se ett resande herrskap komma pulsande genom snödrifvorna från stationen, strax sedan morgontåget kommit. Ett ungt, fint, vackert par med en enda liten kappsäck tillhopa. De ville ha de trefligaste rummen som funnos, och det var en Guds nåd, att hon händelsevis hade dem uppeldade — ty midt i julen brukade det ju aldrig komma någon resande! — de skulle stanna några dagar och äta alla mål på sitt rum, och de skrefvo in sig i kladden som herr och fru Sterner, Stockholm.

Det var en idé af Ajsa. Man skulle vara incognito, och det var ju alltid tänkbart att det fanns någon bekant i närheten, som kunde lockas fram af ryktet om herrskapet Hellings ankomst till gästgifvaregården. Naturligtvis, den celebre författaren Hellings namn var ju känt öfverallt, och bekanta hade han i alla vrår.

Både Ajsa och Bob voro storbelåtna med sin idé. De behöfde nu hvarken såra den på det hela taget ganska hyggliga moster Sara (hon hade i en hast fått en hel massa dygder nu, sedan de ej längre voro rädda att få henne till julgäst), ej heller var Bobs telegram till henne en vanlig simpel osanning — och af denna escapade ner till Kolmårdens snöklädda

skogar lofvade de sig bägge fullt ut så mycket julglädje som om de stannat hemma i sitt varma, mjuka bo. *Det* hade de alltid kvar, men denna anonyma lilla bröllopsresa, den var något unikt, ett riktigt genidrag af den blinda slumpen. Eller rättare af Bob. Å, man är väl inte författare för ro skull heller! . . .

Och på gästgifvaregården hade de det min-sann riktigt trefligt. Två stora vindsrum med lustiga omaka möbler, klädda med röda och hvita randiga öfverdrag, en stoppad gammal länstol, som man bekvämt kunde sitta *två* i, isynnerhet om den ena satt i knät på den andra, en liten spegel i ram af gulbetsad björk, där Ajsa såg sitt ansikte som genom en dimma, och i det yttre rummet, som var deras »salong», en gammal hvitrappad öppen spisel med enrisruskor instuckna på sidorna och på kranshyllan två dråpliga svarta och hvita jättekattor af porslin, sagolika vidunder, af någon trollkarl satta till att bevaka ett kolossalt purpurkindadt äpple af papier-maché, som de tagit midt emellan sig. Och tittade man ut genom de små fyrkantiga fönstren, hade man en utsikt öfver en snöpudrad körsbärs-skog och där bortom den hvitgnistrande slätten med Kolmårdens blånande våglinier till afslutning.

Bob hade visserligen packat upp sina böcker

och ordnat sina papper och skrifsaker på bordet vid fönstret i det yttre rummet, och Ajsa hade sitt broderi liggande i beredskap på det lilla runda bordet framför soffan, men det blef just ingen tid till några insysslor. Ungherrskapet tillbragte nästan hela dagarna ute. Det var ju också ett så härligt julväder med hög blå luft, en blank, mild sol, som strödde näftals med diamanter öfver snötäcket, och i skogen ett skvatrande och huserande af entitor, domherrar och talgmesar, som tjuftojkaktigt riste ner hvita bomullstappar från grenarna, då Ajsa passerade under. Å, sådana gudomliga promenader på skogsstigar, som man mera anade än såg, hvilka killingsprång från sten till sten och hvilka snöbollskrig inne mellan de solröda furustammarna! Hvilka indiantjut af triumf, då den ene lyckades träffa den andre på de mest omöjliga ställen med en väldig lös snökula, som plattade till sig och fick sitta kvar tills den smälte, och hvilket kiknande skratt, då Bob råkade ramla raklång på rygg i en drifva och Ajsa, snabb som en liten afgrundsande, var öfver honom och »mölade» honom öfver hela ansiktet och stoppade snö i hans näsa och mun, så att han var nära att storkna, medan han låg där maktlös af skratt och ej orkade röra ett finger till sitt försvar!

Ibland lånade de en kälke af gästgifvarens gossar, en hederlig gammal hemmagjord tingest, ett par bräden mellan fyra höga stolpar, och knogade i väg med den upp till den präktiga backe, som de upptäckt ett långt stycke bortom järnvägsstationen. Det var en byväg, som ej tycktes begagnas mycket, ty där syntes sällan några medspår, och ibland kunde de få åka kälke där i timtal utan att någon vägfärande kom och störde dem. Kälken var så stor, att den godt rymde dem begge två, men Ajsa ville alltid stå bakpå och styra, Bob skulle vara passagerare. Men den gemena skurken, passade han inte på, just då Ajsa ståtligt klarerat den farligaste svängen, att sticka ut benet och ta ett krafttag med klacken i marken, så att kälken gjorde en tvär vändning åt sidan och hamnade i diket och styrman och passagerare tumlade om hvarandra med benen i vädret! Aldrig hände det, att de stötte sig, inte så mycket som en blånad eller en skråma, men så deras kläder sågo ut, då de kommo hem till gästgifvaregården! Och så röda och upphettade de själfva voro, med strålände ögon och håret i våta fastklibbade testar och händerna röda som jättekattornas förtrollade äpple! Och en sådan härlig trötthet i alla lemmar! Det var en

njutning utan like att sedan, efter måltiden, som de intogo i sin »salong», sträcka ut sig framför den flammande brasan — Ajsa i länstolen och Bob på golvet vid hennes fötter med en filt till underlag — och känna tröttheten krypa i alla leder och knappast säga ett ord, endast vara till och se på lågornas muntra dans: ett gudomligt nirvana, en salig tystnad, endast afbruten då och då af en lättjefull liten smekning, eller ett skämtsamt ord åtföljdt af ett kort frustande skratt, som då någon kittlas . . .

Det enda, som kunde få namn af obehag, under hela deras vistelse på gästgifvaregården, var den besynnerliga, ovilliga nyfikenhet, hvar med värdfolket följde sina oväntade julgästers alla göranden och låtanden. Alltsedan det oundgängliga affärssamtalet den första dagen hade de unga nygifta ej växlat många ord med husfolket. Gästgifvaren, en liten tystlåten karl med blyringar i sina utstående, förfrusna öron, hade de endast ett par gånger sett en skymt af, då han stått bakom det tjockaste körbärsträdets stam nere i täppan och stirrat upp till deras sängkamarfönster. Hans hustru, den ständigt snufviga, skinntorra, på filtsockor tassande figuren, som gjorde intryck af en enda lång och hvass näsa, som vädrande stack fram vid alla knutar

och spetsade sig i hvar minut för att dyka ner i något misstänkt, hon var ej heller vidare sällskaplig af sig, svarade endast hvad som var strängt nödvändigt och tycktes ej veta, huru hon fort nog skulle förpassa sin person i säkerhet bakom kökets stängda dörr. Men af tusen småsaker märkte dock Bob och Ajsa, att de voro föremål för ett oafåtligt spioneri. Komma hem när de ville, funno de antingen pigan eller gästgifvaremor inne i deras rum under förevändning att städa eller elda, och det märktes tydligt, att alla deras saker varit föremål för grundlig undersökning. Då de voro hemma, hörde de ofta ett misstänkt knakande från golftiljorna ute på vinden, och ett par gånger, då Bob hastigt öppnade det yttre rummets dörr för att se efter, hvem som framkallade dessa spöklika ljud, såg han gästgifvaremors långa näsa blixstsnabbt försvinna i trappöppningen eller in till vindskontoret. Ja, det gick så långt, att Ajsa, som var mycket lättsöfd, vaknade ett par gånger midt i kolsvarta natten vid att hon tydligt hörde vindsgolfvet knaka och en snufvig andedräkt, som snörflade tätt utanför det yttre rummets dörr.

Yngste sonen, »A'gust», tycktes särskildt ha fått i uppdrag att bevaka dem. En gång, då Ajsa stod vid sängkammarfönstret, såg hon

honom komma smygande ut i täppan och vig som en ekorre, men med försiktiga rörelser, för att ej åstadkomma något prassel, klättra upp i det stora bigaråträdet, som växte närmast husgafveln. Hon ställde sig bakom gardinen, för att han ej skulle se henne, och genom dess glesa tyg såg hon tydligt allt hvad han tog sig till. Hon hade trott, att han hade några onda planer mot det stora skatbot, men däri tycktes hon ha misstagit sig. Då han hunnit tillräckligt högt upp, slog han sig till ro på en gren med ryggen mot stammen och tog ej ögonen från deras sängkammarfönster. Så satt han kvar ända tills Ajsa tyckte, att denna när-gångenhet blef besvärlig, och genom att visa sig i fönstret och betrakta honom med hotande min gaf till känna, att han var upptäckt. Då slank han ner ur trädet som en ål och försvann bakom knuten, men han skrattade icke, det hela föreföll icke som något tjufpojkestreck, utan snarare som ett högviktigt uppdrag utfördt med det djupaste allvar.

Sedan dök hans päslufva upp öfverallt, hvart de togo vägen. Men alltid försiktigt och på afstånd. En hel förmiddag, som de tillbragte ute i skogen med att skjuta till måls med ett par revolverar, visste de, att de hade

honom i närheten. Bob hade drifvit bort honom ett par gånger och hotat honom med stryk, men de kände i alla fall på sig, att hans ögon lurade på dem bakom någon enbuske. Det hindrade ej Ajsa från att flera gånger träffa pricken på den skottafla af papp, som de nubbat fast på en tallstam. Bob däremot sköt dåligt, bommade gång på gång, men skylldes på »Agusts» ögon, som han ej kunde få ur sina tankar.

Till sin stora glädje hade de under sina ströftåg uppe i bergen träffat på en liten björkkransad insjö med den präktigaste is, som förmodligen af pojkarne i de närliggande torpen sopats ren från snö. Nu kunde äntligen de från Stockholm medförda skridskorna få användning! Dagen före nyårsaftonen begåfvo Bob och Ajsa sig ut strax efter frukosten, med några smörgåsar i en väska och skridskorna i hand; de hade föresatt sig att ej komma hem förr än i skymningen. Innan de gingo, hade Ajsa så mycket att hviska om med gästgifvaremor inne i köket, att Bob blef helt nyfiken. Men han fick ingenting veta på hela dagen; först på kvällen, då de grundligt uttröttade kommo tillbaka från sin härliga skridskoåkning, löstes gåtan. Deras fönster strålade genom mörkret som en maning till fest, och i »salon-

gen» var det dukadt med en stor blombukett vid Bobs tallrik och tre slags vinglas framför kuverten och ett slöseri af brinnande stearinljus öfverallt hvar de kunde anbringas.

»Gratulerar, David lille!» och ett par fyltiga, frostkalla läppar försökte trefva sig väg mellan istapparna i hans mustascher. Å, det var sant, det var ju hans namnsdag! Och det hade Ajsan hållit reda på?

Det blef en öfverdådig festmiddag med hummer, tryfferade höns och champagne i långa banor. Ajsa hade i går från stationen telefonerat till Avéns, med morgontåget hade en vin- och en dito matlåda kommit, och gästgifvaremor hade verkligen hedrat sig med anrättningen. Ajsa var uthungrad och kastade sig rofgrigt öfver kaviarsmörgåsarna, utan att ens ta af sig pälsmössan, och Bob slängde skridskorna i ett hörn och planterade sedan sig själf i soffan med en dyr edlig förpliktelse att ej vika, förr än slagfältet var sopadt rent.

Då de vaknade vid tiotiden följande morgon, hade de endast helt orediga minnen af nattens orgier. Skummande champagne, ett tal på vers af Ajsa, blixtrande glas och blixtrande ögon... ystert skämt och klingande skratt åt allt och ingenting... och sång sedan, de hade ju sjungit,

eller hur? »Ur svenska hjärtans djup» och »Gubben Noach» unisont . . . å, hvad de varit tokiga! Och inte en droppe champagne hade det funnits kvar, då de gingo till sängs så där omkring klockan tu . . . eller var det tre? Å, så skönt att nu riktigt få sofva ut! Och var det inte en briljant idé af Ajsa, då hon i går sade till gästgifvaremor, att de i dag inte ville bli väckta alls och inte behöfde någon frukost förr än klockan tolf? Man kunde lugnt vända sig mot väggen och somna in igen . . . och det behöfdes sannerligen, ty hvad var det för ett mistänkt hamrande uppe vid tinningarna? Var det inte den glade kopparslagaren, som arbetade så morgonfriskt?

Ajsa somnade om, och Bob höll just på att följa hennes exempel, då han plötsligt slog upp ögonen igen; han hade hört tämligen högljudda röster utanför det yttre rummets dörr, gästgifvaren, den långa näsan och en obekant karl. Samtidigt hörde han, att man famlade på låset. Han sprang ur sängen och klädde sig i största hast utan att väcka Ajsa. Det var ju onödigt, att hon blef skrämmd. I nattrock och tofflor smög han sig ljudlöst ut i »salongen» och ställde sig midt för dörren med afvaktande min. Han hörde tydligt gästgifvaren

säga, att ingen hört ett ljud här uppifrån på hela dagen, herrskapet Sterner *måste* finnas där inne i rummen, ingen hade sett dem gå ut. Den obekanta karlrösten svarade, att man fick väl öfvertyga sig genom att knacka på. Och nu blef det ett dunkande på dörren med knyt-näfvar och, när det ej hjälpte, med en käppkrycka, och sedan nu äfven pigans och A'gusts röster blandade sig med de öfrigas, började man profva nycklar i låset, den ena efter den andra. Bob hade skyndat sig att lugna Ajsa, som vaknat vid det helvetiska larret, och stod åter på sin post vid dörren. Det fruktlösa nyckelskramlet afföses af dofva dunsar mot dörren och flåsande andetag, det knakar och brakar, dörren flyger upp och in ramlar en karl i länsmanmössa, rakt i famnen på Bob.

Ett skrik inifrån sängkammaren, ifriga hviskningar och flyende steg ute på vinden och inne i »salongen» två häpna utrop:

»Hvad tusan! Är det du, Helling?»

»Tjänare på dig, Zachris! Det var ett komiskt sätt att göra morgonvisit hos en gammal Upsalavän!»

Ja, Zachris var länsman där i orten, och han hade egentligen kommit å dragande kall och ämbetets vägnar, men alltsammans var

naturligtvis ett missförstånd, och han bad tusen gånger om ursäkt. I morse hade gästgifvaren kommit åkande i firsprång till länsmansbostället och bedt att få hjälp med två misstänkta personer, som varit boende på gästgifvaregården sedan juldagen. Det var alldeles säkert ett par »såna där nymodiga dubbelsjälmördare»... samma skrot och korn som den förlupna kontoristen och varietésångerskan, som i somras hade tagit lifvet af hvarandra i precis samma vindrum och som det sedan hade stått sådana långa historier om i alla tidningar. De här båda hade skrivit in sig i kladden under falska namn och det hade genast väckt gästgifvarens misstankar. De kallade sig Sterner, men allt deras linne var märkt med bokstafven H, och i herrns böcker stod ett namn, som också började på H, men för resten var oläsligt. De kände inte en enda människa i orten, och kan det hänga rätt ihop, att två unga, fina människor resa ut på landet midt i julhelgen och lägga sig på en gästgifvaregård utan annan sysselsättning än att ströfva omkring hela dagarna i skogen, precis som kontoristen och hans sångerska, och öfva sig att skjuta till måls med revolver? Ja, frun hade också skjutit med revolver, det var väl bevis nog? Gästgifvaremor hade inte

haft någon ro för dem, hvarenda natt hade hon smugit sig upp för att lyssna vid deras dörr, och i går, då unga frun sade till om den fina champagnesupén, hade man fått alldeles klart för sig, att i natt skulle det ske. Just på samma sätt hade de båda andra galningarna burit sig åt, och när man sprängt *deras* dörr på morgonen, hade de legat där badande i sitt blod. Det var ett Herrans elände, att något sådant nu skulle hända för andra gången, gästgifvaregården blef riktigt ökad på det sättet som ett tillhåll för dårhushjon och dubbelsjälfmördare, och så mycket var säkert, att den här gången skulle länsmannen vara med, när dörren sprängdes . . .

Den i förlägen och hackande ton afgifna förklaringen afbröts här af ett klingande, osläckligt skratt inifrån sängkammaren, genom hvars på glänt stående dörr man skymtade en karmosinröd nattrock och en flod af gyllne hår, som gick i vågor af skrattkramp . . .

En timme därefter satt länsmannen tillsammans med de båda dubbelsjälfmördarne vid en läcker frukost med mycket sill och porter och för öfrigt kvarlevor från den nattliga festen. Men på nedre bottnen var det dödstyst; gäst-

gifvarefamiljen hade stängt in sig och tagit ur alla nycklar. — —

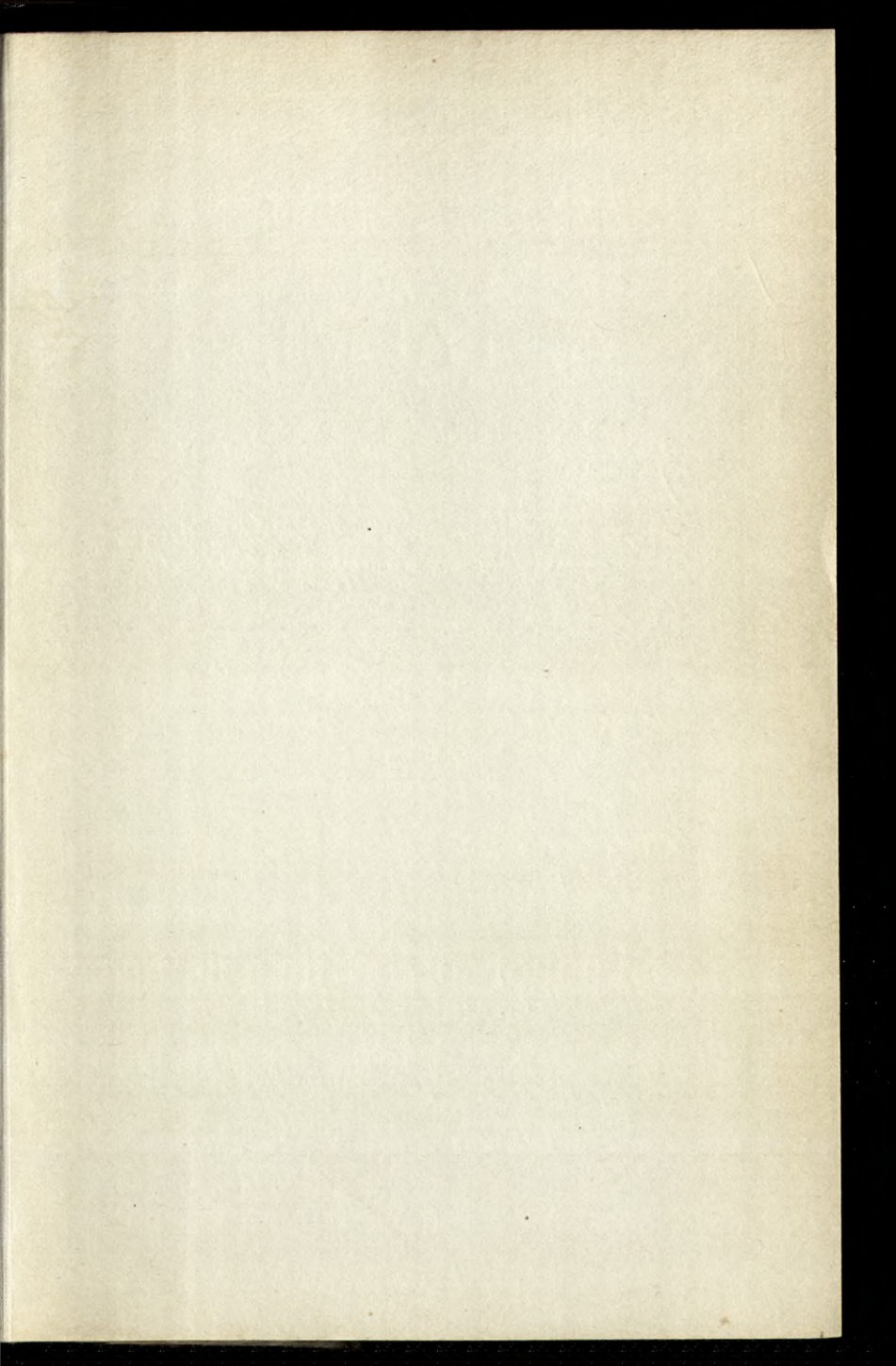
Under de två dagar, som Bob och Ajsa ännu stannade kvar på gästgifvaregården, sågo de ej en skymt af sitt värdfolk; de skämdes väl för mycket öfver hvad de ställt till. Äfven den allestädesnärvarande A'gust var som uppslukad af jorden. Pigan tog emot likvid för räkningen och bar ner kappsäcken till stationen. Men just som tåget skulle sättas i gång och de båda själfmördarne stodo i det öppna kupéfönstret och kastade en sista blick upp till körsbärsskogen och gästgifvaregårdens vindsrum, som väl ännu måste vara fulla af klingande ekon efter allt hvad de skrattat där uppe under de båda sista dagarna, kom den långa näsan springande med ett väldigt bylte i famnen, kastade in det genom fönstret till de båda unga och flämtade:

»Var så god och håll till godo . . . det är en så'n där hemgjord ost, som lilla frun tyckte så mycket om . . . ursäkta för all del!»

Och så rullade tåget bort, men ännu då det försvann vid kröken, stod den skrattande Bob i kupéfönstret och viftade tacksägelser och förlätelser med försoningsosten.

INNEHÅLL.

	Sid.
FORTUNAS TEMPEL	I
TROLLET	27
CARMENS JULAFTON	63
BÉBÉ	81
EN UPPGÖRELSE	145
SANDKORN	163
HURU LILLA ELSA BLEF PROSTINNA	191
I ELFTE TIMMEN	209
ÉN JULRESA	235

Arbeten af Ernst Lundquist.

På *Hugo Gebers förlag* ha utkommit:

TALMI.

Roman ur Stockholmslivet.

Pris 3: 50.

»En spirituellt skriften bok. Handlingen är spännande och språket kärnfriskt. Författarens satir är både skarp och roande.»
(Varia.)

» — ett både tänkvärdt och läsvärdt arbete. Förf. äger icke blott en fin observationsförmåga utan jämväl ett hjärta, som aldrig slår kallt och oberördt inför de lifsöden, han skildrar, och i båda dessa egenskaper har han säkra betingelser för att älskas och förstås inom vida kretsar, såsom en i ordets bästa bemärkelse 'populär' diktare.»

(H. P.)

NISSE

✦ jämte flera berättelser och skisser. ✦

Pris 2: 25.

»Ernst Lundquist har en särdeles framstående berättarstil; jämn, klar och lättflytande. Men därjämte har han, såsom af flera berättelser i hans bok synes, hjärta och känsla samt en särdeles fin iakttagelseförmåga. Vi rekommendera berättelserna till det bästa. De skänka ej blott intresse och nöje för en flyktig stund, utan äfven behållning.»

(N. Ö.)

Skuggor och Ljusglimtar

Berättelser och skisser.

Pris 2: 50

»Den nya samlingen har samma förtjänster som de föregående: klarhet i berättelsens anläggning, sund och rättfram blick på lifvet och människorna, behaglig och listig stil. Det är en frisk kärna i alla noveller.»

»Denna bok skall utan tvifvel skaffa författaren många nya vännar.»